

interkom

ČS FANDOM

informační
servis
fandomu
8-9/2020

FESTIVAL BYL A BUDE

Letos bylo ohroženo mnohé, včetně pětadvacátého Festivalu fantazie v Chotěboři. Už to vypadalo, že nezbyde než ho odložit na podzim, případně velice omezit počet návštěvníků. My, kdož spolupracujeme na vytváření pořadů, jsme byli dotázáni, zda se odvážíme přednášet v roušce nebo v rámci videokonference. Nezávidím vedoucím programových linií, kteří určují čas přednášek podle toho, jak se kdo osvědčil, jaké je téma, co se hodí víc v jakou dobu a zda se nebudou křížit vystoupení, protože opravdu nikdo neumí být na dvou místech současně. Účinkující si také občas vymíní, že nechtějí v programu konkurovat tahounům, tedy besedám a autogramiádám se zahraničními hosty, vyhlášeným přednáškám a podobně. Je to úloha dost obtížná, když si uvědomím, že pamatuji časy, kdy i v obědovém čase byli čeští spisovatelé ve velkém sále stále v obležení. Ba i já se objevila na záběrech místní televize. Jaký je vlastně nejslabší čas? Možná hned po ránu, ale na desátou už se také hodně chodí. Ve dvanáct? Měla jsem natřískáno. Pozdě (letos jen později) večer? To se právě mnohé rozjíždí. Třeba proto, že se přednáší leccos z lechtivých oblastí. Letos to byla například otázka soužití na dlouhých cestách a při osídlování kosmu. Jsou na to ideální swingeři? Diskuze to vzbudilo, nemalé – hezky u piva, sangrie a kofoly.

Letos nás nebylo málo, i když uzávěrka přihlášek byla velice brzká a s návštěvností to také chvíli nevypadalo nejlíp. Myslí si, že nabídka pořadů byla docela dobrá, a to byl Festival v běhu již od 25. června (do 8. 7.), čili o běžné délce. V brožuru se uvádí nejméně 555 pořadů! Místo chotěbořského kulturního domu Junior, Sokolovny, kina a přilehlé zahrady jsme se spokojili pouze s hotelem Fantazie na kraji města, a pokud někdo musel pobíhat po městě víc, bylo to pouze kvůli ubytování. Nebo několika filmům v kině, pokud nestačila nabídka hotelového letního kina. Nebo kvůli výtečné zmrzlině a skvělým zákuskům, kam oko dohlédlo a mlsná huba jednoho zatáhla. Ale

psst, já sladké nesmím! Osobně jsem si především užívala „pa-pučcon“, protože jsem bydlela přímo v místě dění. Pouze jsem přebíhala z jednoho vchodu do druhého. Nebo do města, samozřejmě pouze na zdravotní procházku, že.

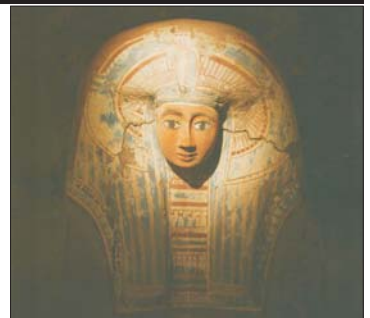
I přes uvolnění covidových zákazů organizátoři ponechali několik opatření. Přednášející byli za plexisklem, obecenstvo v rouškách, ráno se vyfasoval vstupenkový náramek pro daný den až po změření teploty a roušky se dávaly vyprat. Program byl skutečně bohatý, i když se programové linie poněkud „zdrclly“ a pořadů tu nebyla obvyklá tisícovka a něco. Ale pět stovek také dobrých, ne? Myslím, že jsme byli všichni dost ukáznění a co se přednášek, besed a dalších programů týče, spíš jsme byli dobře sycení, užívali si, co se do nás vešlo.

Je tradicí, že si mnoho programů připraví návštěvníci a hosté sami, takže tu panuje všeobecný respekt k tomu, jakou si kdo dal práci. Klidně si vymyslete, co tam mohlo být, a vždy se strefíte. Stolní hry, počítačové? Simulátory? Historie? A jaká – česká, světová, kterých oblastí – třeba koupání, kosmetiky? Mýty, pověsti, pohádky? Něco z literatury dřívější i současné, drby, ukázky? Tradiční linie fanoušků Star Trek, Star Wars, Star Gate? Samozřejmě, včetně přednášek o možné budoucnosti, komiksových a filmových postavách, hudbě... Nechyběli ani fanoušci v krásných propracovaných kostýmech, čajovna pro náročné, kafekára, venkovní gril a zahrádka pro dlouhé rozhovory pro ty, kterým nestačila restaurace. Cokoliv si vzpomenete, včetně knihkupectví, prodeje her, různých artefaktů a cizokrajných dobrot. No dobře, i zdravá výživa tam byla, hned vedle, s ochutnávkami.

Proč o tom píšu? Užila jsem si to, včetně setkání s těmi stařečnými přáteli, kteří si mohli vzít volno. A co by ne, bylo příjemné zažít zajímavé programy a slyšet poděkování a chválu za to, co jsem připravila já. Teď přemýšlím, pokračování na str. 9

OBSAH

Festival byl a bude	1	Luděk Pešek: Past na Persea	22
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Obrovský a zložitý – Golem XIV	24
Hvězdný bulvár	3	Ztracený Tomanovy světy	25
Klasik Bradbury	10	Časem s vědou – srpen	26
S. Sucharitkul: Den v Mallworldu	11	Nemilované milníky	27
Hickmanovi Avengers	12	Časem s vědou – září	28
Liné odpoledne	14	Můžeme jednou vědět všechno?	29
Kafkovský fantasta Radovan Lovčí	18	Kauza Kolumbus	30
Odešel kamarád	20	Film, který se neuváděl	31
Nalezené runy	21	Tatracon 2020	32

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Ale nejprve jak (také) vzniká srpnový Interkom. Zbývá už jen doplnit posledních pár stránek a napsat tento úvodník; přispěvatelé jsou ale na dovolené nebo si užívají prázdnin s dětmi, ještě pár dní počkáme, a najednou je konec srpna na dohled. Nevdí, vydáme dvojčíslo a bude zase jednou v termínu. Hvězdný bulvár nakynul díky Vilminu odvážnému pokusu obnovit společenský život, Franta Houdek urychleně poslal vědecké září, ale ilustrátorka je zavalena jinou prací a asi nebudou obrázky. Konečně je vše hotovo (neplánované mezery zaplněny přemnoha Odposlechnuto), ovšem než bude tento IK vytištěn a rozeslán, bude nejspíš říjen a čas začít pracovat na dalším.

A teď již k tomu obsahu: Norové dle časopisu Plav místo sci-fi píší kli-fi (klimatickou fikci), já zase vydal knihu korejského autora Kim Onsua *Skříň #13*, asi to také není pravověrná SF, ani jak si ji představují v Koreji, ale obsahuje řadu fantaskních až šílených nápadů na pomezí fantastiky, o každém z nich pojednává jedna kapitola, vlastně skoro povídka, ukázkou najdete na straně 14.

Ale od začátku: Anička Šochová nám popsala dění na letošním coronaFF, Ivo Fencel připomenul jubileum R. Bradburyho, Jára Míkovec zrecenzoval na stranách 11 a 22 dvě knihy, o které jsem se trochu zasloužil, Britská konzerva Petr Svoreň nám osvětlil Hickmanovy Avengers, Franta Novotný se na našich stránkách rozloučil se vzácným člověkem Václavem Šorelem a v kauze Kolumbus se kontrafaktuálně zamyslel nad ubohostí argumentů kulturní války vedené proti západní civilizaci. O jejich hlubokých kořenech je vlastně i článek Ondřeje Neffa o filmu *Pan Jones*. O rovněž zmíněném filmu *Šarlatán* více v Echu #35.

Já znovu čtu Golema XIV a při té příležitosti jsem zjistil, že mi unikla recenze Miloše Ferka. Tak jsem ji pro případ, že se vám to také přihodilo, přetiskl na straně 24.

V redakci máme malou oslavu, právě jsme vydali 100. pokračování Třeštění letitého popularizátora, díky, Franto, škoda, že není číslované i tvé Časem s vědou, těch je odhadem ke dvěma stům šedesáti. Dvě oslavy už jsme tedy prošvihli.

A čím jsme začali, tím také skončíme: na poslední straně najdete krátké ohlédnutí za letošním Tatraconem, které pro nás sepsal a fotografiemi doprovodil Miloš Lacika.

Zdeněk Rampas

Standa Otava : 65

Vážený pane, tak jsem se doslechl, že budeš něco slavit. Je to divné, pořád někdo něco slaví. Ty se svou postavou, která již na první pohled budí dojem solidnosti, se svým rozvázným brbláním nejsi nadarmo znám jako Strejda. Znáš Tě dlouho, již v temných hlubinách minulého století jsme se spolu potkávali na schůzkách klubu. Patříš k těm, kteří to vydrželi a pomáhali a pomáhají táhnout káru ostravského klubu

dál. Ne, že bych Tě znal jenom jako zarputilého scifistu, občas Tě trápím i jinak. Ale to jsou věci, které bereš jako nezbytnou nutnost. A raději se zmíníš o něčem dobrém k uvaření, k snědku, o dobrém truňku a lidech, kterými jsi obklopen. Matně si vzpomínám na Tvé zasvěcené hodnocení ostravských asijských bister. Víím, že jedno jsi ohodnotil velice velmi. Samozřejmě si nepamatuju, které. To nevadí, Ty mi to řekneš příště.

A tak tedy hodně zdraví, to potřebuješ, ať Ti i nadále chutná (protože až nebude...), buď i nadále ve své klasické pohodě a buď pořád obklopen lidmi, kteří Tě mají rádi.

Aleš Koval

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 8-9/2020 (336)

Adresa redakce

INTERKOM

Letecká 6,

161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka

Kristýna Benediktová

Redakční kruh

Franta Houdek a Michaela

Autoři tohoto čísla

Jan Adamčák, Ivo Fencel, Miloš Ferko, František Houdek, Aleš Koval, Miloš Lacika, Jára Míkovec, Ondřej Neff, František Novotný, Kim Onsu, Zdeněk Rampas, Ondřej Štindl, Petr Svoreň jr., Anna Šochová

Fotografie

Richard Klíčnick, Miloš Lacika

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal, Jiří Grunt, Petr Habala, Jan Haberle, Pavel Kavánek, Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla

byla dne 15. 9. 2020

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

interkom 8-9/2020

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

- Co ten podezřelý, má nějaký piercing nebo tetování?
- Ne, šéfe, ani jedno.
- Takže rebel.

Howking

Slovenský premiér dorazil do Prahy.

Nevím, přijde mi to jako nošení dříví do lesa...

Lopuch

České železnici 30. června skončila záruční doba.

Putin se rozhodl podpořit hnutí BLM. Udělá z Běloruska Rusko

Paul Muadib

Ministerstvo zdravotnictví pověřilo Českou poštu kontrolou karantény. Následně po týdnu zjistilo, že karanténu lidí nedodrží – podle České pošty nebyl nikdo doma.

Ach jo – letos poprvé nepoletím do Thajska kvůli tomu blýmu koronaviru. (Normálně tam nelétám kvůli chudobě.)

Na dnešek se mi zdálo, jak říkám holce: Neboj, nezamiloval jsem se do tebe a nezdá se mi o tobě.

- Miláčku, já už jsem asi připravená na děti.
- Tak to já tedy ještě ne!
- Hele, stejně je někdy od babičky vyzvednout musíme!

◆ ◆ ◆

● **12. července** jedeme s Michaelou do Roztok u Prahy na výstavu o knihách pro děti. Tuším se na ní podílelo i nakladatelství CREW. Expozice byla pojatá moderně, to znamená, že zde bylo minimum knih, ale spousta hejblátek a hracích koutků k udržení dětského zájmu. Třeba robot, který vás sledoval (svítícíma očima).

● **14. července.** Kiyomi mi před týdnem napsala, abych ji informoval o postupu sestavování knihy *Robot 100*, že budou mít zájem připojit se v Japonsku. Musím jí dát vědět, že už mám povídku i od Pavla Kosatíka, literárně je asi nejlepší z dosud dodaných.

V Echu 28 čtu článek Ondřeje Štindla: *Časy „upřímné“ sebekritiky* o twitterovém lynčování, které tentokrát postihlo dva autory fantastiky Sama Sykese a Paula Kruegera, tomu nepomohl ani filipínský původ. Podělím se o tři odstavce:

Někdo patrně učinil na Josefa K. křivé udání, neboť byl, aniž se dopustil něčeho zlého, jednou ráno zatčen.

I dneska se člověk může snadno stát svědkem podobných „procesů“ [jak je popisuje Franc Kafka]. Stačí na to pár kliknutí na sociálních sítích – může se stát svědkem nějakého „procesu“, v reálném čase sledovat cestu nějakého Josefa K. od nekonkrétního obvinění k virtuálnímu noži. Nejde v nich o fyzické přežití ani ztrátu svobody – nejsem v tomhle ohledu se tragédie minulých dob opakuji jako fraška. Pořád ale fraška hrozná kvůli své absurditě a bezvýhodnosti, rychlosti, s jakou je často rozvrácen život obžalovaného protagonisty. („Každý den má Twitter nějakou hlavní postavu. Vaším cílem by mělo být se jí nikdy nestat,“ píše i na základě vlastní zkušenosti britská novinářka Marie Le Conteová). A také kvůli ochotě „obžalovaných“ doznat se a omlouvat se, i kdyby třeba nevěděli za co přesně. Symbolicky se pokoušet nejenom před těmi, vůči nimž se měli provinít, ale možná především před zuřícím davem jmen, přezdivek a profilových obrázků, jež dohromady skládají tu nehierarchizovanou mašinerii odhodlanou je spotřebovat jako pohonnou hmotu. Projevit jí ještě vděk – sluší se to tak.

Na to, aby Kruegera opustil jeho agent a jeho kariéra v literatuře byla fakticky skončená, stačilo osmačtyřicet hodin. Velice výmluvné byly reakce na otázky těch, kdo se domáhali vysvětlení, oč vlastně kráčí. V odpovědích se dozvěděli, že sama skutečnost, že takovou otázku položili, je projevem jejich selhání, jejich ochoty „znehodnocovat žitou zkušenost obětí“, které si zaslouží apriorní důvěru, byť by člověk třeba nevěděl, kdo jsou a co říkají. Tohle myšlení nepředstavuje nějaký úlet ve světě soudobého twitterového aktivismu, ale jeho základní princip.

Ondřej Štindl

● **15. července** se po dovolené ozval Radek Stavěl, bude třeba připravit konkrétní návrh spolupráce se sponzorem, firmou ABB, v „daném rozpočtovém rámci“, jsem zvědavý, jak vypadá skutečné jednání se skutečným sponzorem.

● **16. července** mám telefonovací den, Michaela odjela se skorsnachou Dagmar do skanzenu v Přerově nad Labem, takže vstávám před polednem, a volám Richardu Klíčnickovi kvůli povídce Pavla Kosatíka do *Robot 100*, pak se mi ozval Pavel Poláček ohledně chystané výstavy v Bílovci, a pak jsem zase já zavolal Richardovi Podanému, protože jsem mu zapomenul říci, že jsem už dočetl Breuerovu povídku *Gostak a doše*. Probrali jsme i ostatní Breuerovy práce, já připomenul Majka Gruntoráda, který mohl inspirovat *Růže pro Algernon*, *Gostak a doše* zase předznamenává Heinleinovu povídku *Postavil si domeček* a eugenika aplikovaná v *Osudovém pársku* také přešla dobu.

Pak se vydávám do banky, protože si netroufám posílat peníze do Koreje pomocí Internet Banking, neb tam nehrají na IBAN. Sotva jsem zapadnul do pobočky, začal přívalový déšť. Platba dala bankovní úřednici docela práci, takže jsem už vycházel do celkem

snesitelného počasí a od Prašné brány mi našťastí jela tramvaj až na I. P. Pavlova, kde už skoro nepřešlo.

Když jsem dorazil na Břežanku, našel jsem tam Michaelu a Dagmar, které se stihly vrátit, Pavla Březinu, Cordyho a ostatní, kterým líčily své zážitky ze skanzenu. Já zase rozdával své nově nabyté zkušenosti s platbou do země bez IBAN.

● **18. července** trháme rybíz...

● **19. července** rybíz, všude rybíz..., jedinou útěchou mi je další povídka do Robot 100, tentokrát od Julie Novákové.

● **20. července** se ozval zprostředkovatel sponzora, na Fénixu asi uvidíme skutečného robota. Konečně do tisku posílám dvojčíslo minulého Interkomu.

● **21. července** časně vstaneme, trochu se vzpamatujeme, abychom byli v poledne v Argu u Richarda Klíčnicka. Nejenže jsme to zvládli ještě před dvanáctou, ale i před Richardem, dorazil, když už jsme obdivovali jeho nově zařízenou kancelář. Nabral jsem něco nových knih a vydali jsme se na oběd. Kupodivu nedošlo na tradiční bunga bongo, ukázalo se, že i Vietnamci si berou dovolenou, jeden den v roce, a zrovna ten, kdy je chcete navštívit. Takže jsme se vydali ke vzdálenější restauraci U lípy, měli kulajdu, neodolal jsem, přestože si Richard a Miša odsedali. Nevoní jim kopr.

Probrali jsme pokroky v robotí antologii a pořádně se našfouchli a vydali se my domů, Richard do robotárny.

Večer čtu, že KFC chce své produkty tisknout na 3D tiskárně. Připomenulo mi to klasiku Křídýlko nebo stehýnko. Zatím jsem od KFC nikdy nic neochutnal a měnit na tom zjevně nic nebudu.

● **23. července** vyrazím na Břežanku dříve, ale Pagiho, Vládu Kejvala a Pavla Březinu tam najdu už od půl šesté. Vládá a přišel s tím, že bychom o Břežance měli dát vědět obvyklým návštěvníkům U Kruhu a potom Regenta, a také mimopražským, když náhodou zavítají. Dobrý nápad, i když pořádní scifisté čtou tuto rubriku a tuší, kde nás v sudé čtvrtky najdou.

Dal jsem si večer i a počkal na Frantu Novotného, abych se s ním podělil o zajímavém článku o šíření Slovanů po Evropě v rámci avarských tažení. Jarda Houdek se neukázal, tak jsem s sebou zbytečně nesl knihu k recenzi. Když se ukázal Honza Pavlík, přenechal jsem mu své sezení a vypravil se na Výtoň na křest dvou Plavů, korejského a norského.

Když jsem našel loď s (A)VOID Floating Gallery, v tuhle dobu spolehlivě proti slunci, rozhlížel jsem se, zda někde neuvídím Honzu Vaňka a pak nějaké koreanisty. Ty jsem našel na přídi, kde bylo několik málo řad židliček pro pořad, který probíhá v rámci festivalu *Knihovna na vlnách* pořádaného tuším Městskou knihovnou. Šlo o tak trochu netypický literární křest. Měsíčník pro světovou literaturu PLAV představil dvě národní vydání, která čtenáře zavedla na drsný sever (4/2020) i neméně drsný jih (2/2020). Akci doprovázelo scénické čtení profe-

sionálních herců z nabídky soudobé norské a korejské literatury. To vše za účasti autorek koncepce obou vydání, překladatelek Jitky Jindřiškové (norštiny) a Petry Ben-Ari (Korea).

První známý, na kterého jsem natrefil, byl Jarda Olša, který tam cosi hustil do nového pracovníka ambasády v Koreji a mladé indoložky. Pak se objevila Miriam Löwensteinová a Marek Zemánek, který přeložil později čtenou korejskou povídku. Těsně před začátkem pořadu mi zavolał Pavel Mikuláščík kvůli jednání se sponzorem CKČ, našťastí jsme to stihli včas vyřídit.

Role moderátora celého večera se zhostil Vratislav Kadlec. Po jeho úvodu následovalo inscenované čtení norské apokalyptické (dle editorky postapoka-

lyptické) povídky. Kdosi před více než třiceti lety nazval ekologické povídky Evy Hauserové kultivovanou hysterií, každý ale cítil jejich naléhavost a o jejich pravdivosti se mohl přesvědčit kratším výletem za město, někomu z blahobytného severu to ovšem nevěřím, přijde mi to stejně věrohodné, jako když Kohout nebo Kundera psali o údernících. Autor chce vydávat a cítí poptávku, před 18 stoletími by asi napsal Janovo evangelium, dnes se straší jinak. Tím, že editorka vybrala tuhle povídku (i když hlavním důvodem byla asi její délka), jen přispívá k tomuto trendu a napomáhá importu celosvětové, tedy kdyby Západ byl celým světem, apokalyptické nálady (ostatně co je celosvětové, to musí být cool).

Následovala beseda s editorkami, potažmo překladatelkami, dověděli jsme se, že existují dvě norštiny, jak si je za jejich národního obrození po osvobození od dánské nadvlády norští obrozenci vytvořili. Jednak ponorštěná dánština (bokmal, 'a' je s kroužkem) a pro básnění a zpěv vhodnější jazyk vytvořený asi po paměti z úryvků nějaké slovesnosti, která se zachovala přes dánské období (nynorsk). Vyrozuměl jsem, že místo sci-fi se v Norsku píše hlavně kli-fi, klimatická fikce, pravda je, že k tomu měli našlápnuto už dlouho, přinejmenším od Faldbakkenových Bídných roků (1974-6), pikantní je to, že bohatství, které jim umožňuje ekologicky hecovat méně uvědomělé státy, získali těžbou ropy.

Dále, že slabičnému písmu (hangul), kterým se Korejci dnes pyšní, se zase dříve říkalo ženské písmo, protože bylo mnohem snazší se jej naučit než čínštinu, kterou používali vzdělanci, dnes už to ale nemá vliv a nesouvisí to ani s tím, že Plav byl sestaven jen z textů korejských autorek.

A Zemánkem přeložená povídka by se mohla odehrávat kdekoli v Evropě mezi zaměstnanci libovolného korporátu, v něčem už jsou Korejci zcela westernizovaní, hlavně tedy v pocitu životní prázdnoty, neochoty zakládat rodinu a obětovat jí něco ze svého pohodlí, nebo přijmout zodpovědnost za své jednání.

Po programu jsem mezi posluchači objevil Líbu Mohelskou

(nebo ona mě?), pár lidí z Albatrosu, a Martiny Mašinovou a Knápkovou (překladatelku zaměstnanou u Kristin Olsonové). Ty jsem zastihl, jak pomáhají rozdávat korejské a norské občerstvení.

Za 14 dní zde bude beseda s Frantou Novotným, ale to budeme mimo.

14. května nahodil Honza Vaněk na náš klub na NYXu papírek z pozůstalosti Kapitána Kida, Bidlo se ujal luštění a s Honzovou pomocí dnes došel k výsledku. Více na straně 21.

● **24. července** vyšel minulý Interkom, jedu pro něj do Jalny, pak ho vezu do Čáslavské, snad si vzpomenu a dám vědět Dárečkovi. V knihkupectví rušíme nejbližší RUR a domlouváme dění po dovolené.

Od Richarda Klíčníka se dovídám, že s Jardou Olšou nejsou jediní, koho napadlo vydat knihu ROBOT 100, Jitka Čejková z VŠCHT už ji má dokonce hotovou, začala o dva roky dříve, posbírala celkem 86 krátkých kapitol a několik ilustrací od 100 osobností, nejen vědců, ale i spisovatelů, novinářů, sportovců či umělců. Zhruba třetinu tvoří Češi, ostatní autoři jsou z celého světa. Kniha má být v prodeji od 11. 11. 2020. (nakonec to prý bude 26. 11.)

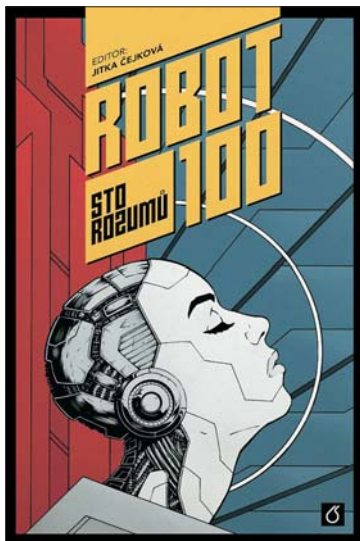
● **25. července** odjíždíme do Špindlu, začal jsem číst posledního Kotletu: Underground.

Docela zábavné, hlavně odkazy na autorovy kamarády a známé. Ale i hlášky jako: „*pocházím z konzervativní rodiny. U nás jsme nikdy nejedli Vánočního psa, ale vždy tradiční bramborový salát s kebabem.*“

A v Čingově začíná Tatracon (25/7 – 1/8), jak jsem se později dověděl, měli tam takové vedro, že na houby nechodil ani Miro Páříčka.

● **26. července** pořádáme seznamovací průzkumnou občůzku po Špindlu, co je kde nové, některé objekty jsme si prohlédli vícekrát při hledání ztraceného klobouku na zpáteční cestě. Večer dočítám Underground, Kotleta se projevil jako konzervavec, když jeho hrdina odmítne zničit odporný, zkorumpovaný, nelidský režim jen proto, že nevidí naději, že by ze zmatku, zmaru a kolapsu vzniklo něco lepšího.

● **27. července** cestujeme do Vrchlabí, mají tu docela pěkné knihkupectví, čtu nového Jakuba Vandrovce, jestli se mi Conan Destilátor zdál slabší, tak touhle knihou chytil Pilipiuk druhý dech, na tom nic nezmění ani slabší kousky jako právě ten titulní.

Volá Pavel Poláček kvůli výstavě povídek A. Sapkovského na Bílconu.

Marian Kechlibar recenzuje Paula Grahama: Čtyři kvadranty konformity. Časem jeho text přetiskneme.

● **28. července** pořádáme pochod smrti k boudě u Bílého Labe, tenhle podnik určitě nedostatkem návštěvníků netrpí. Čtu další povídky o Jakubu Vandrovci, dozvídáme se, co se stalo s jeho manželkou...

● **30. července** posílám Julii korektury její povídky. Předpokládám, že tak hodinu potom, co uspala Serafínku, byly potvrzené a zanesené zase u mě. Takhle asi vypadá ideální spolupráce.

● **31. července**, Vandrovec je dočtený, konec srandiček a zábavy, začínám s plnou vážností číst Lemovu *Absolutní prázdnotu*.

A konečně píšu sponzorovi ABB.

● **1. srpna** půlka prázdnin v..., ale zase Vilma hlásí veliký Myceliální pokrok. Ještě jedna karanténa a bude hotovo.

Tady ve Špindlu je docela pěkně (mám na mysli počasí), tak jsme si to museli pokazit pochodem od Špindlerovy boudy přes nějaké jiné boudy (vzpomínám si, že mezi nimi byla Davidova). Uchvátil mě dřevěný altán u lesa za Brádlery boudami, za příkopem, bez šplhání nedostupný, snad to ale byl projev ohleduplnosti, v altánu jen balvany, na kterých by se stejně nedalo posedět (a metrová cedule oznamující, z jakého programu EU se na tuto zcela zbytečnou a nesmyslnou stavbu čerpalo).

V polovině nějakého kopce, tedy prakticky kdekoli, hlásí Richard Podaný sms, že IK 6-7 je už i v Šestajovicích. A dnes také skončil Tatracon.

● **2. srpna** se půl dne vzpamatováváme ze včerejška a pak jdeme na nákup. Zdá se, že začíná období dešťů.

● **3. srpna** stále prší, v Praze si teď v (A)VOID Floating Gallery užívají Frantu, já smolím smlouvu ABB.

● **4. srpna** nastalo velké bejručské bum, Miša to odhadla tak, že na mém začátku katastrofy před lety majitel nebo kapitán lodi Rhosus odmítl zaplatit bakšiš, inu blízkovýchodní specifika.

● **6. srpna** se plazíme k prameni Labe, brrr, v podvečer zavolał Filip, domluvili jsme sešlost se šipkami na úterý, je na co se těšit.

● **7. srpna:** nějak jsem mentálně uvázl v minulém tisíciletí, kdy lidé courali po Měsíci, létali v Concor-

Ve Špindlu se zběsile staví. Snad tam přestane jezdit dřív, než budou z oken, jako na špatně navrženém sídlišti, vidět jen jiné domy. Ale palety s cihlami tam mají vtipně. Lidé zděte.

dech, pohlaví byla jen dvě, a z blbého Špindlu se domů do Prahy nevraceli tři hodiny.

Doma ve schránce upomínka od České pošty, po deseti dnech úschovy (počítaje v to i víkendy) vrátili dopis pro ČS fandom zpět na finančák.

● **9. srpna** poslouchám na Leonardo plus Václava Cílka a zhruba od půl jedenácté, kdy mluvil o Německu a jeho hospodářských dějinách, jsem měl pocit jako z Valhaly nebo Osudového konvoje, ale zajímavé celkem celé. Viz <https://program.rozhlas.cz/zaznamy#/plus/2020-08-09>

Ne nadarmo říkali naši prarodiče (a praprarodiče) zemědělským statkům grunt. Půda je opravdu základním kamenem a zemědělství plnilo zakladatelskou roli prakticky u všech dřívějších civilizací. Půdu jako bláto, ze kterého vznikl svět, představí geolog Václav Cílek a redaktorka Tereza Hrstková.

Redaktorka pořadu to trochu kazila (inu trochu trubka), sváděla pořad k věcem pro nás všeobecně známých, ale asi to chtěla zpřístupnit pro svou de/generaci :-)

● **10. srpna** Pavel Bratinka opět na ČRo plus o vztahu disentu k dílu J. R. R. Tolkiena. Jsem jednoduchý člověk a přirovnání Prstenu (který by se možná dalo bojovat i proti zlu) k přijetí členství ve Straně mě nikdy nenapadlo.

Pavel Dobrovský projevil zájem přijít na naše zítřejší šipkování, super.

● **11. srpna** znovu čtu povídku Jardy Veise pro Robot 100. Spojit Eros a Thanatos jiného autora nenapadlo, navíc přeučit anděla smrti na šlapku, zkrátka paráda.

Po poledni se na Nyxu ptá Petr Sládek, zda jsme četli Vladovo hořekování nad corona-financial-funding-krizí v XB-1? Uvědomil jsem si, že asi nemá smysl hledat minulé číslo a že už je srpen, takže jsem napsal Filipovi, aby mi z Časlavské donesl novou XB-1.

Pak na nákup, aby hosté neumřeli hladu, došlo vyúčtování z Kosmasu, zase se prodaly nějaké Sojuzy na vlastní kůži, a pak čekání na první hosty. Tuším, že to byl opět Bidlo. Pak dorazili Pavel Dobrovský, Míkovcovi, Dagmar, Filip a Hanka, bohužel bez Bí, a něco do toho vlezlo i Honzovi Vaňkovi. jr.

Po grilování a šipkách došlo na povídání o filmech, nejme těch asijských, kde měl co říci Pavel Dobrovský, který je viděl v zemích jejich původu mezi diváky (Indy a Pakistánci), pro které byly určeny.

● **12. srpna** Biden si vybral barevnou viceprezidentku, soudím, že jde o plán progresivní frakce demokratů, jak udělat ženu prezidentkou, Bidena potřebují jen do voleb.

Přečetl jsem úvodník srpnového XBěčka a z Vladových nářků jsem vyrozuměl:

Sašovi Rusevskému kvůli coroně klesly příjmy a on už časopis pár let dotuje ze svého. Nikdy jsem se nad tím nezamýšlel, ale asi formou drahé inzerce na své firmy právě v XBěčku. A teď ještě mají, pro mou mysl neplátce špatně pochopitelné, nějaké problémy s DPH.

Obávám se, že s „Ilkáří“ bude konec, pokud tento malér nepochopí jako příležitost k nějaké změně. I kdyby bylo možné se vrátit ke předkorona poměrům, jako že není, jak dlouho to může přesedmdesátiletý šéfredaktor táhnout.

● **13. srpna** máme malý čtvrtek na Břežance, ptám se Pagiho, jak zjistit úřednici, která nám psala, a pak povídáme o letošním Tatraconu, k napsání reportáže se nikdo nemá...

● **14. srpna** užíváme si průtrž mračen, naplnila sud, který jsem chtěl odvalit při příštím šipkování. Budeme zase házet zpod pergoly.

● **15. srpna** se dovidám, že v rámci boje za svatou věc BLM bylo vypáleno SF/F knihkupectví Dona Blylyho *Uncle Hugo's Science Fiction & Uncle Edgar's Mystery Bookstores* v Minneapolis. Nejspíš by o tom nikdo nepsal, dá se předpokládat, že není zdaleka sám, pozornost vzbudilo až to, že město, které se ani nepokusilo ochránit jeho majetek, podminilo likvidaci nebezpečných trosk dopředným „doplacením“ daní za rok 2020.

Ale nejen špatné věci přicházejí z Internetu, dověděl jsem se, že Jára napsal minirecenzi na Peškovu *Past na Persea* a vystavil ji na svém blogisku Jára M. pišící, bdící.

● **16. srpna** pracovní večer s Olšou, ten byl úplně dojatý, že konečně po pětadvaceti letech někdo doťáhl jeho projekt *Past na Persea* až k realizaci.

● **18. srpna** máme hrací úterý takřka v rekordním počtu, s Filipem dorazila nejen Hanka, ale i Boženka, Pavel Dobrovský přivezl choť Veroniku a dcerku Lucii a to ještě netušil, že mé pozvání přijala i jeho matka Wanda, takže vlastně trojgenerační minicon, ale na Dědka na Bílconu ještě nemáme.

Dorazil i Honza Vaněk, jr., který zpočátku nevěřil, že silou vůle dokážeme rozehnat mraky a zvrátit předpověď počasí, a nakonec i Bidlo, škoda, že to tentokrát nedali Míkovcovi.

Dali jsme šipky, já pak další kola sledoval od grilu. Někteří Dobrovští (z Wandiny strany) se tvářili jako vegetariáni, ale když jsem na gril hodil čerstvě z Norska dovezené ryby, tak na to na chvíli zapomněli. Radost mi udělala dvouletá Lucinka, projevila se nejen jako chytrá, ale i rozumná, když si jeden kus klobásky strčila do pusy a do každé ruky si vzala ještě po jednom do zásoby.

Brzké stmívání jsme už rozehnat nedokázali, tak jsme přešli do pracovny a tam dali dvě partie RetroČeska. Bidlo musel ještě něco překládat, tak jsme se rozpustili už před jedenáctou.

● **19. srpna** podnikám cestu na FÚ, abych zjistil, cože je špatné na DAP ČS fandomu. Dostal jsem se až na vrátnici, za daného stavu věci vlastně úspěch.

Na ČR Plus hned dva zajímavé rozhovory, jednak s jazykovědcem Olivou v 10.34 (tuším, že pro vlastní názor na politickou korektnost vyštvaného z vedení Ústavu pro jazyk český, podobně jako v ostatních případech ale maskováno) a pak s ředitelem Polského kulturního střediska (Polski Ośrodek Kultury) Maciejem Ruczajem, ošrodek polski jsme tomu tuším za bolševika říkali. Od 13.10 na <https://program.rozhlas.cz/zaznamy#/plus/2020-08-19>

● **20. srpna** máme velký čtvrtek, jak říká omladina, která se na Břežance schází i v liché (malé) čtvrtky a nejspíše i ve dnech (a nocích) mezi nimi.

Účast byla nadprůměrná, vedle obvyklých podezřelých se objevili i Robert Rameš a Honza Pavlík, naopak scházel Pavel Březina, bude mít narozky, chtěl jsem mu donést dárek, ale zapomněl jsem, takže vlastně dobře.

Já většinu času seděl u stolu s Milanem Fibigerem, ten pozval Davida Pohribného, se kterým jsem také potřeboval probrat nějaké vydavatelské věci. Jestli si David nemá na vesnici (v Jirčanech) s kým popovídat a tady si to vynahrazoval, zkrátka mlel, že se ani Milan nedostal ke slovu. Bojím se, že ale nerozpoznal, že ochutnal vlastní medicínu (a i kdyby snad ano, po čtvrtém pivu už je to jedno).

● **21. srpen**, máme nejteplejší den roku, odkud přijde mráz? Na ČRo Plus Pavel Kosatík o Bělorusku a tak, pár zajímavých postřehů.

Já svolávám na pondělní šipkování.

Při komunikaci s Frantou Hlousem o A. E. van Vogtovi jsem zjistil, že na Legie.info není Labyrinth. Byl to nakonec omyl, je tam, ale připomnělo mi to řadu faux pas, kterých jsem se za roky dopustil, když člověk bere některé věci, tedy v tomto případě lidi, za tak samozřejmé, že si na ně v nejnevhodnější chvíli nevzpomene.

● **22. srpna** sázím tento Interkom. Všechno mě bolí od toho, jak se hrbím, a jsem rád, že v časech mé mladosti bylo ještě normální pomáhat rodičům na poli (o linkách bezpečí pro prací týrané děti nikdo ani neslyšel). Kdybych si tehdy neporýdil nějakou základní kondičku, byl bych při dnešním způsobu života už mrtvý nebo na vozejků.

Večer ze studijních důvodů sleduju film *Aféra Spiegel*, jsem zvědav, jak Němci v roce 2014 interpretují střetnutí bavorského Franze-Josefa Strausse a šéfredaktora Spiegelu Rudolfa Augsteina před šedesáti roky. Historie dala sice za pravdu Straussovi, ale Augstein to myslel dobře a chtěl jen dobro, i když tím trochu pomáhal Sovětům. Takže současná správná interpretace je, že důležité na jejich sporu bylo to, že zvítězila demokracie a svoboda tisku. Film byl samozřejmě vyvážený, odhaloval i záporné stránky hrdinů, zatímco politiků přihrával kšefty přibuzným a pil mnichovské pivo, novinář zahýbal manželce s krásnou překladatelkou.

● **23. srpna** stále sázím Interkom, ale ozvala se Vilma s nabídkou večírku příští víkend a ta vidina mi dává sílu pokračovat. Vedle šipkování zítra samozřejmě :-)

● **24. srpna** vychází Skříň #13, preventivně vstávám dříve, DHL a podobní dopravci pravidelně prudí od časného rána, snad večer neprospím večírek se šípkami, ale chlapík z Akontextu pak přijel lidsky až po polední.

Míše nebylo dobře, tak jsem zajel na nákup a za chvíli už dorazil Honza Vaněk, jr. Zavěsili jsme houpačku, přichystali stůl a přijeli první hosté, můj mladší synek Pavel se skorosnaichou Dagmar. Pak přijela Wanda Dobrovská, pochlubil jsem se jí pokroky oranžovějících dýní, ptala se, zda jde o různé druhy a byla překvapená odpovědí, že jde nejen o jeden druh, ale i o jednu rostlinu. (Arciř pokrývající asi šestinu zahrady :-). Následoval Roman Štědrónský, Jára Míkovec (bez Sargo a jejich bálečných šneků), Hanka, asi poprvé dorazila dříve než Filip a Bí, a nakonec Pavel Dobrovský, sportovec přijel na kole. Čelovku pak využil, když se dohrávalo za setmění.

Turnaj měl tentokrát až osm hráčů, takže stálo za to si mezi koly i sednout k jídlu, takže jsem od grilu ani neodcházel. Po

prvním kole dorazil ještě Bidlo, nějak toho měl v rachotě moc. Povětšinou opět vítězil Filip, ale mnoho nováčků v týmu mu začalo povážlivě šlapat na paty, a co teprve potom, když se dověděli pravidla.

Járovi a Pavlovi Dobrovskému jsem líčil peripetie vydávání

Skříně, a došlo i na filmy s časovou smyčkou, jeden by nevěřil, kolik jich je. Z hlavy si člověk vzpomene na *Na Hromnice* a *Na hraně zítřka*, ale kvůli velkému humoristickému potenciálu na toto téma vznikla i spousta komedií mnohdy teenagerovských. Bidlo vylíčil, jak pomocí skoropalindromu „chatách“ získal první vodičko k rozluštění básně Kapitána Kida, a vyslovil podezření, že Sargo absentuje, protože pro něj neměla zmrzlinu, kterou mu za úspěšné vyluštění formou sázky slíbila.

To nám připomnělo zmrzlinu, kterou minule donesl Pavel a nedošlo na ni. Teď vytažená z mrazáku posloužila jako prima led do pití :-)

Okolo půlnoci jsem rozepsal pozvánky na sobotní matiné u Vilmy, ale o něm asi až příště. Tak ne, vyjde jako dvojčíslo, vše už na následující straně.

● **26. srpna** jedeme na návštěvu k Fibigerům. Cesta mírně dobrodružná, jízdní řád nás trochu znejistil, ale autobus nakonec přijel. Evička povyrostla, Milan nám ukázal, na čem pracuje a co v poslední době namaloval. Míše se zalíbila steampunková technika na obálce Medkova Taranitového triptychu, tak dá asi Milanovi vydělat. Večer přijel Jarda Olša, takže zase otročična s vyhledáváním obrázků v neuspořádaném archivu.

● **27. srpna** vynechávám malý čtvrtek, protože se u nás zastavil Jaroslav Veis, aby mě seznámil s programem čapkovské konference. Já mu zase prozradil to málo, čím k věci přispěje Cena Karla Čapka, ČS fandom a Argo. Předtím jsme si ale pár hodin povídali jako lidé, kteří se v klidu a beze spěchu nesetkali alespoň čtvrtstoletí.

● **29. srpna** ráno začíná u Vilmy matiné, kdybych tušil, jak kruté bude vstávání, asi bych byl pro variantu pátečního večírku. Takhle jsme vstali o několik hodin dříve, aby Míša stihla upéct placku z poslední zásoby mražených meruněk, zatímco já se pokoušel definitivně probrat. Ale po všech útrapách jsme už okolo půl dvanácté čekali na Skalce na bus. Tam se k nám přidal ještě Honza Vaněk, jr., zjevně také nějak vyvedený z koncentrace, zaregistroval nás přes tři volání až v autobusu, ale možná to bylo těmi rouškami. Když jsme dorazili na Vydrovku, okolo stolu na zahradě už seděli Karolina, Vilma, Liba, Sargo, Milana a u grilu se činil Martin. Pak dorazili Vladan a Věra Rámišovi s oběma dcerami, které už těžko nazývat bubáčkami, případnější by asi bylo mladými slečnami, Bidlo, dovlekl deset litrů koly, která se pak hodila, kyselina fosforečná podporuje trávení, Edita Dufková, ta tentokrát bez dětí, blahodárná maminka zaskočila, pak Milada Kuličková s manželem, a poslední asi Viktor s dětmi, které se mu právě vrátily z Řecka. Dříve bych ještě referoval o dětech, ale nyní je asi případnější říci, že lidé pod dvacet let okupovali knihovnu a naštěstí jsme o nich moc neslyšeli.

Dlouho jsme se neviděli, tak všichni brebentili hlavně o problémech se školní výukou, které covid a naše školství přenesly na ně jako rodiče. Já distribuoval *Skříň #13* a další knihy, které mi z Kosmasu dovlekla Milada, vlastně tedy její manžel, původně jsem měl výčitky, že ji takhle zneužívám, ale když to vedlo k tomu, že s ní přišel Pavel, se kterým jsem pak navíc zavzpomínal na staré časy VÚMSu (Vokovice), Kancelářských strojů, ZPA Čakovice a podobných příznaků minulosti, tak to vlastně posloužilo dobré věci ☺.

Hlavní náplní okoloobědního času ovšem bylo bezuzdné obžerství, kterému se nedalo odolat, protože Martinovi se grilování opravdu dařilo, měl maso z hipsterkého řeznictví, které zásobuje i Warhorse Studio, a Vilma se co do nabídky příloh opět překonávala, vedle svých obvyklých pomazánek připravila polévku gazpacho, ale ta v té konkurenci poněkud zapadla, možná i pro konkurenci dobrot, které připravila Sargo.

Odpoledne, když už Karolina odjela s Klárkou do Liberce, začalo lehce pršet, tak jsme se přesunuli pod pergolu s vyhlídkou na jezírko. Tam jsme s Bidlem dali vzpomínání na kapitána Hornblövera a jeho česká vydání, dal jsem k lepšímu, že jsem ve středu u Milana Fibigera viděl skoro hotovou obálku...

Řeč přišla i na blížící se Magnesii Literu v rouškách, kdo se tam chystá, zájem byl jen malý. Já zjistil, že vlastním dvě knihy nominované v České próze, ale dočetl jsem jen jednu z nich, Projekt Gilgameš od Štěpána Kučery, a že moderátor nedávného dvojkřtu Plavu Vratislav Kadlec má v kategorii Objev roku nominovanou knihu povídek *Hranice lesa*.

Martin se zmínil, že zjistil (od ní), že jedna z jeho programátorek je Helenka, dcera Praotce Trekkie Honzy Pavlíka. Když přišla řeč na jejího otce, Martin jako správný konzervativce podpořil úctu dítěte k rodiči a vylíčil Honzu bezmála jako svěťce, jako jednoho z věrozvěstů popkultury v temných dobách totality u nás.

Letmo jsme se dotkli pokusu o distanční elektronický večírek, shodli jsme se, že byl mimořádně vyčerpávající, pozitivní na něm bylo, že Bidlo první půl hodinu netušil, že není připojený a že ho neslyšíme ☺.

Potom Viktor přečetl svůj překlad povídky Harlana Ellisona: *Kniže Myškin a čalamádu si nech od cesty*. Věc náročnou nejen na překlad, ale i na čtení, protože byla určená ke čtení nejméně dvojnásobnou rychlostí, než se běžně mluví (v Itálii).

Někdy okolo zmrzliny si Viktor ještě vzpomněl, že bude v rozhlasu debatovat s Kamilem Filou o cenzuře a Cancel Culture a tedy asi hlavně o Danu Vávrovi a jeho iniciativě. Takže došlo i na politiku, bohužel než jsme si mohli vyslechnout Martinův názor, nebo třeba i vespolek k něčemu dojít, Bidlo začal s nekonečnou historkou o nějakém magorovi, kterému se z pilností a dobré vůle podařilo zničit skotskou Wikipedii.

Od Vilmy jsem se dověděl, že Karolině vyjde třetí díl *Purpurové věže* a že se bude křítit někdy za měsíc v Liberci. To si určitě nenechám ujít.

Okolo osmé Sargo poznamenala, že žádný večírek by neměl trvat déle než čtyřicet hodin, byla zde totiž už od včerejška, aby si Karolinu užila dosytností, takže jsme se zvedli a spolu s Míkovcovými se vydali na západ, my do Ruzyně a oni

ještě dál, ale doba než nás vyložili byla příjemným prodloužením večírku.

Doma jsem v tašce našel fotoaparát a zaplakal, že jsme nikdo neudělal ani fotočku, ale tuším, že tam někdo fotil... Také jsem zapomněl upomenout přítomné neplatiče, že už máme další rok odběru Interkomu, ale snad se brzy zase uvidíme.

● **31. srpna** evoluční biolog a parazitolog Jarda Flegr (fanouškům známý hlavně z Futureconů) zveřejnil už v sobotu na své facebookové stránce vlastní předpověď dalšího vývoje koronavirové pandemie na českém území. Předpovídal masivní nárůst onemocnění po otevření základních škol, který povede k tomu, že VŠ se asi neotevřou.

● **1. září** jsme poslali 10 ks *Skříň #13* do Koreje panu autorovi a firmě, která jej zastupuje. Nakonec to nebylo ani tak obtížné, ani drahé, jak jsem čekal. Ale ještě to nedošlo ☺

● **2. září** proběhl křest dalšího čísla revue *Prostor Záblesky budoucnosti*. Nějak jsem to popletl a myslel, že to bude až ve čtvrtek... Ale stejně bych nemohl, zase jsme pracovali s Jardou Olšou.

● **3. září** vyrazím po polední schůzku s Richardem Klíčníkem a Stavělem probrat možnosti firmy ABB při podpoře vydání knihy ROBOT 100. Spojili jsme to s obědem u tamních Větnamců.

Pak po chvíli bloudění najdu Přemyslovu ulici a navštívím Galerii Maldoror a výstavu Tušení světla, úžasné kombinace matematiky a umění, obrazy Ladislava Daňka jsou z 80. let, kreslené na milimetrovém papíru. Dnes už by to možná dokázal nakreslit plotter podle nějakého sofistikovaného programu, ale je to rukou podle pravítka a zdá se, že autor měl na začátku představu, jaký vjem chce v recipientovi vyvolat, že nejde o nahodilou hru interferencí. Zajímavé jsou i Daňkovými obrazy inspirované síťové objekty jeho družky Miriam Macků.

Večer pak máme velký čtvrtek Na Břežance. Franta se s posádkou chystá na Jadran, snad jim do toho nehodí vidle covid. Rozloučili jsme se optimisticky.

● **4. září** se dovidám, že youtube.com zakazuje druhé slovo v názvu populárního kanálu Cynická svině, který dle mého docela dobře reprezentuje zdravý rozum a český pohled na dění ve světě i doma. Do čeho už se soudruzi z Google nesarou? <https://www.youtube.com/channel/UCF92X9gUd9m9XyFByejOUWA>

● **5. září** Jarda Flegr píše: Ještě ve středu jsem si naivně myslel, že nad 1000 nakažených denně se dostaneme až 10 dnů po zahájení školy. Po pátečním rekordu si to už bohužel nemyslí.

● **6. září** v Praze zuří druhým dnem festival Open Houses, takže Michaela pobíhá po městě (nebo stojí ve frontách na vstup) a já sedím doma.

● **7. září** jsem si zajel do Časlavské pro XB-1 a Pevnost. Ze tří Honzů se nedostavil ten, co je z nich nejvíce Vaněk, musím zjistit, co se přihodilo. Snažil jsem se probrat, jak se zařídíme, když/až zase propukne „zákaz vycházení“. Ale Honza Macháček začal mluvit o Babišovi, a když jsem to zkusil znovu otevřít, tak Bidlo navázal něčím o poslední Kotoučově knize.

● **8. září** se konečně podařilo dovléci balík padesáti knih *Skříň #13* na poštu a poslat je do Koreje, čekám, že na každou tamní bohemistiku jich případně několik kilogramů.

Večer asi poprvé v životě sleduju ČT Art, tedy jejich publicistiku, mám dojem, že jsem tam už viděl nějaké filmy, tuším Komornou. V ArtZóně má vystoupit Viktor Janiš v pořadu o jevu Cancel Culture. Netušil jsem, kdy na téma dojde řada, tak jsem přetrpěl 25 minut o herci Trojanovi, ke konci došlo i na film Šarlatán, ovšem zmínka, proč z Mikuláška udělali homosexuála, tam nepadla, a navíc důvod asi všichni tušíme.

Pak jsem se dověděl o nových úspěších britského hudebníka, o kterém jsem zatím nikdy neslyšel, jmenoval se tuším jako nějaké psi plemeno (už jsem si to dohledal: Jarvis Cocker). Následovalo několik minut o knize manželky Pavla Juráčka *O Pavlovi*. Vydal Torst, stejně jako Juráčkovy deníky, už nevím, kdo na mě kdysi poštlal Viktora Stoilova, převáděl jsem pak PDF sazby Deníků z divokých devadesátek do dnešního standardu tak, aby zůstaly zachované zákeřné české znaky jako d' a ř.

Pak už došlo na Cancel Culture. Mám dojem, že ve snaze nám zjednat správné pochopení Artovci zjednodušili zkoumání toho pojmu na jeho vztah k černošské populaci USA. Dělostřeleckou přípravu zahájil architekt Peter Bednár, který se proslavil objevem (nebo jeho popularizací), že v USA nejsou chodníky proto, aby bělochům nechodili před domem černí. Pak se k vyřazování závažných děl a filmů vyjádřila dle Artu asi vyvážená směs lidí s názorem (ze kterých jsem si zapamatoval jen Ondřeje Hejmu) a pak konečně došlo na Viktora a gendermana Kamila Filu. V malém prostoru, který dostali, jsme se dověděli, že u nás to nebude tak horké, protože lidé nad čtyřicet jsou ještě imunizováni bolševickým režimem. Zajímavý postřeh učinil Viktor, když pravil, že tato zkušenost je ale nepřenositelná a v debatě s dnešními dvacátníky jen málo účinná, takže po čase budeme ten problém muset řešit i tady. Já doufám, že to k nám nedolehne více než kampaň #MeToo, protože přiznejme si to, žen je zde o hodně více než černochů 😊. Ovšem ani Kamil Fila nezklamal, když prohlásil, že za zničené kariéry či životy nemohou lynčující twitteroví woke aktivisté, ale kapitalismus a korporace, které pak ty štváné lidi pro jistotu vyhodí z práce. Co by asi na takto položenou otázku *vinu* řekl Karl Jaspers.

Pokračování ze strany 1

pojedou-li na festival na podzim; bývá rozsahem podobný, jaký jsem právě opustila. Konec října, přátelé! I tehdy je tam moc hezky a pokud nechcete, nos ven ani nevystrčíte. Pokud vystrčíte, Chotěboř je hezké městečko s krásným okolím.

Zkrátka to letos otočili, říkala jsem si. Z původně náhradního termínu v čase možného úplného uvolnění může být opravdu ten „hlavní FF“, ve větších prostorách. Bohužel se s tím nepočítá, přesto se můžeme těšit na další akci pro stovky lidí. Protože ten luft, radost ze setkávání i dodržování pravidel a vzájemná ohleduplnost, to mne velice láká. A navíc, lidičky, vždyť mne už neváže žádná dovolená, já si mohu dovolit courat leckde a leckam!

Možná je to symbolické, že se pětadvacátý Festival fantazie obloukem vrátil ke komornějším počátkům. Že si okolnosti vynutily, abychom vzpomněli skromnějších časů a vážili si to-

O Danu Vávrovi a jeho iniciativě (petice zde www.petice.com/stop-cenzure) v celém pořadu nepadlo ani slovo.

● **10. září** se před barem MAT scházím s Jarduou Veisem, a čkám na Radka Stavěla. Toho pak Jarda do druhé hodiny seznamuje s průběhem „RoboConu“ v divadle Archa. Začal by v sobotu a trval do pondělí 25. ledna. Sobota by byla věnována SF, mohli bychom recyklovat robopřednášky z Fénixconu.

Jardova předmluva ke knize ROBOT 100 byla díky J. Olšovi přeložena už asi do patnácti jazyků, dokonce se ozval už i první oponent, Ian Watson má nějaké výhrady proti spojování Čapka a Asimova.

Ve dvě informačně nabitý Radek odfrčel za dalšími povinnostmi a my s Jarduou probírali robotí problematiku. Upozornil mě na Janu Horákovou z MUNI a její knihu Robot jako robot.

Já se na zpáteční cestě zastavil v knihkupectví Krakatit, kde jsem nebyl asi tak od exodu z hospody U Kruhu. Obchod je přestavěný, tak nějak prostornější a za pokladnou seděl Tom Štípský s rouškou, také jsem ji měl, ale nebránilo nám to po dlouhé době pokecat.

● **11. září** uplynulo devatenáct let od vraždy tří tisíc obyčejných lidí. Kupodivu se o tom jako o vraždě nereferuje, třebaže onehdy paní představená na ČRo Plus jako amerikanistka a politoložka mluvila o vraždě George Floyda, je to dnes nějaké pomotané.

Před polednem vyrážíme s Michaelou do Národního muzea na výstavu Sluneční králové. Asi splněný sen každého fanouška egyptologie, 5. dynastie zvláště. Exponáty staré skoro pět tisíc let, oddělené od vás jen jedním sklem. Co že to řekl vojákům pod pyramidami Napoleon?

● **13. září** zemřel Václav Šorel, něco nám o něm napsal jeho kamarád Franta Novotný.

● **14. září** jsme se asi letos naposledy sešli na šípkách. Tak pěkné počasí už dlouho nevydrží a hlavně se dá očekávat masivní rozjezd epidemie. Vedle Filipa a děvčat dorazil jen Bidlo a s hodinovým zpožděním Jára Mikovec (na maximumoběže).

Filip se teprve dnes dověděl o odchodu Václava Šorela, a byl z toho tak smutný, že nás ani nebvilo si z něho utahovat, když zrovna nevyhrál.

Zdeněk Rampas

ho, co pro nás ředitel festivalů Vašek Pravda s chotěbořským týmem dokáže připravit. Jakou cestu urazili od svých Avalconů, druhdy oblíbených zahajovaček dovolenkových časů, kdy za pořádáním stál místní klub Avalon. Nyní mají za sebou celé čtvrtstoletí, během něhož se Festival fantazie a Pragocon staly vyhlášenými – i v zahraničí. Pragocon se již přerodil v setkávání pořádaná ve stylu zahraničním, FF se rozvíjí i se zřetelem na možnosti rodinné zábavy, takže tu každý najde to své. Včetně programové linie Avalconu, která patří mezi špičkové. Tudiž zopakují, že i lidé „normální“, doprovázející své nadšenecké protějšky nebo děti, si najdou zajímavý program. Co bych se nepochlubila, již několikrát jsem na programech zahlédla zcela neznámé tváře, poněkud ostýchavé, jež se mně i jiným posléze svěřily, jak dobře si užívají dané dny.

A mne už napadá, co bych mohla připravit nového... Budete vítáni!

Anna Šochová (z blogu Respektu upraveno pro IK)

Klasik Bradbury se narodil před sto lety

22. srpna 2020 by se sta let dožil Ray Bradbury, u nás jistěže známý nejen díky sbírce povídek Františka Novotného *Bradburyho stín* (1991).

Stal se autorem popírajícím většinu pravidel, vymykajícím se jakýmkoli měřítkům a rozhodně vystoupivším z ohrádky science fiction. A dokonalým stylistou, jehož mistrné povídka *Usher II z Marťanské kroniky* umocnila Poea na x-tou. Chce te 451 stupňů Fahrenheita v malém? Přečtěte si ji. Snad se stala Bradburym v kostce a...

Přijdou snad jednou spálit váš dům jen proto, že sníte?

Tady najdete varování.

Muž jménem Stendahl je v této próze páнем domu „Usher II“, ještě vyznává knihy, ale pomalu se ocitá v poušti bez knih.

Má rád už zapovězeného Edgara Allana Poea a ničitelé tohoto „viru“ přicházejí naší budoucností a likvidují, co mohou. Podobně jako davy ve zcela obecném smyslu a momentech, kdy intuitivně decimují vlastní kulturní nadstavbu.

Ray Bradbury ovšem nechal v jiném textu vstát z hrobu i Poeovy pišící druhy a následovníky Arthura Machena či Ambrose Bierce, jen aby se v zoufalství rozplynuli v nic. Poté, co jejich díla dočetli na Zemi poslední člověk – a co nastala vláda racionální nicoty.

A ještě jindy uctívá Bradbury autora, nad jehož životem zapadlo Slunce, aniž byl pochopen. Melvilla. Barbarství, plochost, diktát, inkvizice či Osvětim, umrtvení, tupost a šed', to vše spisovatel z Kalifornie (u nás vydávaný nakladatelstvím Baronet) odmítá; aniž by volil cokoli podobného plamenné očistě...

Bylo mu jen pět, když ho matka vzala do biografu na *Zvoníka od Matky Boží*, a rozkoš z děsu v něm násobily cirkusy jeho dětství. Mágové i hrdiný John Carter z Marsu, hrdina románů Edgara Rice Burroughse. *Havran*. A další díla literatury vyšší i nižší. Smísila se a Bradbury rozhodně nezhrdl – na rozdíl od svých spolužáků – ani kreslenými seriály. Sice je svrhl do odpadu včetně *Bucka Rogerse*, když mu začaly připadat dětinské, ale pak se mu zatmělo před očima. Rozsvítilo současně v hlavě. Obratem je vylovil a nechal si je provždy, jak vzpomíná.

Dospívání mu nesebralo nic. Tam v Kalifornii už ve svých osmnácti ukončil oficiální vzdělání, ale dál překypoval anarchií, až agresí. Psát se naučil urputným přepisováním vlastních vizí a s budoucí manželkou se potkal v nakladatelství. Brali se roku 1947, kdy současně debutoval hororovým *Temným karnevalem*.

Šťěstí měl taktéž na slavného britského literáta a kritika Isherwooda a v letech padesátých už byl žijící klasik. Později objekt analýz.

Ale už roku 1952 připravil William Nolan *Revue Raye Bradburyho* a roku 1977 (kdy třeba mně bylo třináct) jsme ho měli

v čítaných. Pronikl všude a Edgar Slusser posléze přišel na trh i s *Bradburyho kronikou*. Martin Greenberg se stal (1980) editorem sebraných esejů o něm a podrobné životopisy napsali mj. David Morgan (1986), Wayne Johnson (1988) či William Touponce (1989). Detailní *Poznámky ke 451 Fahrenheitu* stvořil Joseph Blakey (1974) a knižní studii o tomto klíčovém románu mj. Samuel Umland (1994).

Díky Walteru Millerovi vznikla i publikace-kritický komentář k *Marťanské kronice* (1987) a práce o Bradburym-dramatikovi (1977, 1989) má na svědomí Ben Indick.

Fantastiku a horor udělal Bradbury definitivně literaturou a v jeho díle lze postrádat leda víc humoru.

Naopak sentiment někdy přebývá.

Vedle bezpočtu scénářů pro televizi napsal Bradbury také deset filmů i včetně Hustonova *Moby Dicka* (1956) a roku 1959 adaptoval pro kina i román Petera Viertela *Bílý lovec, černé srdce* o africké posedlosti téhož režiséra.

Snímek *Příšera z hloubi dvacet tisíc sáhů* (1952) podle jeho povídky fakticky inspiroval první *Godzillu* (1954) – a skrz ni celý žánr s podobnými monstry. A próza *Meteor?* Tkví za klasickou sci-fi let padesátých *Přišlo to z vesmíru* (1953).

Francois Truffaut se poté jako první ujal režie *451 stupňů Fahrenheita* (1967), tohoto příběhu o dobrovolném odcizení lidí ve světě bez imaginace, a Ray Bradbury se již zaživa stal ikonou. Pro „nesrovnatelný příspěvek americké literatuře“ převzal posléze i tamní *Národní medaili za umění* z rukou presidenta.

„Lidé se ptají: Kde berete svoje nápady? Je to všechno tady, tady o ně nikdy nebudu mít nouzi!“ uváděl kdysi z obrazovky vlastnoručně psaný seriál, rekonstruující nejlepší jeho povídky. „Tohle je divadlo Raye Bradburyho...“

A legendární povídka *Zástup?*

Inspirovala ji zlovolná uhrančivost dopravních nehod a písničkou *Poznávám vás* ji učinil okolo roku 1974 textař a příležitostný zpěvák Petr Novotný:

„Už je všechny dobře znám! Patří ke všem nehodám! Jsou vždycky tam, kde brzdy řvou na poplach. Poznávám vás! Už jste tu zas! Jen spad' zvířený prach! A ve tvářích vidím úsměv: Jsem bezejmenný dav.“

Ivo Fencel

Odposlechnuto

Dekáda – 10 let

Století – 100 let

Milénium – 1000 let

Navždy spolu – 2,5 měsíce...

Neumíš vařit a čekáš, že si tě někdo vezme?

Co bude tvoje žena jíst, až přijde po dni v práci domů?

Somtow Sucharitkul: Den v Mallworldu

Vzal jsem si dnes spontánní jednoduchou dovolenou, tak její kousek strávím nad blogýskem s malinkou knihou *Den v Mallworldu*, kterou nám věnoval p. prezident fandomu; jelikož ji též vydal, tak nebudu předstírat, že jsem nezaujat.

Den v Mallworldu je malinký sborník čtyř sci-fi povídek p. Somtowa Sucharitkula. Už text na obálce je zábavný: jednak má jít o „vůbec první knihu soudobého thajského autora, která vychází v češtině“. Je pravda, že si nejsem jistý, jaký zvuk má u nás thajská literatura (ten zvuk bude podobný zvuku slovenských bank – zdravím na tomto místě přátele starého TV humoru).

Též při pohledu na medailonek autora by dle mého zapadl do řady neposedných kulturních tvůrců někam mezi p. J. A. Komenského a p. J. da Cimrmana: p. Sucharitkul napsal desítky románů z oblasti fantastiky, ale především komponoval a zakládal hudební tělesa národního významu. Založil tak např. Bangkockskou operu, Siamskou filharmonii a mládežnický orchestr Siamská sinfonietta.

První dvě povídky ve sborníku jsou poetické vesmírné momentky, které se vyznačují silným motivem osudové lásky. Asi bych je však nikomu nijak obzvlášť nedoporučoval. Zato druhé dva kousky jsou naprostou čtenářskou pochoutkou. Obálka je charakterizuje jako „povídky s tajemstvím odehrávající se v Thajsku koncem 20. století“.

Tyto dva příběhy z thajského prostředí jsou vynikající: první z nich se odehrává někdy na přelomu 70. a 80. let v thajské provincii a vypráví ho dospívající mladý muž. Usmíval jsem se při čtení prakticky celou dobu, protože výtečně popisuje počátky pronikání globální popkultury do svérázného thajského maloměsta. Protagonistova rodina mj. – vedle výroby padělaných archeologických památek pro potřeštěné západní obdivovatele východní kultury – spoluvlastní lokální kino, které v té době ještě vůbec nepromítá zvukovou stopu, jen obraz. Jedna scéna se odehrává při projekci *Hvězdných válek*, k níž protagonista se starším bratrem v kině pouští hudbu z gramofonové desky a dabují v reálném čase do sálu všechny postavy, přičemž zčásti pubertálně improvizují.

Úvodní scénu pronásledování jsme začali Čajkovského klavírním koncertem. Jehla pořád přeskakovala, nakonec se sice uklidnila, ale já jsem zbrkle stáhl zvuk, protože bratr měl právě hlasem hrdinské princezny mumlat „Pomoz mi, Obi-wane Kenobi! Jsi má jediná naděje.“ Místo toho ale začal skučet a kvílet jako nadřzená děvka: „Hrozně potřebuju chlapa. Děs-ně moc! Tyhle roboti nestojej v posteli za nic!“

Vedle pubertálního dorostu rodina sestává z hlavy rodiny, jeho dvou manželek a babičky, která pevně dbá na dodržování buddhistických tradic, včetně okázalé úcty k mužům a star-

ším, ale současně neméně pevně rodině vládne. Drobné rodinné scénky jsou výtečné, například debata o otcově návrhu, že si přivede třetí, mladší ženu:

„Jestli si troufneš přivést mi tu ženu do domu, odejdu,“ prohlásila moje starší matka a horečně se při tom ovívala umělohmotným vějířem, protože naše klimatizace jako obvykle nefungovala.

„No,“ odpověděla na to mladší matka (ta moje), „mně by to nevadilo, ale... pokud mi zaručíš, že tu bude jako služka. Ale kdyby sis ji chtěl vzít...“

„Ale já ti říkám, že mně to vadí,“ křičela moje druhá matka. „Když ti my dvě nestačíme, mám na severu ještě tři sestřenice. Jsou spořádané, pracovitý, přinesou do rodiny peníze a nebudou je rozhazovat.“

„A když už mermomocí musíš ty naše peníze utrácet,“ řekla mladší matka. „co bude s tou novou dodávkou?“ [...]

„Vy tam, buďte už zticha!“ ozvala se babička odněkud zezadu, kde pečlivě patinovala nějaké nádoby, aby vypadaly jako sawankhalocká keramika z 12. století. „To vaše žvanění mě ruší v práci.“

Díky druhým dvěma povídkám (a též skvělým překladům – pí Bubeníčková, p. Olša jr. a p. Podaný) knihu velice doporučuji. Dovedu si ji představit jako originální

dárek třeba na návštěvu u knihomolných přátel – namísto pistácií a vína.

Jára Mikovec

První věta knihy: *Okolnosti tehdy nebyly zrovna nejpříznivější.*
Poslední věta: *Pro mě byla skutečná až dost.*

Legie: 90 % (ze 2 hodnocení)

Databáze knih: 90 % (ze 2 hodnocení)

Goodreads: 90 % (ze 2 hodnocení)

Odposlechnuto

Slovo dělá muže a mnoho slov dělá ženu.

Jan Váchal

Když žena zhubne – je zamilovaná.

Když přibere – je šťastná.

Když pustí stěrače – chce odbočit doleva.

Elho Cid

Jsem rád, že jsem dospíval v době, kdy bylo normální hledat si holku a ne diskutovat o padesáti pohlavích.

Forte Ristretto

Prosím vás, madam, pracuje ve vašem nevěstinci i nějaká domina? – Karin, ujměte se pána, je u nás poprvé a neví, která bije...

Elho Cid

Hickmanovi Avengers a problém „špinavých rukou“

Jonathan Hickman je dle mého nejzajímavějším komiksovým scenáristou a kreslířem současnosti. Pro dnešní komiksovou éru je tím, co byli v 80. letech Frank Miller a Alan Moore. Je revoluční a vlivnou osobností s jedinečným stylem, který lze jen těžko napodobit. Hickman začínal pracovat v reklamním průmyslu a potom se rychle vyšvihl v Image Comics, kde nezávislou komiksovou scénou zaujal autorstvem *The Nightly News* a *Pax Romana*. Poté dlouho pracoval pro Marvel Comics, kde psal *Fantastic Four* a *Avengers*. S návratem ke svým nezávislým kořenům se zde v roce 2019 začal věnovat jejich problémové řadě X-Men s minisérií *House of X* a *Powers of X*.

Hickmanovy komiksy jsou složité a vrstevnaté. Jejich dějová linka je rozprostřena do delších period, na počátku roztroušené zárodky příběhů se završí většinou až o mnoho let později. Jeho díla neprezentují politické názory a bylo by obtížné jasně pojmenovat, jaké je Hickmanovo politické směřování, ale ve svých příbězích vždy zkoumá témata, jako je povaha moci, skryté organizace a vliv pokroku vědy a techniky. Hickmanova práce si zaslouží komplexní analýzu, ale v tomto článku se zaměřím zejména na období mezi roky 2012 až 2015, kdy psal *Avengers* a *New Avengers*, protože tehdy definoval své pojetí žánru superhrdinů.

Hickman začal psát *Avengers* poté, co byl uveden stejnojmenný filmový hit, ale svět ještě nebyl přesycen dalšími a dalšími filmy Marvelu, jako např. *Ant-Man 2* a *Thor 3*. Pro tvůrce jeho kvalit by bylo snadné napsat sérii *Avengers* představující hlavní postavy z filmů s jednoduchými zápletkami a spoustou komiksových akce. To však není jeho styl. Místo toho vytvořil epický superhrdinský příběh, který se skládá ze dvou sérií navzájem propojených tak, aby se daly číst souběžně, a které se prolínají dvěma crossover událostmi (příběhy, které mají dopad na celý komiksový vesmír): *Infinity* a *Secret Wars*. Hlavním motivem Hickmanovy práce na *Avengers* je myšlenka, že se multiversum Marvelu hroutí, a to úzce souvisí se stigmatem „špinavých rukou“, morálním dilematem viny, které prostupuje celým příběhem.

Avengers # 1 začíná příběhem o stvoření. „Nic nebylo. Následované vším.“ Není to jen příběh vytvořený pro celý Marvelský vesmír, ale pro samotné *Avengers*. „Začalo to dvěma muži. Začalo to nápadem.“ Hickman líčí, jak cizí bytost jménem Ex Nihilo zabírá Mars a vystřeluje na Zemi biologické zbraně, které vytvářejí zóny urychlené evoluce. Avengers se snaží katastrofě zabránit, ale jsou Ex Nihilem poraženi. Iron Man je znehybněn a poté zajat, Black Widow a Hawkeye jsou zneškodněni a Hulkova mysl je zahlcena touhou zničit Thora. Jen poražený Captain America je poslán mimozemšťanem jako varování lidstvu.

Porážka Avengers přivedla Captaina Americu a Iron Mana k

myšlence: „Musíme se rozšířit“. Avengers musí vytvořit „světové Avengers“. Captain America se později vrací na Mars se skupinou nových hrdinů. Patří mezi ně fanoušky oblíbení Spider-man, Wolverine a Falcon, ale také méně známé postavy, jako je Manifold (domorodec s teleportačními schopnostmi), Hyperion (marvelovský klon postavy Supermana) a vesmírná Captain Universe. Společně přemohou Ex Nihila a jeho sestru Abyss, osvobodí všechny ostatní hrdiny a zachrání svět. Oblohu příběhu končí třetím číslem komiksu slovy: „Rozšíření bylo velkou ideou. A začalo dvěma muži. Jeden byl ŽIVOT. A jeden byl SMRT.“

Tímto odstartuje celý tříletý cyklus, příběh o expanzi. Tým Avengers je rozšířený, stejně jako obsah příběhů. Avengers jsou nuceni odvracet hrozby na galaktické úrovni. Hickman v obou knihách zkoumá vztah mezi Steve Rogersem a Tony Starkem. Rogers je ŽIVOT, je hlavní postavou *Avengers*, která se zabývá následky Ex Nihilových biozbraní. Části světa, od Japonska po Chorvatsko, se začínají hemžit životem rodící se nové flóry a fauny, což je cílem zvráceného plánu Ex Nihila.

Hickmanova druhá série *New Avengers* se zabývá SMRTÍ. Zatímco *Avengers* je o expanzi, série *New Avengers* vypráví o ničení. Hickman zde nastoluje myšlenku kolapsu multiversa. „Všechno umírá. Vy. Já. Všichni na této planetě. Naše Slunce. Naše galaxie. A nakonec samotný vesmír. Tak to prostě je. Je to nevyhnutelné... a já to přijímám. To, co nebudu tolerovat, to, co považuji za nepřijatelné, je nepřírozené urychlení tohoto konce.“

To říká iluminátům Reed Richards v *New Avengers*. Richardsův projev je vyvolán Black Pantherovým objevem průniku vesmírů. Ilumináti, skupina elitních superhrdinů, kteří tajně vládnou světu, se shromažďují, aby tento problém vyřešili. V zásadě existuje mnoho realit, nekonečný počet vesmírů, obsahujících nekonečný počet Zemí, obsahující nekonečně možnosti. Protože toto vše umírá, umírá i každý vesmír. Nastala však událost, která zničila jeden z těchto vesmírů, což urychlilo konec dalších. Navíc to způsobilo, že se dvě Země srazily v místě průniku. Následně zanikají oba vesmíry, odkud tyto Země pocházejí. To vše urychluje zničení ostatních vesmírů. Vše umírá rychleji.

Ilumináti (Richards, Iron Man, Captain America, Black Panther, Doctor Strange, Namor a Black Bolt) to chtějí zastavit.

Ilumináti instalují výstražný systém, který je upozorní, kdy a kde dojde ke srážce vesmírů. Druhý průnik se odehrává v pákistánských horách. Ilumináti vstoupí do portálu, aby je dopravil do místa průniku a oni viděli, jak se na obloze srazí dvě Země. Pomocí „rukavice nekonečna“, artefaktu nesmírné síly, se jim podaří zatlačit Zemi zpět do druhého vesmíru a tím zachrání oba vesmíry, ale bohužel dojde ke zničení „rukavice“.

Jejich první pokus byl úspěšný, ale průniky budou pokračovat. Od nynějška mají Illumináti dvě možnosti: nechat dva vesmíry srazit, a zničit oba, nebo zničit paralelní Zemi, ale zachránit jejich Zemi a jejich vesmír. Captain America tuto logiku odmítá, odmítá spáchat planetární genocidu jako menší ze dvou zel. Doktor Strange mu poté vymaže paměť, aby Illumináti mohli bez překážek pokračovat ve svých plánech.

Zde se dostáváme opět k problému „špinavých rukou“. Lze závažně nemorální jednání ospravedlnit, i když je to pro důležitý morální cíl, jako je pokračující existence života, jak jej známe? Problém špinavých rukou, pojmenovaný po hře Jean-Paul Sartra, byl revitalizován americkým politickým teoretikem Michaellem Walzerem, který formuloval otázku z hlediska vládnutí. Je možné vládnout nevinně? A je to dokonce žádoucí? Já osobně bych raději volil Richarda Nixona než naivního idealistu, který není ochoten dělat, co je nezbytné. Ilustrativním příkladem jevu „špinavých rukou“ bylo rozhodnutí Churchilla při bombardování Coventry během druhé světové války. Kdyby dovolil evakuaci města, upozornil by Němce na skutečnost, že Britové prolomili kód enigmy. Tím, že odsoudil nevinné civilisty, aby zemřeli během bombardování Coventry, zachránil nespočet dalších životů a Britové mohli pokračovat v získávání tajných informací od svého nepřítel. Rozhodnutí Winstona Churchilla bylo správné. Extrémní okolnosti vyžadují extrémní řešení. Kdyby Churchill nerozhodl tak, jak rozhodl, kdyby si „neušpinil ruce“, pravděpodobně by přivedl Evropu o krok blíže k nacistické nadvládě. Nemorální činy jsou nezbytné pro morální cíl; zastavení Hitlera je určitě morálním činem.

Walzer však do své analýzy přidává další vrstvu. Zdá se, že problém špinavých rukou je v politice nevyhnutelný, přinejmenším ve vysoké politice, nebo alespoň během války či ohrožení státu. Aby však bylo rozhodnutí politika odůvodněné, měl by být ohledně své volby zmitán pocitem viny a výčitkami svědomí. Někdo, kdo bere rozhodnutí na lehkou váhu a necítí jeho zdrcující morální váhu, je možná monstrum a vůbec si nezaslouží být vysokým státním úředníkem. Machiavelli, snad jeden z prvních myslitelů, kteří se zabývali problémem „špinavých rukou“, soudí, že váhání a výčitky jsou známkami slabosti, které by vůdce neměl nikdy projevit. Aby byl vůdce efektivní, myslí si Machiavelli, je zapotřebí ochoty „ušpinit si ruce“. Jak to souvisí s Avengers? Illumináti čelí klasickému problému „špinavých rukou“. Podle mého názoru je morální zničit paralelní Zemi. Zachránilo by to jejich svět, jejich vesmír i paralelní vesmír. Druhá možnost, neušpinit si ruce, by zabila oba světy i vesmíry. Captain America, morální centrum marvelovského vesmíru, si odmítá ušpinit ruce. Illumináti se chovají zodpovědně a zrale, vědí, že neexistuje snadné řešení, dělají těžkou, ale správnou volbu.

Hickmanův příběh o Avengers sahá mnohem dál než díly komiksů *Avengers* a *New Avengers*, které jsem stručně popsal. Položená témata zde pokračují. Avengers se stále rozšiřují, zatímco vesmír se zmenšuje, je tu nový život a je tu více smrti. I když nebudu příliš zacházet do podrobností zbytku série, nastíním některé klíčové okamžiky týkající se problému „špinavých rukou“. Illumináti nakonec budou muset zničit celý

svět planetární bombou, kterou vyvinuli. Nikdo z nich není ochoten to udělat. Richards, Stark a ostatní odmítají, takže volba padla na Black Panthera. Zde je zkoumána otázka vedení, protože Black Panther není jen členem Illuminátů, on je zároveň i vůdce svého národa Wakanda. Pro Black Panthera je volba nadmíru obtížná. Namor, také monarcha Atlantidy, toto dilema neřeší, popadne bombu a připraví se na její odpálení.

„Jsem tu jediný, kdo má odvahu, nebo jsem vůbec jediný, kdo má nějaké přesvědčení?“ ptá se. „Jak se někdo z vás opo-važuje se nadřazovat? Nadřazovat svou zatracenou morálku nad vším živým?“

Namor spustí bombu a vlastně spáchá planetární genocidu. Je vyhoštěn zbytkem Illuminátů, kteří rezignovali na zničení vesmíru a mají v plánu nezasahovat, až přijde další průnik.

Hickman říká, že problém „špinavých rukou“ je tak obsáhlý a vsudyprýtomný, že může morálně zničit naše největší hrdiny. Komiksově postavy, které se za posledních padesát let téměř nezměnily, jsou nuceny činit rozhodnutí, která radikálně mění naše vnímání. Hickman není spokojen s tím, že nám jen dává klasické komiksově příběhy (i když i těch je v jeho díle spousta), místo toho chce, abychom přemýšleli, co bychom v této situaci dělali. Naše vnímání těchto dilemat pak vytváří i vnímání komiksových postav. Možná je Captain America prostě mimo realitu, možná i zbabělý, protože si odmítá „ušpinit ruce“. Možná jsou Illumináti oprávněni mu vymývat mozek a plánovat planetární destrukci. Možná, že svět potřebuje být tajně ovládnut elitami. A možná, že Illumináti nezvládli poslední překážku, jsou rozloženi svým svědomím a musí být „spaseni“ Namorem, jediným, který je ochoten udělat to, co je nutné. Jsme nuceni posoudit rozhodnutí postavy, zkoumat je a brát tyto superhrdiny vážně. Jsou to vůdci a lídři a musí činit těžká rozhodnutí.

Hickman uzavírá Avengers sérii nazvanou *Secret Wars*. Zde se dozvíme, co způsobilo průniky a co se stalo, když vesmír skončil. Je to mírně šilená série plná komiksových dram a akcí, ale také plná hluboké konverze a dojemných okamžiků. Během psaní *Avengers* Hickman inklinuje spíše ke sci-fi. Dojde na vesmírné bitvy, paralelní dimenze a futuristické technologie. V *Secret Wars* dělá pravý opak. Zde se jedná o středověké drama ve stylu Hry o trůny, výsledný dojem je podpořen kreslířským uměním Esada Ribíče. *Secret Wars* má tektonické důsledky pro celý marvelovský vesmír, a proto si zaslouží vřelé doporučení. Slouží jako logický závěr Hickmanova zkoumání problému „špinavých rukou“ a korupce moci. Aniž bych kokoliv prozradil, uvedu posledních pár řádků komiksu a vlastně Hickmanovy tříleté série pro Marvel. Reed Richards mluví se svou ženou v ozvěně začátku *New Avengers*:

„Věřil jsem v univerzální kontrakci, entropii a konec všech věcí. No, rozmyslel jsem si to. Nechám to být. Protože teď věřím v expanzi. Věřím, že vydržíme. Copak to nevidíte, všechno žije.“

Všechno umírá a všechno také žije. Každý konec je nový začátek.

A tím opravdu nastal čas, aby tento článek skončil.

Petr Svoreň jr.

Líné odpoledne s Half Moonem a Princem Williamem

S tou zatracenou skříň číslo 13 jsem se zapletl z nudy. Ta nuda byla tak zoufalá, že jsem si ji nakonec pro sebe popsal takhle: Nuda tak beznadějná, že bych sežral i psi kost. Byla to opravdu tak ohromná nuda, že by psi, kočky, krávy i koně zvedli obě ruce a vzdali se jí. Ne. Zvedli by obě přední nohy a vzdali se jí.

Celou tu dobu byla moje jediná práce sedět tupě jako květináč v koutě kanceláře a koukat ven. Už šest měsíců jsem nic jiného nedělal. Vážně to bylo období, kdy bych sežral třeba i tu psi kost. Kdybych ji tedy měl. Nudil jsem se. Nudil a nudil.

Pracuju v ústavu státního podniku Y. Když to někde řeknu, většina lidí se zatváří trochu překvapeně a zeptá se: „Vy jste výzkumník? Doktor?“ Na to říkám: „Ne, já tam spravuju data a složky. Je to vlastně taková administrativní práce.“ Odpovím sice upřímně, ale stroze. Upřímně, ale stroze! To je totiž velmi důležité. Pokud bych to tak nedělal, po skončení konverzace bychom se já i ti druzí dostali do nepříjemné a nepatřičné situace. Řekl bych, že ti druzí by se cítili oklamání a já bych měl tak trochu pocit méněcennosti.

Jistěže je to jakýsi komplex méněcennosti, který pociťuji pracovníci vědeckého ústavu, když se nepodílejí na výzkumu. Lidí by si ale měli uvědomit, že ne všichni pracující v nemocnici jsou lékaři a že ne všichni ti, co slouží v letectvu, jsou stíhači. Někdo přece musí vyměnit pneumatiku, letadlo umýt, tu a tam něco dotáhnout nebo promazat, aby stíhačka nelétala vzhůru nohama a nezřítila se do rýžového pole nebo neskončila v hnoji, za což by se jí vysmál kdejaký traktor. Aby se mohlo pořádně létat, musí někdo v zákulisí udělat tuhle neviditelnou práci. Byl bych rád, kdyby lidi pochopili, že to takhle chodí, aby nepodléhali konvencím a přistupovali ke každému individuálně. Myslí si, že je to dospělé a je to začátek hlubších lidských vztahů. Rozhovor, který bere v potaz druhé, je takový:

„Kdeže to pracujete?“

„Pracuju v nemocnici H.“

„A baví vás to?“

„Někdy ano. V rentgenové místnosti pořizuju snímky. Řekl bych, že mě baví nahlížet do lidského těla.“

„Baví vás nahlížet dovnitř. Ó, to je úžasné.“

„Víte, že každý má v sobě jedinečný prostor?“

„Opravdu? To slyším poprvé.“

„Ano. Všichni máme uvnitř vlastní prázdný prostor. A já do toho prostoru nahlížím. Přitom přemýšlím, jestli si tam lidi neukládají něco, co je vlastní jen jim.“

„To je ale úžasné!“

„Je to mystické.“

„Mohla bych se taky podívat na svůj tajemný prostor, až budete mít čas?“

„Samozřejmě. Bude mi ctí, určitě přijďte. Vyfotím vás speciálně. A diskrétně.“

Je škoda, že jsem nemohl sledovat konec tohoto čím dál víc eroticky a vkusně se vyvíjejícího rozhovoru. V každém př-

padě byl rozhovor velmi přátelský a v něčem nadstandardní. Neubíral se přívětivým a hlubokomyslným směrem? Jinak řečeno, atmosféra našeho rozhovoru, ať už důvěrná nebo racionální, nám ukazuje nekonečné možnosti vývoje. Není to typický příklad, ale příklad dokazující, jak základní úcta k lidem dělá náš svět krásný. Jenže obvykle se nesetkávám s tak příjemnými rozhovory. Ty, s nimiž mívám co do činění, jsou především takovéhohle:

„Kdeže to pracujete?“

„Pracuju v nemocnici H.“

trochu překvapeně „Vy jste doktor?“

trochu rozpačitě „Ne, nejsem doktor.“

trochu zklamaně „Aha... a co potom jste?“

„Pracuju na rentgenu. Jsem rentgenový laborant. Pořizuju rentgenové snímky.“

očividně zklamaně „Aha, rozumím.“

Protože už nemám co říct, šoupu botou o podlahu. „Co že je tak sychravo?“

Snaží se změnit předmět hovoru „Mají rentgenová laboranti dobrý plat?“

S výrazem „baba jedna zvědavá“ „Zas tak dobré to není. Když si neutáhnu opasek, těžko vyjdu.“

Teď už úplně ztratila zájem „Poslední dobou to mají přece všichni těžké. Vy i já. Všichni si naříkáme. To kvůli tomu, v jakém stavu je zas ekonomika. Přesto prý odborní lékaři vydělávají přes pět milionů wonů měsíčně.“

„Tak nějak. To víte, to jsou páni odborníci.“

Je v tom rozhovoru ještě nějaká možnost vývoje? Osobně si myslím, že už ztratil smysl. Ona se jen nudila a na nezáživný rozhovor s nějakým rentgenovým laborantem, kterému se těžko žije, hned zapomene. A on si o ní asi bude myslet, že je to pěkná megera. Takových zbytečných a nepodstatných setkání se v tomhle městě odehrává nespočet.

Sice nejsem výzkumník, ale zvládl jsem zkoušky a dostal jsem se sem i přes obrovskou konkurenci 137 ku jedné. Neříkám, že jsem zvládl tak těžké zkoušky jako právníci nebo účetní. Když někdo dotírá a ptá se, jestli není konkurence tak velká jen proto, že je to takové obyčejné místo, nemohu odpovědět nic, než: „Je to tak. Popravdě, jsem obyčejný.“ Ona je to taky pravda.

Ale abych se dostal až sem, jako mravenec jsem pilně přebíhal ze svého malého pokoje v *kosiwonu* do odpolední školy a kvůli mizernému jídlu z jídelny mi bylo pořád špatně od žaludku. A protože ani v okolí školy, ani v okolí bydliště nebyly záchody, kam by se dalo zajít v klidu a soukromí, dostal jsem nakonec i zácpu. Když oznámili, jaká je na to místo konkurence, dělal jsem si starosti a při sledování zpráv o nezaměstnanosti jsem se stejně jako dnešní uchazeči o práci třásl strachy. Byl jsem mladý, v žalostné situaci, hloupý, bez sebevědomí a bez vlivných známých. Nemohl jsem věřit ničemu než svému k židli přilepenému zadku, a tak jsem v létě i v zimě seděl a snažil se

znovu a znovu ten proces přetřpět. Tak to prostě bylo. Podle mě je i tohle místo skvělé, navíc pro mě nebyla hračka ho získat.

Ať si ostatní říkají, co chtějí, potěšilo mě to. Úspěch tady pro mě byl stejný, jako bych uspěl u právnických zkoušek. Slyšel jsem, že je to státní podnik, kde se nevyhazuje, pokud tedy člověk při první firemní večeři neudělá nějaký obrovský průšvih. Cítil jsem, že je to osud, že je to práce přesně pro mě, a pomyslel si, že i v mém životě, naplněném jen slovy „ne“ a „co?“, se na mě konečně usmálo štěstí. Chvílemi jsem byl dotatý až k breku. Týkal se mě státní důchod, zdravotní pojištění, daň z příjmů a podobné záležitosti. Stal se ze mě člověk, který nastraží uši při zprávách o snižování daní, pojištění zaměstnanců nebo pětidenním pracovním týdnem. Byla to žádoucí změna oproti ponurému období, kdy jsem nikdy neměl nic na práci. A když jsem viděl, jak na konci měsíce z mé výplatní pásky mizí peníze za energii, pocítil jsem zodpovědnost a pomyslel si dokonce, že bych měl žít svědomitě. Vždyť teď je ze mě řádný zaměstnanec.

Problém se objevil úplně jinde. V ústavu mi totiž nedávali vůbec žádnou práci. Že nemám co na práci, může znít, jako bych se v té době těšil, soutěživě společnosti, kde všichni pracují do úmoru a odcházejí z práce vyčerpaní, nějak vytahoval. Ono ovšem chodit do práce, kde nemáte co dělat, je ve skutečnosti dost otravné. Zkusím vám teď popsat práci, kterou jsem tehdy dělal já. Ráno v půl desáté přijede nákladák se zásilkami pro ústav. Řidič složí náklad a podá mi dokumenty. Já je převezmu a přitom se zeptám na něco ze sportu, prohodím něco o počasí nebo utrousím nějaký vtípek. Protože nevyžaduju žádnou složitou odpověď, řidič nákladáku mi stejným tónem odpoví. Zkontroluju, jestli se množství věcí shoduje s množstvím položek z dokumentů a dám mu razítko. Dovleču se do kanceláře a zadám data do počítače. Tohle netrvá ani deset minut. A tím to končí. Jestli skončily moje dohledné povinnosti? Ne, to je konec mých celodenních povinností.

Zpočátku jsem si to odůvodňoval zkušební dobou. Jenže uběhl měsíc, pak skoro dva, a objem práce se nezměnil. Celý den jsem jen seděl za stolem. Vážně jsem tam jen tvrdnul. Postupem času jsem byl čím dál nervóznější. Netuším, co dělali ostatní, ale přinejmenším se hýbali a pracovali. Já jen tupě pozoroval mušince, přilepené na stropě, na zářivce, na okně. Otočil jsem závitkem propisky Monami, rozebral jsem ji a pomyslel si: Jednoduchý mechanismus! Kochal jsem se jí, chvíli jsem okusoval náplň, znovu jsem propisku pečlivě složil, jako blázen jsem pořád dokola mačkal tlačítko nahoru a dolů, zase jsem otočil závitkem a tohle celé opakoval donekonečna. Plazil jsem se pod stolem, abych našel pružinku, která mi občas při rozebírání propisky nečekaná vyskočila. Ale když na mě někdo zavolal, lekl jsem se, vystartoval ze židle a hlasitě se ozval, jako by mě přistihl při nějaké lumpárně.

Kvůli bezpečnosti očí, co mě pozorovaly, jsem si pozorně pročítal plány rozvodů vody, záležitosti týkající se nového designu občanky a podobně (ty stohy materiálů byly původně někde jinde, ale protože jsem se cítil trapně, že mám prázdný stůl, nanosil jsem si je k sobě, aby to vypadalo, že něco dělám). Někte-

ři na mě při tom sice nedůvěřivě zírali, ale já jsem tím svědomitěji pročítal složky jako „Vliv poměru pohlaví na základní škole na změnu genderové identity chlapců“, „Změna plochy bytů lidí stěhujících se z městské části Kangbuk do městské části Kangnam“, „Souvislost mezi množstvím divoce žijících koček ve městě a četností dopravních nehod“ a tak. O několik dnů později za mnou přišla nějaká ženská. „Proč berete bez dovolení materiály z cizího oddělení? Víte, jakou práci mi dalo je najít?“ Vynadala mi a dokumenty si odnesla.

Nikdo mi nedal žádnou práci a nikdo si mě nevášal. Sám jsem se sice mohl zvednout a zeptat se: „Nemáte pro mě nějakou práci?“ Jenže tuhle otázku jsem měl položit během prvního týdne. To jsem tu byl ještě nový. Po měsíci flákání jsem usoudil, že teď už by to jaksi nedávalo smysl. Až přijde čas, nějakou práci mi dají. Není přece možné, aby mi za to nic nedělání dávali výplatu. Tak uběhly dva měsíce. Ve chvíli, kdy jsem dostal druhou výplatu, mě to začalo dožírat.

Neřeknou nakonec něco takového, jako „V provozním systému této společnosti pro vás nemáme vůbec žádnou práci. Je nám to sice líto, ale budete muset odejít?“

Napadaly mě všemožné myšlenky a představy, až jsem nakonec ve společenské místnosti přistoupil k vedoucímu oddělení Kimovi, který pil kafe, a opatrně se ho zeptal:

„Není tu náhodou nějaká práce, kterou bych měl dělat?“ Vypadal totiž, že by s ním mohla být aspoň trochu řeč.

Vedoucí si posunul brýle s kostěnými obroučkami do čela a dlouze si mě prohlížel.

„Máš snad problém?“

Na rovinu jsem mu vyklopil, co jsem tu dva měsíce dělal. Řekl jsem mu, že jsem tu nedělal nic.

Začal jsem zbytečně zeširoka: „Víte... já jako člověk s mírnou povahou, dobrosrdečný, pro kterého je upřímnost motorem života... je mi totiž trochu trapně, protože vlastně nedělám žádnou práci a jen dostávám výplatu... i kdyby jen z morálního pohledu mladého člověka, tak mi to prostě nepřijde správné... po tak dlouhé době se sám sebe ptám na filozofické otázky jako: Co je to život? Kdo jsem já? Kde to jsem? ... K čemu tu vlastně jsem? Nechtěli si náhodou koupit jen kalendář nebo věšák a nevybrali si mě omylem...?“ Podobných otázek jsem si totiž kladl nespočet. Tak skončila má dlouhá zповěď.

Deset let jsem pendloval mezi buddhistickým klášterem, pronajatým *kosiwonem* a podnájmem, třikrát jsem dokonce prošel prvním kolem právnických zkoušek, ale ani jednou nezvládl kolo druhé, prostě smolař. Vedoucí se při mé zповědi občas zadíval z okna a s prázdným výrazem sledoval moje bloudící existencionální myšlenky typu Je správné, že jsem zrovna tady? Není mé pravé místo u černého pláště a kladiva? Vyslechl mě a zachechtal se. Díval se pořád z okna a vyfukoval cigaretový kouř.

„Nesnaž se tak moc. Pokus se zpomalit. Občas popřemýšlej třeba o tom, co je to kvalita života a tak.“

Aha! Kvalita života! Vypadla z něj jen „kvalita života“. Mluvil ještě o tom, jestli se moc nenamáháme, jestli jsme se doteď už dost nenahonili a že se lidi dřív nikdy tolik nehonili. Chvíli to znělo přesvědčivě, ale vůbec jsem nechápal, co to má mít

vlastně společného s mojí odvážnou otázkou. Proto jsem se ještě ujistil:

„Ale přece jen – neměl bych jako zaměstnanec, co bere výplatu, aspoň něco dělat?“

Pan Kim se na mě podíval a zatvářil se, jako by chtěl říct *on snad vůbec ničemu nerozumí*. Proto mi to znovu laskavě vysvětlil.

„Hlavní náplní práce tady je hlídat si svoje místo. Záleží, jak o tom uvažuješ, ale i hlídání místa může být těžká práce.“

Měl pravdu. Jenže když je v té velké budově tolik dokumentů, tak by tu přece nějaká práce mohla být. Žádná nebyla. Tady je hlavní náplní práce jen hlídat si svoje místo. Ráno do devíti si pichnu příchod a odpoledne po šesté odchod, na konci měsíce si tak dva dny odpracuju přesčas a přitom udělám měsíční bilanci (kdybych si kvůli tomu stěžoval, že mám těžkou práci, tak by mě snad ostatní zaměstnanci ve městě ukamenovali). Kromě toho si jen hlídám místo. To je náplň mé práce. Manažer, vedoucí oddělení i zástupce vedoucího pracují stejně. Všichni si jen hlídají místa. A když si svoje místo pohlídají, dostanou výplatu. Asi byste si řekli: Co je to za blbost? Může taková práce vůbec existovat? Já jsem se to taky dozvěděl, až když jsem přišel sem. A když jsem sem přišel, zjistil jsem ještě jednu věc. Sice to všichni tutlají, ale takových zaměstnání je víc než dost.

Jsou oddělení, kde mají na starost aspoň drobnosti, a pak jsou oddělení jako to naše, kde se neřeší ani ty. Nevyhazuje se, není co na práci, navíc, asi proto, že se to platí z daní, často dostávám bonusy. Jestli jsem nad penězi navíc jásal? Ne. Na to jsem byl trochu utahaný.

Hlídat si flek je těžké. Ze začátku jsem měl strach, byl nervózní a tak, ale teď už jen bezstarostně lekuju a vážně si přijdu jako ten květináč. Když si manažer všiml, jak jen tak bloumám, navrhl mi, abych si našel nějakého koníčka. On sám byl zabraný do skládání modelu plachetnice Half Moon z 16. století a vedoucí Kim, který něco usilovně kutil v rohu, si ve skutečnosti každý den přinesl pět knížek o bojovém umění a pročítal si je. Zástupce Pak brouzdal po internetu, skládal papírové jeřáby nebo si povídal se zaměstnankyněmi, které se scházely v oddělení pro obecné záležitosti... Nikdo nad ničím nepřemýšlel a já, já jsem se to prostě snažil přetrpět. Vybral jsem si místo u okna, kde jsem měl výhled na to, jak vedle sebe kvetly kaštan, třešeň a javor. Prostě jsem tam jen tak seděl, šest měsíců se díval z okna a snažil se ten čas nějak přetrpět. Ne. Netrpěl jsem. Bezmyšlenkovitě jsem se díval z okna a čas plynul. Pozoroval jsem, jak se stromy mění podle ročního období, pozorně jsem sledoval dobu, kdy kvetla třešeň, a dobu, kdy prostor zbarvil javor. Večer jsem otevřel okno, číchal vůni kaštanu připomínající sperma a představoval si zvláštní věci. Jednou jsem zkusil spočítat, kolik *pungoppangů* prodal za celý den manželský pár na druhé straně ulice. Za den sedm set padesát dva sáčky! Ty jo, ti budou bohatí. Zkrátka to bylo dost zvláštní období. Občas jsem položil hlavu na parapet, kam hřejivě dopadaly sluneční paprsky, a přemýšlel. Copak mi může mládit takhle

protéct mezi prsty? V hlavě jako by mi něco bučelo a ptalo se, jestli je správné žít tak bezstarostně a ledabyle. Proč právě já mám mít takové štěstí? Vědí vůbec svědomití daňoví poplatníci, že takhle žijeme?

Nevím sice proč, ale uvnitř jsem byl prázdný jako přesušený kukuřičný klas z konce podzimu. Je vůbec možné, aby byl můj život tak pohodlný a bezstarostný, když se říká, že je svět bitevní pole? Každý den se jen tak poflakuju, ale o to víc jsem unavený. Uplynulo šest měsíců, trochu jsem si zvykl a s panem Kimem jsme si dávali panáka k marinovanému vepřovému ve vyhlášené jídelně pro řidiče. Když jsem se napil, přepadla mě únava a šel jsem do non-stop sauny Palgänaproti ústavu. Tam jsem občas potkal pana Songa. Pan Song a já jsme spolu vstoupili do vlhké ruské sauny, polévali vodou nahřáté syčící kameny a rozpačitě si povíдали.

„Asi mám něco s játrama. Jsem pořád unavený.“

„Jsem na tom poslední dobou stejně. Spím, ale necítím se odpočatý.“

„Moc se nepřemáhej. Šetři se.“

Vyšli jsme ze sauny, se šplouchnutím vlezli do studené vody, ochladili se, a pak jsme už každý zvlášť vešli do místnosti na spaní, kde jsem o tom odpoledni přemítal a nakonec usnul. Pak jsem se vrátil do ústavu a pichl si odchod.

Ústav byl vždycky úplně prázdný. Z profesorů, zařazených na místo vedoucích výzkumníků, nebyla vidět ani noha, jen se tu občas zastavili studenti, aby odnesli poštu nebo aby sem přinesli věci, které jim k ničemu nebyly. Studenti si v ústavu zalili instantní nudle, na dvoře si zahráli nohejbal a říkali, že hřiště tu máme fajn. Pak zmizeli. V tomhle ústavu je totiž jediné dobře spravované místo, a to je právě hřiště na nohejbal.

Tou dobou mě čas od času přepadaly obavy. Můžu takhle dál žít? Strávil jsem tu už hodně času, a i když jsem nemohl běžet tak rychle jako ostatní, přece jen jsem s nimi popobíhal a společně s nimi trpěl. Ze všeho nejvíc jsem se ale nudil. Když jsem šel s kamarády na jedno, rýpali do mě, ať se moc nevytahuju. Měli pravdu. Břicho jsem měl nafouklé, jako bych byl těhotný, pomalu se mi v něm hromadily dny, kdy jsem zahálel, cítil se potupený nebo jsem nad ničím nepřemýšlel, a taky nemoc, kvůli které mi všechno připadalo otravné, a vyplnily ho. Takhle to být nemělo. Chtěl jsem fakticky žít svědomitě!

Přemýšlel jsem i nad tím, jestli bych se neměl poohlédnout po jiném zaměstnání. Životopis jsem ale nikam neposlal, ani jsem nesháněl informace o práci. Nikdy bych se nechtěl vrátit do *kosiwonu*, do knihovny, do kurzů v Norjangdžinu, zaměřených na přípravu k pohovorům, ani do třídy s komickými vyučujícími, který stojí, drží mikrofon a vykládá nám, ať si určitě zapamatujeme, kolik metrů měří Šákjamunih pagoda, protože je to velmi důležité. Neměl jsem vůbec žádné sebevědomí. To, že jsem uspěl v konkurenci 137 ku jedné a dostal se sem, byl zážrak. Každému bylo jasné, že takový zážrak už se vicrát nestane. Proto jsem měl svázané ruce.

Čas běžel. Manažer dokončil plachetnici Half Moon a hned potom se postavil výzvě velké plachetnice Princ William vytvo-

řené v roce 1650. Byla to poměrně dlouhá loď se třemi stěžni. Neměl jsem lepší koničky, a tak jsem natíral lepidlem manažerovu loď nebo jsem se vrátil do svého doupěte u okna a hrál solitaire. Vedle mě si vedoucí Kim prohlížel manažerův model plachetnice a navrhl: „Co třeba Titanic?“ Manažer Song na to řekl: „Moderní design není nic moc, je moc jednoduchý.“ Vedoucí Kim přikyvoval a celé dvě hodiny se díval do akvária, kde spolu plavaly dvě čilé zlaté rybky a čtyři zesláblé tropické. Najednou sám pro sebe utrousil: „Co kdybych si přečetl třeba sborník světové literatury!“

Tehdy jsem si všiml skříně číslo 13. Nepamatuju si, proč jsem tenkrát vyšel do čtvrtého patra plného prázdných laboratoří a proč jsem vstoupil až do místnosti s dokumenty na konci chodby. Neměl jsem pro to asi žádný zvláštní důvod. Když se člověk nudí, dělá všechno možné. Řekneme, že to bylo právě tak. Formálně jsem byl asistent se starostí o zabezpečení skříní, tedy i tihle. Skříně stály zastrčené v rohu, ani o kousek se nepohnuly a byly v pořádku, navíc skoro nikdo místnost s dokumenty nevyužíval, a tak byla skříně na tom místě sama o sobě chráněná a v bezpečí. Popravdě bylo směšné pro tu starou skříně používat slovo ochrana.

Důvod, proč jsem se začal zajímat o tu zatracenou skříně číslo 13, bylo, že tahle skříně byla jako jediná zamčená – mizerným starým zámekem, který se po nastavení čtyřmístného čísla otevřel. Zámek mě provokoval, proto jsem se ho pokusil otevřít. Měl jsem nějaký zvláštní zájem na otevření toho zámku? Ani náhodou. Stejně jako se vězni ve výkonu trestu zaberou do zbytečné práce, potřeboval jsem i já něco, čím bych mohl zabít čas.

Několik hodin denně jsem se snažil ty čtyři číslice odhalit. Od 0000 po 9999. Není to zas tak těžké. Stačí zavřít oči a desetisíckrát to zkusit. Naštěstí to bylo už číslo 7863, a proto jsem zámek otevřel na sedmi tisíci osm set šedesátý třetí pokus.

Otevřel jsem vrzající dvířka skříně a podíval se dovnitř. Vnitřek byl neuspořádaný, odshora dolů přeplněný podivnými materiály o klinické medicíně, diagnózami a dotazníky o depresích nebo závislosti na alkoholu. Vytáhl jsem z prostředka jednu složku a oprášil ji. Bez nějakého hlubšího záměru jsem si sedl na zem a začal ji pročítat. Ne že by byla nějak zvlášť zajímavá. Jen jsem si říkal, že když už jsem skříně tak pracně otevřel, mohl bych se podívat, co je uvnitř.

Chiméra-7 ještěrka

Lékaři došli k závěru, že ženina ztráta řečí je psychického původu. Žena ale nemluvila, protože v ústech chovala ještěrku. Od malička cítila k ještěrkám hlubokou náklonnost. Věřila, že má s ještěrkami podobné rysy. A jak plynul čas, začala se s nimi ztotožňovat.

*Když jí bylo dvacet, zvykla si v ústech chovat velmi malou ještěrku z rodu *Sphaerodactylus ariasa*. Tahle ještěrka, objevená v Dominikánské republice a měřící od hlavy po ocas pouhých šestnáct milimetrů, byla nejmenší ještěrkou na světě.*

Když žena jedla, žvýkala opatrně. To kvůli tomu, aby nerozžvýkala ještěrku na stoličce nebo aby ji společně s jídlem

nesmetla do jícnu. Ještěrka v jejích ústech rychle rostla. Žena si každý den po troškách žiletkou nařezávala spodní stranu jazyka. To aby udělala ještěrce místo a aby mohla ještěrka vstřebat více živin z krve, která jí z jazyka vytékala. Ještěrka se tak pod jejím jazykem začala zavrtávat čím dál víc do kořene.

Ještěrka po velmi malých kouscích ženin jazyk jedla. Proto měla žena čím dál podivnější výslovnost, až to nakonec ostatním připadalo jako nějaká cizí řeč. Ještěrčino doupě se prohlubovalo. Čím víc se prohlubovalo, tím víc se ženin jazyk zkracoval a vypadal nepřirozeně. Nakonec ještěrka zasunula svůj ocas hluboko do kořene jazyka a začala se chovat jako její jazyk.

Ženino tělo vyžadovalo stejné jídlo jako předtím, jazyk ale vyžadoval šťávu rozkládajících se těl různých druhů hmyzu, larev a zvířat. Chuť cítila jen prostřednictvím jazyka ještěrky, a tak ty věci jedla a chutnaly jí.

Protože se všechny tyto události děly pomalu a v delším časovém úseku, žena o sobě nepřemýšlela jako o zrůdě. Milovala ještěrku, která se stala jejím jazykem. Jazyk, který se stal ještěrkou, tedy vlastně přesněji ještěrka, která se stala jazykem, nebyla zvyklá na řeč. Když žena mluvila, kmitala jazykem a ještěrku tak házela v ústech sem a tam. Žena začala ústa zavírat. Pomalu ztrácela schopnost mluvit. Neměla potřebu mluvit, vlastně už ani mluvit nemohla, navíc se bála, že by lidé snad mohli spatřit její ještěrku, nebo ji dokonce zabít.

V tlusté složce byl podrobně den po dni zaznamenaný průběh toho, jak se ještěrka v ženiných ústech postupně stávala jazykem. Dál tady byly tabulky o základní genetice plazů a savců a poznámky ke slově jako zrůda, chiméra, křížení a o možnostech symbiózy mezi plazy a savci.

Složku jsem uložil na místo.

„Co to proboha je! To je příšerné.“ To bylo první, co ze mě po tom zážitku vypadlo. Otrásl jsem se znechucením a pocítil, jak může být člověk sám sobě odporný. Pomyšlel jsem si, že i kdyby to nebyla pravda, ale jen fikce, tak je úplně šílené, co si lidé nevymyslí. Rychle jsem z místnosti s dokumenty odešel. Měl jsem nepříjemný pocit.

Jenže další den odpoledne jsem tam šel znovu. Otevřel jsem dveře skříně číslo 13, vytáhl další složku a pročítal si ji. Cítil jsem odpor, trásl jsem se, byl jsem znechucený, a i když na to nejsem pyšný, občas jsem i klel. Další den jsem se tam vydal zase. A zase jsem vytáhl složku a pročítal ji. Měl jsem pocit, jako bych se na tom stával čím dál tím závislejší.

Postupem času odpor zmizel. Možná jsem si jen víc a víc zvykal. Když jsem pročítal složku, často jsem cítil soucit a smutek, najednou. Příběhy ve složkách byly zábavné. Byly zajímavé, jedinečné, někdy vůbec nedávaly smysl, ale hlavně z nich nevycházel pach administrativy. Když jsem odpoledne neměl nic na práci, vyšel jsem do čtvrtého patra. Pod zákazem kouření v místnosti s dokumenty, kde se větrák točil kolem dokola, jsem i přes zákaz kouřil a celé odpoledne jsem opřený zády o skříně pročítal dokumenty. Tak jsem se kousek po kousku dostával do světa skříně. Místo žvýkání psích kostí.

preložila Petra Sváková

Kafkovský fantasta Radovan Lovčí

Prozaik a badatel PhDr. Radovan Lovčí (*11. 4. 1977) žije dnes v Plasích a studuje v Praze. Je absolventem historie na FF UK a spoluautorem i autorem zveřejněných povídek a takřka dvaceti knih. Odbornými studiemi přispěl pak do vícera historických sborníků.

Radovanovými nejoblíbenějšími prozaiky jsou Jaroslav Hašek a Gustav Meyrink a sám se považuje současně za autora pražského i regionálního. Dlouhodobě se obírá transpersonální psychologií.

Letos vydal satiru *Tuto se může stát jenom v Plzni, anebo v New Yorku*. Hrdiny jsou přátelé: student medicíny a dělník. Neexperimentují přímo s LSD a nejde ani o příběh jakkoli zlovolně návodný, nicméně s psychedelikem LSD hodně podobným pokusy ti dva dělají.

Kniha se vzpírá (a to je pozoruhodné) přímému vřazení do ranku fantastiky, a to velmi podobně, jako se témuž vřazení vzpírá třeba Kafkova *Proměna*.

Ptá se Ivo Fenc: Co píšeš?

To utajím, ale řeknu, co jsem už dopsal. Prózu, která je přehodami roztržitého, ráckujícího profesora klimatologie z Plzně. Posléze se dokonce stane nástupcem – neotesaně vystupujícího – prezidenta. To dílo jsem tvořil už v letech 2011-2017 a možná je měl dokončit dřív.

Proč?

Roku 2017 vyšla kniha Jakuba Horáka *Kočky jsou vrženy* a již od roku 2013 běžel politicko-satirický seriál *Kancelář Blaník*. Je to trochu podobné. A já si náhle připadal jako Cimrman, který přichází pozdě. Narazil jsem spíš kvůli rozsahu, ale například Andrej Šťastný mi oznámil, že by téma uvítal, jen právě dřív. Už tehdy chystal práci Petra Rittera o jiném fiktivním vůdci státu.

Zřejmě Knihu moci a elegantních nevěstek (2018). Nu, a jako hrdinou je ten tvůj profesor?

Nápadně podobný T. G. Masarykovi, dokonce je esoterní scénou pokládán za jeho reinkarnaci. Nadává oponentům jako jeho předchůdce, ale výhradně tak odbornými termíny, že rozumějí jen stejní inteligenti. Pokud chtějí novináři pochopit, čím je urazil, potřebují mít *Slovník cizích slov* plzeňského profesora Lumíra Klimeše.

Nicméně fiktivní vládce si vysnili už mnozí. Naposledy Vondruška v Kronice zániku Evropy.

To ano. Už byl zohledněn i čínský vliv a spojení s dalajámou anebo církevním klérem. Český král. I v mé knize je dočasně obnoveno Rakousko-Uhersko.

Ale vydal jsi už značné množství knih...

Asi začnu tou aktuální. Roku 2020 mi v plzeňštině vyšla odvážná, mnohým se úplně všemu vymykající satira *Tuto se může stát jenom v Plzni, anebo v New Yorku*. Co víc, do roka má vyjít publikace s marketingově (snad) ještě údernějším názvem *Hovno z Nerudovy ulice*. I v ní se – vedle bizarních postav z esoterně-léčitelství oblasti – mihne fiktivní prezident, a to ještě profesor a držitel bezpočtu čestných doktorátů: Narcis Kád'a. V obou případech jde o texty, které jsem začal připravovat

po ukončení působení u Frause a během svého zdravotního výpadku, kdy mi odstranili část slinivky.

Což nebyla procházka růžovým sadem.

Ne. Tři čtvrtě roku jsem prožil ve stavu, kdy nebylo jasné, zda mám rakovinu a do dvou let nezemřu; již jsem měl dokonce za to, že mé knihy *post mortem* vydají mí mladší bratři.

I jako doktor filozofie znovu studuješ?

Malý doktorát mám od roku 2004 a je nepřímým výsledkem magisterské práce o Alici Masarykové (600 stran). Na FF UK ji rovnou uznali za práci rigorózní, stačilo složit PhDr. zkoušku. Iniciativa vyšla od učitelů, nemusel jsem nic rozšiřovat ani psát novou práci jako ti, kdo o PhDr. titul jevíli iniciativní zájem sami. V praxi ale doktorát nepoužívám, jen při oficiálních příležitostech jako přednášky a odborné články, a plně zuby mám lidí, kteří mohou mít smrt z toho, když je neoslovíte titulem nebo funkcí.

A tzv. velký doktorát?

Do toho jsem se pustil loni po odchodu od Frause a zdravotním výpadku. V kraji jsem nenacházel profesní výhled, v pražských institucích taky ne. Ještě jinde ultimativně vyžadovali „Ph.D.“ jako něco, bez čeho se s tebou u konkurzu vůbec nebudou vybavovat. Pracovat mimo obor se mi nechťelo, to by mě psychicky zabilo dřív než ta slinivka, a bádání v historii беру jako povolání, ne zaměstnání; ač vím, že se v dnešní pragmatické době ty pojmy mylně pokládají za synonyma. Navíc mám vztah patriota k Plzeňsku, hluboce tu kořením. Ale jako regionální historik jsem se realizovat nemohl a ve 42 letech zase „vletěl“ do studií. Pendluji mezi Plasy a Prahou. Jak dopadnu, netuším. Měl jsem se narodit pár set kilometrů dál na západ, tam lze z doktorandského stipendia slušně žít a bádát; zde leda živořit. Dost studentů školu ani nedotáhne, neskloubí práci a velmi náročné studium. Může se stát, že bude ex-doktorand i ze mě, vše je otevřené.

Jaká tě lákají témata?

Tématem mě Ph.D. studie je život Vojty Beneše (1878–1951), což bylo srdeční. Pocházel z Kožlan, ty leží 15 km od Plas, kde bydlím. Úspěšný beletrista, bratr prezidenta Edvarda Beneše, účastník tří odbojů. Sociální demokrat. Hledal střední cestu mezi asociálním kapitalismem první republiky a extrémem komunistické diktatury. Zkoumám ho jako plzeňské téma, i když z Prahy, a je mi blízký politicky: oba jsme nalevo, i česká společnost aktuálně řeší, jak kultivovat divoký polistopadový kapitalismus bez extrémně levicových rizik a jak vybudovat podobu ohleduplného západního sociálního státu, k němuž máme, žel, na hony daleko. I kdybych nestíhal školu, Vojtu Beneše dopracuji. Jen by se jednalo o běh na víc let, protože během dovolené člověk moc nevybádá, to mám ozkoušené.

Po škole budu hledat nový domov spojený s profesním uplatněním. Na Plasku a Plzeňsku výhled postrádám, snad bude působistištěm některá historická instituce Prahy. Z platu historika se dá i tam skromně přežít, ale na byt či prostorný pronájem člověk může zapomenout. Třeba mě ale přijme jiný kraj než tento. A nesmí zradit zdraví, aby mě místo dopsaných knížek a nového působistiště nečekala márnice.

Vrať se, prosím, ke své dosavadní produkci.

V určité fázi jsem se pokládal výlučně za historického publi- cistu, odborného spisovatele. Už jako dítě a student jsem si ale vymýšlel pohádky, povídky, kreslené vtipy. Až na vysoké jsem s tím praštil, skoro vše spálil a rozhodl se, že se budu věnovat jen historii. K ní mě vedly i spletité rodové osudy zahrnující i ně- kolik muklů za stalinismu a perzekuci během normalizace. Bez pádu režimu bych nevystudoval ani gympl, byli jsme protiko- munistická, příliš katolická rodina. To mělo kádrové důsledky pro víc generací. Do drobného historického psaní jsem se pus- til už za studií na FF UK a diplomová-rigorózní práce o Alici mi vyšla knižně. A mimochodem, Masarykovi byli přáteli mého vzdáleného zbrožského strýce, básníka J. V. Sládka.

Dvacáté století, první prezident, emancipace žen, to jsou mé obory. Emancipace mi připadá jako zajímavé téma. Jenže nabízené platy vědeckých pracovníků v Praze nestačí na ná- jem garsonky, tak jsem se vrátil. Muzejníčina je podle mě nej- lepší volba, zatímco při archivařině máš přístup k jedinečným dokumentům, ale psát si můžeš leda po práci. Jenže během konfrontace s řadou muzeí, archivů a památkářů jsem byl kon- frontován s nezvykle uzavřeným, nevstřícným prostředím. Při mé naivitě trvalo, než mi došlo, že zatímco pro kantory a školi- tele z UK jsem byl kolega a pokračovatel, tady jsem konkurent. Co mě šokovalo, že to někteří ani neskrývali. Ale dozvídal jsem se přátelské rady, že se mám vrátit do Prahy, kde mi bude nejlépe. Aniž bych zaslechl jediný objektivní důvod, proč jiní mohou mít privilegium pracovat v kraji.

I pár pozitivních, přátelských výjimek bylo – a drobná, žel externí spolupráce s dvěma muzei. Ale tyhle lidi mohu počítat na prstech. Zažil jsem řadu absurdních historek. Na konkurzu mi otloukli o hlavu, že nemám vystudovaný obor archivnictví, ale jen historii, že ovládám pouze čtyři světové jazyky, ale ne- umím francouzsky. Hned pak přijali dva kolegy, kteří neudávali ani ty čtyři jazyky a žádný nebyl franštinář, ba neabsolvovali archivnictví a jeden neměl vystudovanou historii. Kdo chce psa bít... O další konkurz už jsem se tam nepokoušel. Nemělo to cenu.

A jinde?

Opakovaně jsem přesvědčoval ředitele s komunistickou minulostí a publikační tvorbou, kterou mu soudruzi před rokem 1989 kviitovali pozitivně, aby mě podpořil při snaze zabývat se na Plzeňsku dějinami 20. století a komunistické totality. Nic. Obecně mě překvapuje, s jakou nechutí se lokální historici (ne- jenom na Plzeňsku) stavějí k výzkumu moderních dějin, zvlášt- ě komunismu. Pro ně to je současnost. Na mých univerzitách měli odvahu detailně vrtat do všeho a padesátá ani sedmdesátá léta pro ně současností nebyla. Během pendlování mezi Pra- hou a Plzeňskem, mezi UK a lokálními institucemi, mívám do- jem, že přejíždím z jednoho mentálního světa do jiného. Kolik- ráte jsem si mezi čtyřma očima vyslechl dobře a přátelsky mině- nou radu kolegů, ať nejsem zbytečně radikální. Proč chci šťou- rat do doby nedávno minulé, proč se nezajímám o 18. století. Dlouhodobé uplatnění ve sférách, o které jsem měl nejvážnější zájem, bylo *passé*. Skončil jsem v jiné profesi a léta si připadal jako zakázaný historický spisovatel. Nechápal, co bych ještě měl dokázat, aby se mi někde otevřely dveře. Necháпали to ani

mi kantoři z FF UK. Občas jsem od některých vyslechl: „Patřil jste k nejlepším studentům v ročníku, už jako mladý jste na- psal knihu, jste doktor filozofie a dál ve svém volnu podle možností píšete. Co by u vás doma ještě, proboha, chtěli? Pro- fesuru?“ Já: „Abych se vrátil do Prahy, kde mi bude nejlépe.“ Jenže to v mé ekonomické situaci nešlo. A dál? Psaní ani histo- rii jsem věšet na hřebík nehodlal. Ve volnu jsem začal recenzo- vat a vytvářel dílčí historické studie, i když na potřebné bádání k jedné kolikrát padly dvě tři dovolené. V čase volna jsem se pustil i do psaní historických knih pro unitáře, k nimž jsem přestoupil od katolíků; do jejichž archivu a knihovny jsem měl přístup o víkendech. A náhle jsem církevní historik.

Naposled ti vyšla knížka o vztahu unitářství k Charlottě Masarykové (2019). A předtím?

Positivní ohlas mezi akademiky měly i *Ženy proti proudu* (2018) o pionýrkách duchovenské služby mezi unitáři, univer- zalisty a kongregacionalisty v anglosaských zemích. Vzal jsem zpět i studentské předsevzetí skončit s beletrií a vrátil se k po- vídkám, ač většinu teprve zvolna připravuji. Jen něco vyšlo ve sbornících. A nežertuji, když říkám: nebud'te autory absurdních historek, když jste jich tolik zažili.

Co práce redaktora?

Nakladatelství Fraus pro mě bylo pracovním exilem. Chtěl jsem dlouhodobě archivařit nebo muzejničit a marně prosil růz- né ředitele i jen o středoškolský post s nižším platem. Bylo to *passé* s dvěma výjimkami, ale nebylo dobře možné tam z Plas dojíždět, a proto jsem musel odmítnout. Především ovšem do- dnes nevěřím, že byly ty nabídky miněny vážně, ne jako zlomyslný vtíp. K Frausovi jsem nastupoval s tím, že zůstanu 2-3 roky a půjdu o dům dál; nakonec to bylo 14 let.

Člověk plánuje, bůh se směje. Dodal bys ještě něco k práci redaktora?

Investoval jsem, nutno říct, léta života do akutních oprav domu v Plasích, měl jsem půjčky, na léta se stal nestěhovatel- ným. Zůstával jsem v nakladatelství, ale redaktořina je v jed- nom směru nesmírně frustrující. Nemůžeš sám psát, do zblbnu- tí opravuješ cizí texty a vytváříš scénáře knih, které píší druzí. Ale nebyla to neúspěšná etapa: stal jsem se součástí týmu, při- pravoval moderní učebnice dějepisu a nebyl odříznut od histo- rie, což by mě čekalo při úřednické dráze. Dělal jsem na didak- tických, metodických příručkách, pracovních sešitech, popu- lárně-naučné literatuře pro mládež, tři mnou redigované publi- kace obdržely prestižní mezinárodní ocenění. Dvě ceny z Frankfurtu – za učebnice *Dějepis 6 a Hudební výchova 6 a 7* – a jedna cena z Essenu – za knihu *Známký*. Nejednalo se o samo- zřejmost, která by se týkala každého redaktora u Frause, a snad to nezni jako vyťahování, vždyť řada lidí v mém okolí o těch cenách ode mě dodnes neslyšela.

Občas odpadl autor, nezbylo než suplovat. Přišel jsem k ne- zamýšlené autorské spolupráci na 11 učebnicových publika- cích. Léta u Frause byla paradoxní, náročná časově, plna stre- su, který se mi podepsal na zdraví. Někdo si myslí, že redakto- řina je pohodová, klidná profese. Opak je pravda. Když ven pustíš prózu, kde necháš pár chyb, je to hloupé, ale přežiješ. Když ovšem totéž uděláš v učebnici, kterou dostanou do ruky desetitisíce žáků, je to pořádný malér, který se může dostat do televize. Proto musíš být maximálně *pintlich*. I překlep vadí, po-

Odešel kamarád

V sobotu 12. září 2020 zesnul následkem lednové mozkové mrtvice ve věku 83 let Václav Šorel, velký milovník letectví, dlouholetý člen redakce časopisu ABC, pro který vytvářel zpočátku papírové skládačky a později psal sci-fi komiksy (Vzpouř mozku, Galaxia, Jericho). Prožil sice většinu života za komunistické totality, ale měl velké štěstí, že mohl dělat to, co bylo jeho životním snem. Jak se svěřil při besedě v prosinci 2019 na Miniconu, kde jsme se viděli naposled, paní na pracovním úřadě, která znala jeho vášeň pro letadla, mu vypsala umístěnkou do letecké továrny Aero Vodochody, a podobnou náhodou se na něho obrátili s žádostí o spolupráci z redakce ABC, do níž pak přešel a kde našel svou životní parketu.

Já jsem znal Vaška jinak. Seznámili jsme se někdy kolem roku 1980 mezi nadšenci pro plastické modelářství, jemuž jsme oba tehdy propadli a jehož se Vašek stal nadšeným propagátorem i na stránkách ABC. Časem jsem nejen soutěžil, ale dělal též rozhodčího na žákovských přeborech v plastickém modelářství, na nichž Vašek nikdy nechyběl, neboť to bylo jeho milované dítě. Je třeba říci, že kromě lásky k letadlům Vašek miloval i práci s dětmi či pro děti, a při jakékoli činnosti se vždy ptal, co z toho budou děti mít. Přiznávám, že někdy mi šel jeho postoj na nervy (i ostatním funkcionářům plastického modelářství), ale Vašek byl tak laskavý člověk, že se na něho nedalo zlobit. Také tím udělal obrovský kus práce při pro-

pagaci plastického modelářství, vyzýval k zakládání modelářských dětských kroužků a k organizování žákovských soutěží, takže přivedl k plastickému modelářství stovky či spíše tisíce

dětí, a určitě napomohl, aby se i v Československu rozběhla výroba plastických stavebnic v Kovozávodech Prostějov.

V komunistických pětiletkách sice byl obrovský prostor pro výrobu skutečných stíhaček (celá řada strojů MiG), ale pro polytechnickou hračku, která by přiváděla mezi letce nový personál, se nenašla ani škvírka. Stavebnice jsme si mohli koupit jen v Tuzexu, přestože se tato polytechnická hračka pro kluky od 8 do 80 let objevila již v 30. letech minulého století – připomínám scénu z filmu *Králova řeči*, v níž králi Jiřímu VI. dovolí jeho logoped za odměnu pokračovat v lepení modelu letadla, který staví jeho syn. Skutečný rozvoj tohoto hobby však přišel až po druhé světové válce s rozvojem plastických hmot a s technologií vstříkovaní přesné dávky roztavené hmoty do kovové formy s povrchem, kopírujícím povrch skutečného stroje. Svou propagační kampaní, založením koutku pro plastické modeláře v populárním časopise ABC, který snad nechyběl v žádné rodině, a sepsáním přinejmenším dvou modelářských příruček pomohl Vašek vyvinout tlak, aby příslušné orgány výrobu stavebnic povolily a další nadšenci ji realizovali. Většina z nich je už v modelářském nebi, takže tam Vašek najde staré přátele, stejně jako v nebi leteckém či komiksovém. **František Novotný**

řád jsi na jehlách, uděláš chybu, pustíš do tisku starší verzi, neohlídáš sazeče, ten pomíchá texty, grafické vrstvy v mapách. Najednou by mohl do stoupy jít náklad za půl milionu. Kde vezmeš peníze? Musíš stíhat termíny. Veletrh, začátek školního roku nikdo neposune. Máš odborně schopného autora, ale nemí pořádně psát. Přepíšeš knížku větu po větě, takže se z práce netrhneš dřív než za tmy a ještě ji taháš na víkendy a dovolené. Kdo nezažil, nepochopí. Nemluvě o povinných multikulturních, genderových, minoritních a jiných požadavcích, kdy konečně hotovou učebnici překope tučet rádců. Zvláště pro dějepis to platí. Historie je politikum. Někteří zástupci minorit se neshodnou ani mezi sebou, natož s autory, a tak je celý kvartál smíruješ: redaktor učebnic musí být i diplomat. Nakonec je přece venku jakýs takýs politicko-korektní výsledek, ale bez předchozí shody a recenzního posvěcení ti ministerstvo školství nedá doložku. Rád bych o tom jednou sepsal něco samostatně, třeba v pamětech, a jsem víc liberál než konzervativce a částečnou oprávněnost politické korektnosti uznávám, ale občas se to žene do krajností. Co jsme zažili s relativně

apolitickou hudebkou! O tom by vznikl absurdní román. Politická korektnost vítězila nad prostou logikou, racionalitou.

A víra v boha?

Sám bych se neoznačil za věřícího. Jen věřit nestačí. Boha (někdo užije pojem Zdroj) je zapotřebí cítit, zakusit, prožívat niterně, v mystickém spojení. K tomu má každý otevřenou cestu. Osobní zkušenost je víc než víra. I když ztratíme všechny blízké, přátele, majetek, postavení, ba zdraví, život, i když zakusíme bezpráví, tak nás od boží lásky nemůže nikdo odříznout; ani od pomoci vyšších duchovních, nemateriálních entit. Může nás zato oddělit vlastní slepota.

Prodělal jsi podobnou osobní zkušenost?

V šestnácti při nenadálém kolapsu jsem prožil oddělení od těla. I kdybych o věci duchovní nejevil v životě zájem, kvůli tomu zážitku bych nikdy nemohl být materialistou.

Radovan Lovčí: Tuto se může stát jenom v Plzni, anebo v New Yorku. Ilustroval a obálku graficky zpracoval Matyáš Souček. Spolupráce na obálce Jan Souček. Vydalo nakladatelství Powerprint. Praha 2020. 96 stran

Nalezené runy

Jan Vaněk jr. na FB našel runový text, který v otco-
vých písemnostech objevil syn Jaroslava Velinské-
ho. To zaujalo Bidla, který se vrhl do luštění. Nejpr-
ve obětavě runy digitalizoval a data nabídl kolekti-
vu. Pak se dlouho nic nedělo, dokud Sargo nena-
bídla formou sázky zmrzlinovou odměnu za rozluš-
tění textu. Potom Honza Vaněk našel nějaká po-
mocná statistická makra a dal v plen tip na skoro-
palindrom na konci šestého řádku. A pak to najed-
nou bylo, viz níže. Ukázalo se, že za část záludnosti
textu mohly Kidovy překlepy. **ZR**

A zima byla zlá
Odin se hněval
skrýval svou tvář
prázdné jen sýpky
bezrybné moře
hladoví v chatách
islandský lid
I řekl Ottar
vladnoucí jarl
Na lodi vstupme
za dračí příď
nebude vítěz
zlý démon Nidhögg
uchopte vesla

Poklady rodu
před cestou ukryl
poručil Ásum
v ochranu dům
začátek cesty
ke svému zlatu
označil pak
tarsovou runou
počátek leží
v hlubinách hor
nejvyšší ze všech
bouřlivý Ökkul
témě mu střeží
Odin a Tor
Do konce světa
do Ragnaröku

A ZIMA BYLA ZLA
ODIN SE HNEUAL
SKRYUAL SVOU TVAR
PRAZDNE JEN SYPKY
BEZRYDNE MORE
HLADOVI U CHATACH
ISLANDSKÝ LID
I REKL OTTAR
VLADNOUCI JARL
NA LODI VSTUPME
ZA DRAČI PRID
NEBUDE VITEZ
ZLÝ DEMON NIDHÖGG
UCHOPTE VESDA

POKDADY RODU
PRED CESTOU UKRYL
PORUCIL ASUM
V OCHRANU DUM
ZACATEK CESTY
KE SVEMU ZLATU
OZNACIL PAK
TARSOVOU RUNOU
POCATEK LEZI
V HLUBINACH HOR
NEJVYSSI ZE USECH
BOURLIVY ÖKKUL
TEME MU STREZI
ODIN A TOR
DOKONCE SVETA
DO RAMNARÖKU

A		Z	I	M	A		B	Y	L	A		Z	L	A			
O	D	I	N		S	E		H	N	E	U	A	L				
S	K	R	Y	U	A	L		S	V	O	U		T	V	A	R	
P	R	A	Z	D	N	E		J	E	N		S	Y	P	K	Ý	
B	E	Z	R	Y	D	N	E		M	O	R	E					
H	L	A	D	O	V	I		U		C	H	A	T	A	C	H	
I	S	L	A	N	D	S	K	Ý		L	I	D					
I		R	E	K	L		O	T	T	A	R						
V	L	A	D	N	O	U	C	I		J	A	R	L				
N	A		L	O	D	I		V	S	T	U	P	M	E			
Z	A		D	R	A	Č	I		P	R	I	D					
N	E	B	U	D	E		V	I	T	E	Z						
Z	L	Ý		D	E	M	O	N		N	I	D	H	Ö	G	G	
U	C	H	O	P	T	E		V	E	S	D	A					

P	O	K	D	A	D	Y		R	O	D	U						
P	R	E	D		C	E	S	T	O	U		U	K	R	Y	L	
P	O	R	U	C	I	L		A	S	U	M						
V		O	C	H	R	A	N	U		D	U	M					
Z	A	C	A	T	E	K		C	E	S	T	Y					
K	E		S	V	E	M	U		Z	L	A	T	U				
O	Z	N	A	C	I	L		P	A	K							
T	A	R	S	O	V	O	U		R	U	N	O	U				
P	O	C	A	T	E	K		L	E	Z	I						
V		H	L	U	B	I	N	A	C	H		H	O	R			
N	E	J	V	Ý	S	S	I		Z	E	U	S	E	C	H		
B	O	U	R	L	I	V		Y	O	K	K	U	L				
T	E	M	E		M	U		S	T	R	E	Z	I				
O	D	I	N		A			T	O	R							
D	O		K	O	N	C	E		S	V	E	T	A				
D	O		R	A	M	N	A	R	Ö	K	U						

Luděk Pešek: Past na Persea

Past na Persea mi doporučil a rovnou půjčil p. prezident fando- mu. O knize ani autorovi p. Peškovi jsem dosud neslyšel. Byl to český malíř a fotograf, který r. 1968 odešel do Švýcarska. Tam také *Past na Persea* vyšla v roce 1976. Dle údajů v doslo- vu dosáhla v německy mluvících zemích následně slušných prodejů. Kniha nyní vychází poprvé i v češtině. Proto článěk rozdělím na část bez spoilerů a pak dám upozornění před částí se spoilery.

Hned v první větě jsme vrženi do nádherné vesmírné scifa- ry starého stříhu. Děj se odehrává v kosmu, na okraji Sluneční soustavy, v době za 250 let od nynějška. Tou dobou již byla dlouho objevena desátá planeta Sluneční soustavy; půl století před dobou děje se ztratily dvě předcho- zí průzkumné vesmírné lodě, které letě- ly tuto desátou planetu (nazývanou Tar- taros) prozkoumat s lidskou posádkou. Perseus I u cíle náhle přestal komuni- kovat; stejně tomu bylo s Perseem II, kte- rý byl vyslán, aby zjistil, co se stalo s první lodí.

Nyní k Tartaru přilétá třetí loď – Per- seus III.

Říkal jsem si: fajn, doušek čisté žán- rové vody mi jen prospěje.

Komandant vesmírné lodi Perseus III, p. Steven Blair, se ve společnosti s oblibou pouští do konverzace o kontro- verzní – cynické a oportunistické – myšlence, že morálka se má přizpůso- vovat okolnostem v zájmu přežití. V přátelském kroužku se p. Blair dostává hned na počátku knihy do sporu s exo- biologkou pí Ramseyovou.

Mění-li se člověk, musí se měnit i takzvané morální zákony, které člověk vytváří. Ramseyová namítla, že to vede k morální bezpáteřnosti. Řekla s neskryva- nou ironií: „Rozumím-li dobře, tak to, co tu Steve propaguje, by bylo z biologického hlediska účelné, kdyby člověk v určitém prostředí, dejme tomu na nějaké vodnaté planetě, měl měkkou, hodně ohebnou páteř. Když si to představím v morál- ní oblasti, nepochybují o tom, že s měkkou páteří v určitém prostředí by mohl člověk dosáhnout dokonce vůdčího posta- vení.“

Zmínka o tom, že lidé ve vedoucích pozicích mohou být bezpáteřní, tady ještě p. Blaira urazí. Netuší, že od toho dne zbytek života stráví praktickou etudou na právě diskutované morální téma.

Žánrově je *Past na Persea* především antiutopií.

Antiutopií je ve sci-fi celkem hodně. *Past na Persea* se vy- dařeně zaměřuje na psychologii a konkrétní organizaci převý- chovy jednotlivce, který na počátku příběhu stojí jako energic- ký sebevědomý muž odhodlaný postavit se útlaku.

Stará česká sci-fi se začasť vyznačovala obyčejnými lidmi

v rolích protagonistů, civilními tématy, humorem, až sati- rou. *Past na Persea* se od tohoto typu liší. Lze ji samozřejmě číst i jako alegorii různých ideologií založených na manipulaci jazyka a převýchově. Osobně jsem však neměl při četbě ten- denci vnímat vesmírné kulisy jen jako náhradu nějaké konkré- tní existující ideologie. Řekl bych, že převýchovných metod a ideologických novořečí bylo v historii a v současnosti stále je mnoho – jde o setrvalou součást společnosti. Koho tato témata zajímají (třeba mě), tomu *Past na Persea* tímto motivem zare- zounuje.

K satirě nebo alegorii vůbec nespádá ani tón vypravěče: je- nom chladně pozoruje a vypráví neutrálně. Maximálně snad někdy zahlédneme na chvilku lehounký ironický úsměv.

Doba vzniku textu v polovině 70. let se projevuje na technogických rekvizi- tách jen minimálně. Autor byl jen vel- kým optimistou co do vývoje kosmo- nautiky: dnes vidíme jasně, že za třicet let zcela jistě lidstvo nevypustí do ves- míru kolonizační stanici pro sto tisíc lidí.

Knihu velice doporučuji. Dříve se mi stávalo pravidelně, že jsem se třeba za- četl do knihy tak, že jsem se nemohl v noci odtrhnout a četl jsem až do vysílení nad ránem. Nepamatuji si však, kdy se mi něco takového stalo naposledy. Ale včera jsem se do čtení *Pasti na Per- sea* pustil po osmé večer a nemohl jsem přestat, dokud jsem nedošel do konce. Neusnul jsem ale zas až tak pozdě, protože knížka je krátká.

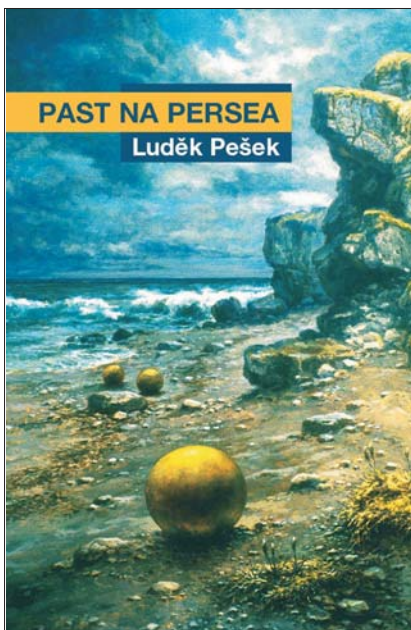
Teď bych si na blogu ještě rád po- značil pár slov o ději.

NÁSLEDUJÍ SPOILERY.

Prvních několik kapitol úsporně a věcně popisuje celkem generickou situaci, která vzdáleně připomíná třeba *Ikarii XB1*. Kosmická loď se blíží k desáté planetě, když tu přestává fun- govat spojení se Zemí. Přesně stejně jako u předchozích dvou výprav.

U cíle své cesty nachází posádka nefunkční loď druhé vý- pravu – Perseus II. Větším překvapením je však to, že hned vedle se vznášá i dávno ztracené vesmírné město Argo. Argo byl obrovský globální projekt: někdy po r. 2050 bylo toto ves- mírné plovoucí město o velikosti 60 km pro více než 100 tisíc lidí vypuštěno do kosmu s cílem otestovat možnosti vesmírné kolonizace ve velkém. Argo se však záhy ztratilo a dvě století o něm Země neměla zprávy.

Členové posádky krátce proberou různé hypotézy a možná vysvětlení nastalé situace. Nikdo nepanikaří, všichni hovoří volně a racionálně. Tým několika mužů vedený velitelem lodí se vydává na průzkum vraku Persea II.

V té chvíli se děj dramaticky láme: velitel p. Blair je při průzkumu opuštěné staré lodi zajat a probírá se na Argu jako nový nedobrovolný člen přísně organizované, avšak primitivní zemědělské kultury vesmírného habitatu.

Do místnosti vešel muž. Byl holohlavý, měl na sobě stejnou košili jako Blair, jen na hrudi byla ozdobena modrým trojúhelníkem. Muž se laskavě usmíval. S pateticky rozpraženýma rukama přistoupil k Blairovi a objal jej. Pak s jakousi téměř orientální uctivostí o dva kroky ustoupil, sepal ruce před hrudí, a nepřestáváje se usmívat, řekl obřadně: „Před tváří našeho otce tě vítám mezi nás, bratře.“

Překvapený a zmatený Blair se na něj mlčky díval. Nevěděl, jak se zachovat. Měl nepříjemný pocit, že má před sebou sílence. Rozpačitě se uklonil. Horečně uvažoval, má-li se přizpůsobit a hrát komedii, která by se snadno mohla změnit v tragédii.

„Těší mne tak srdečné přivítání,“ řekl Blair s nuceným úsměvem. „Smím vědět, s kým mám tu čest mluvit?“

„Jsem tvůj Vychovatel,“ řekl muž. „Bratr Vychovatel. Od této chvíle mi říkej bratře Vychovatel!“

Blair se chtěl usmát, ale byl z toho jen úšklebek. Přestože v místnosti bylo teplo, zamrazilo jej.

Od tohoto momentu až do konce knihy sledujeme už pouze osudy tohoto protagonisty a několika málo dalších mužů, s nimiž se osobně setkává v dalších dnech a týdnech.

Hlavnímu protagonistovi p. Blairovi v zajetí napřed dlouho

Odposlechnuto

TŘI DŮKAZY, ŽE JEŽÍŠ BYL ŽID

Pokračoval v otcově kšeftě

Žil doma až do třiatřiceti

Věřil, že jeho matka je panna, a jeho matka věřila, že on je bůh

TŘI DŮKAZY, ŽE JEŽÍŠ BYL IR

Nikdy se neoženil

Pořád vyprávěl historky

Jeho posledním přáním bylo se napít

TŘI DŮKAZY, ŽE JEŽÍŠ BYL PORTORIKÁNEC

Jmenoval se Jesus

Pořád ho honily úřady

Jeho matka nevěděla, kdo je jeho otec

TŘI DŮKAZY, ŽE JEŽÍŠ BYL ITAL

Mluvil rukama

U každého jídla pil víno

Pracoval ve stavebnictví

TŘI DŮKAZY, ŽE JEŽÍŠ BYL ČERNOCH

Lidem říkal „bratře“

Měl rád gospelsy

Nedočkal se spravedlivého soudu

TŘI DŮKAZY, ŽE JEŽÍŠ BYL KALIFORŇAN

Nikdy si nestříhal vlasy

trvá, než pochopí, že v novém světě platí jiná pravidla. Hned při prvním rozhovoru s bratrem Vychovatelem zjišťuje, že své cele nesmí říkat vězení, nýbrž Výchovný institut.

„Myslím, co má znamenat ta vězeňská cela?“ přerušil jej Blair se vzrůstajícím rozhořčením. „A ty zavřené dveře?“

„Vězeňská cela? To je zastaralý pojem,“ řekl Vychovatel shovívavě. „Taková zařízení patří už dávno historii. Nic takového u nás neexistuje.“

„A co je tedy tohle?“

„Výchovný institut. Tím jsme prošli všichni. Všichni členové našeho šťastného společenství.“

P. Blair se postupně ocitá v běžném pracovním táboře, v sekci speciálního zacházení pro delikventy, zkouší útěk atd. Po celou dobu se u něj střídají fáze vzdoru a fáze přizpůsobování požadavkům režimu vesmírného města. Společnost vesmírného města ho pokaždé znovu překvapuje.

První věta knihy: *Nikdo netušil, že ten den skončí jinak, než začal.*

Poslední věta: *Na Blairově tváři za průhledným krytem přilby se objevil spokojený, trochu ironický úsměv.*

Jára Mikovec

Legie: 100 % (ze 2 hodnocení)

Goodreads: 65 % (z 8 hodnocení)

Databáze knih: 80 % (ze 3 hodnocení)

Chodil bos

Založil novou církev

TŘI DŮKAZY, ŽE JEŽÍŠ BYL ŽENA

Ve chvíli, kdy nebylo jídlo, musel nakrmit spoustu lidí

Snažil přesvědčit hordu chlapů, kteří ho neposlouchali

I když umřel, musel vstát, protože měl ještě práci

TŘI DŮKAZY, ŽE JEŽÍŠ BYL ČECH

Raději mluvil než pracoval

Neměl žádné peníze, ale myslel si, že je king

I poslední večer před smrtí se koukal pořádně nadlábnout.

Ve skutečnosti byl ovšem Ježíš Rus, ale Židé už před 2 000 lety vlastnili většinu tištěných, televizních a i internetových médií, proto pro ně bylo snadné změnit Ježíšův původ. Například tři králové ve skutečnosti vůbec nenesli své dary pro malého Ježíška do Betléma, ale do Novgorodu, skutečného rodiště Ježíše Krista!

A určitě dodržíte domluvené termíny?

Je papež katolík?

U toho současného si nejsem tak úplně jist...

Vezi jsem rodiče na výlet a jeli jsme okolo McDonaldu. Otec říkal, že má chuť na Big Mac, máma chtěla Big Tastyho.

Tak jim povídám, že doma je chleba, sýr a salám, a jel jsem dál. Na tenhle okamžik jsem čekal 30 let!

JYRKA

Obrovský a zložitý - Golem XIV

Takže... Slovenčina má preklad ďalšieho diela jedného z najvýznamnejších predstaviteľov vedeckej fantastiky 20. storočia. Od Novembrovej, podľa mojich záznamov, prvý. Nuž, vďaka zaň a vďaka tiež za výber – s odvahou vsuktu pozoruhodnou siahlo vydavateľstvo Drewo a srd po texte vonkoncom nejednoduchom, nezábavnom, zato však mimoriadne myšlienkovým cenom.

Ešte raz vďaka a ešte raz osobitne za doslov, dnes sa už takéto maličkosti nemusia, nechcú (alebo z komerčného hľadiska nesmú – aby nebudaj neodstrašili prípadných kupcov zložitými a nudnými formuláciami?) – a potom trikrát fuj a zároveň oddiv voči odvahe, s ktorou vypustili na svetlo sveta toto nesporne skvelé dielo s množstvom preklepov, niekoľkonásobne prevyšujúcim frekvenciu v textoch dolupodpísaného recenzenta (jednoduchou povedané, preklepov je veľmi veľa). Zatnime však zuby a poďme ďalej k podstate.

Vlastný, tj. Lemov text, v útlej knižke pozostáva zo štyroch útvarov – predhovoru, doslovu a dvoch prednášok Rozprávačom dvoch ťažiskových prednášok-esejí je počítač Golem XIV, nesmierne zložitá, vyspelá umelá inteligencia. Rozprávačovi je prispôsobený jazyk, blížiaci sa svojou formou filozofickému diskurzu.

Golem XIV je knižka nejednoduchá, lebo vpravila z mysle človeka zovretého nejednoduchosťou života v schizofrénii reálneho socializmu. Tí, čo si zvykli na priamočiarosť textov made in USA, ju so zavrtením hlavy odložia; text dýcha uzavretou vrtošivosťou a mudrlantstvom Európana, ktorý nechce mať veci jasné, väčšími než riešenia ho zaujímajú komplikácie a namiesto jasných happy andov ho lákajú úzke chodbičky labyrintov bez konca.

Vonkoncom však nejde o vrtenie domčeka na stračeť nôžke – z Lemovho textu je čitateľovi jasné, že ak mu ničie nie je jasné, nejde o chybu textu, ale problém tkvie inde – buď v samotnom probléme alebo v čitateľovi (nuž a teraz si vyberte, čo je horšie). Tu sa nehrá o fazuľky, nebavíme sa o veciach postranných, ale vsuktu podstatných; Golem XIV sa v dvoch prednáškach snaží vysvetliť človeka, jeho miesto vo svete, vznik a perspektívy. Inými slovami: život, vesmír a vôbec, bez montypythonského a adamsovského zľahčovania.

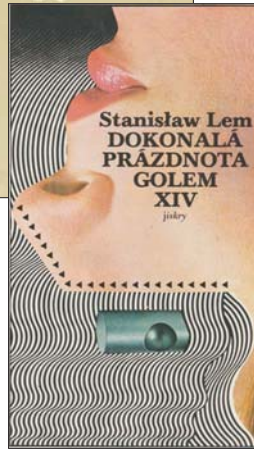
Text samotný je totiž prísne logický štruktúrovaný a sám osebe zrozumiteľný; pri čítaní nekladie odpor on, ale problémy, ktoré doň autor vtisnáva. Jeho logika je však zložitá štruktúrovaná do trsov súvetí, pričom často v každej z viet nájdeme myšlienku, ktorá podmieňuje ďalšiu, časovou súvislosťou previazanú s ďalšou, odporujúcou nasledujúcej, ktorá je vystupňovaná – v tomto súvetí – poslednou. Čítanie tohto textu

možno prirovnať púti mikróba po mozgových závitoch alebo elektrónu po obvodoch pamäte superpočítača – zákruta, potom zas ďalšia, hore a zasa dolu; myšlienka za myšlienkou v neúprosnej, no nadmieru zložito vetvovej súvislosti, viete, že by ste sa mali vrátiť; často však nevíete kam.

Zo štylistického hľadiska ide o bravúrne zvládnutie v jazyku zviditeľnených myšlienkových pochodov superstroja – na rozdiel od 90 percent textov o údajne inteligentnejšej umelej inteligencii konečne nemáte dojem, že sa zhovárate s poloidiotom komunikujúcim výlučne v holých vetách. Autori tohto typu textov mlčky predpokladajú, že počítač sa síce jednoducho vyjadruje, no zložitou myslí. Ich teória je však omnoho naivnejšia než predstava o stvorení zeme z kačacieho vajčeka – odsúva totiž umelú inteligenciu kamsi do vnútorného neznáma medzi obvody a káblíky, zneviediteľňuje, stajomňuje a démonizuje, aby počítač v príhodnej chvíli mohol oznámiť výsledok – ajhľa a máme to! Vskutku, šibnutie čarovného prútika ako vyšíť, stroj fungujúci ako rekvizita v rozprávkach – nie je dôležitý proces, ale výsledok. Počítač je vídený nevedecky, predlogicky, možnože povrchno poeticky, v každom prípade formou mýtickej skratky, veda ustupuje mágii, takže by sme vlastne mohli hovoriť o počítačovej fantasy.

Lem ako jeden z mála postupuje inak. Rekonštruje proces myslenia stroja, ktorý nielenže je človeku partnerom, ale naopak, človek už pre neho nie je partnerom. Nie je to už len stroj-zaznamenávač, ukladač informácií, korigovač či počítač vo vlastnom zmysle slova, ale tvorca – mysliteľ. Vonkoncom nemám prehľad v stave súčasných špičkových informačných technológií, ale domnievam sa, že onen prvok myšlienkovkej kreativity umelej inteligencie je fantastickým ozvláštnením či hudbou budúcnosti aj dnes, nielen v roku 1981, kedy Lem text písal.

Zo žánrového hľadiska ide o súbor fiktívnych textov odborného a esejistického rázu, zasadených do prostredia už ani nie tak vzdialenej budúcnosti a prepojených „osobou“ počítača Golema XIV. Do textu striktno odborného rázu (úvod Irvinga T. Creva, datovaný rokom 2027), informujúceho o vzniku Eniacu a iných, dnes všeobecne známych „pravdivých“ udalostiach autor nenápadne vsúva fikciu, takže do budúcnosti (ktorá je ale pre fiktívneho rozprávača prítomnosťou) prejdeme úplne plynulo. Je veľmi ťažké, ak nie nemožné určiť bod, kedy Lem začal vymýšľať; je to veľmi ťažké preto, lebo všetky jeho „výmysly“ sú extrapoláciami par excellence, logicky nadväzujúcimi a rozvíjajúcimi už roku 1981 existujúce. Teda vedecká fantastika ako má byť. Nefalšovaná hard sf tvrdšia než desať Wiliamsov, Bujoldových, Hamiltonov a Weberov dohromady – aj bez siahodlhých popisov dielcov, plášťov, 333 súčiastok; a tiež bez bláznivých súbojov či vojen. Budúcnosť je v Golemovi XIV napokon len kulisou, vzdialene, akosi nespomínajúcou.

Ztracené i stále pilně tvořené Tomanovy světy

Spisovatel Vlastislav Toman (někdejší šéfredaktor časopisu ABC) není poverčivý, nicméně také byste váhali, kdyby se vás někdo dnes ptal na vaše plány. Na plná ústa je nerozkrýváme většinou ani v nepandemických časech, a teď rádí virus. Vlastislav Toman nechce nic zakřiknout a taktéž jemu je známo, že „člověk plánuje a pán Bůh se v tu samou chvíli směje a směje“.

Loni 17. července oslavil devadesátiny a měl ten rok smůlou potažený, což začalo zdánlivě banálním přešlapem před jeho domem v pražské Jelínkově ulici.

V Mariánských Lázních se později přidružila další potíž, o které se nebudeme rozepisovat, ale nemocnici posléze opustil a „jakž takž se mu daří“, jak mi sdělil, když jsem jej za času zákau vycházení úplně bez roušky navštívil. A protože mi to jeho vždy milá choť Pavla Tomanová dovolila, ihned jsme si šli načerno sednout do nedaleké putyky, kde bylo toho dne výhodou, že se smělo kouřit. Vlastislav Toman je, pravda, dál pod mírnou kontrolou lékařů a hůře chodí, takže, jak dodává, „nepodnikám žádné dlouhé túry jako ty, ale jen procházky o holi anebo s chodítkem“.

Toužil jsem samozřejmě zveřejnit aspoň několik informací o intenzitě jeho literárního úsilí, avšak „velebný kmet s duší kluka“ (náš letmý pokus o humor) mě hned a rovnou upozornil, že nejsem úplně dnešní, ale spíše včerejší, ba vyskytuji se nejspíše „asi tak sto a jeden rok před opicemi“:

„Proč?“ ptal jsem se.

„Protože ty nejsi na Facebooku.“

„Ale jsem. Samo sebou ale ne pořád.“

„To ti schvaluji. Ani já tam nejsem *furt*. A vidíš, přesto tam na pokračování sepisují své paměti.“

Byl jsem, příznám se, poněkud zaskočen. „Opravdu? To mi uniklo. A jak se jmenují?“

„No, nejsou to přímo paměti. Vedu tam ale *Devadesátníkovu odpověďnu* – ze svého života. Ty jsi tu mou odpověďnu ještě nečetl? Chyba. I proto se tu tváříš jako svatý utřinos a připojuješ se ke stádu neznalých. Ale je pravda, že zatím moc velký zájem o svou odpověďnu nevidím.“

„A dočkáme se dalších tvých knih?“

„Snad.“ Nato zaklepal do dřeva i kovu, z něhož bylo vyrobeno opěradlo židle: „I kniha je zboží, jak je patrné zvláště v těchto těžších časech, a zboží se nemá v žádném případě prodávat, dokud není vyrobeno a dokud jednání s nakladateli ještě probíhá a smlouvy nejsou podepsané. Odpovím tudíž pouze na něco.“

„Pověz tedy svým čtenářům o svém komiksu s Old Shatterhandem a Vinnetouem, který na pokračování zveřejňuje foglarovský časopis *Bobří stopa*.“

Řekl: „Máš na mysli komiks *Král prerie*. Skutečně je zveřejňován, ale vznikl už v roce 1971 a pěkně fofrem. Pro *Dopravní magazin*. To byl časopis, který tou dobou redigoval výtvarník Jiří Veškrna, a já s ním zrovna spolupracoval na jiném seriálu – na motivu románu Arthura Cona Doylea. Jednalo se o *Výpravu do Ztraceného světa*. Ale udělali jsme spolu i *Prázdniny s Marťany* – pro *Teplickou revue*. A taky tohle.

Původní verze byla černobílá a na malém formátu magazínu, sběratelé se po ní dodnes občas shánějí. Teď ji však překreslil Jiří Filípek pro *Bobří stopu* a o svolení to udělat mě předtím požádal šéfredaktor časopisu Vojtěch Hanuš. A já souhlasil.“

„Chystáš i nějaké další obrázkové příběhy?“

„Ano. Od roku 2019 mám podepsanou smlouvu na komiksový sborník *Výpravy do Ztracených světů* – od nakladatele Josefa Vybírala -, a jak asi víš, tyto mé *Výpravy* jsou tři. Podle mých scénářů je postupně kreslili pánové Veškrna, Kobík a Petráček.“

„Dobrá. A beletrie?“

„Dovolíš-li, o té zatím pomlčím. Napovím jen, že jeden titul by měl vyjít v Olympii a další v nakladatelství Turistashop. V obou případech se rukopisy zrovna převádějí do elektronické podoby. Ale mlčme.“

S tím jsme věci budoucí spolu s vitálním Vlastislavem Tomanem opět zakleпали do dřeva i kovu – a prozatím jsme se s pozdravy čtenářům rozešli.

Ivo Fencel

➔ Vonkajšie udalosti sa mihnú len tu a tam, dobrodružstvo činu ustupuje dobrodružstvu myšlienky, za ktorou sa rútime priepasťami a vrcholmi mozgových závitov supermozgu počítača-Lema. Evolúcia, jazyk, ľudská myseľ a jej vývin – to sú len niektoré z okruhov, ku ktorým sa dostávame v kaskádach súvetí, nabitých myšlienkami ako elektráreň prúdom.

Golem XIV jednoznačne potvrdzuje, že Lem nie je len jedným z najtalentovanejších spisovateľov, ale i najväčších mysliteľov našej doby (a takáto kombinácia je pomerne zriedkavá); jeho intelektuálnemu rozpätiu nemohol vyhovieť iný rozprávač než superpočítač nesmierne nadradený nad ľudstvom. Nadmieru sebavedomé rozprávačské gesto (ostatne zmiernené prítomnosťou omnoho vyspelejšej Počestnej Anče) je vzhľadom na myšlienkovú závažnosť a priereznosť odôvodnené.

Lemova knižka je aj napriek zdanlivej sebastrednosti autora predovšetkým knižkou o pokore. Je antiantropocentrická;

človek je v nej ponímaný ako jedna mnohých položiek vo víre nekonečného univerza. Azda sa niekomu bude Lem javiť ako cynik či mizantrop; možbyť, no práve tento postoj mu umožňuje vytvoriť odstup, z ktorého potom vidí veci inak. Postupne prevracia naruby väčšinu istôt, avšak na rozdiel od postmoderného „hrajkania sa“ neuteká pred zodpovednosťou a nachádza východisko. (Práve v tomto prístupe, domnievam sa, tkvie podstata Lemovej mysliteľskej pravdivosti. Namiesto na povrch vystavovanej lásky k ľudstvu, vedúcej k ilúziám a sebaklamom, ponúka nenávisť, aby sa pokúsil o skutočné riešenie; pravda nie z lásky k ľuďom, ale z lásky k poznaniu, vedený neutíchajúcou vášňou zvedavosti) Respektívne križovatku. Rozhodnutie na nej bude veľmi ťažké. Ostatne – aké by malo byť, vykúpené cenou cesty, aby jej bolo hodno?

Miloš Ferko

Stanislav Lem, *Golem XIV, Banská Bystrica, Drewa a srd, 2003, preklad a doslov Jozef Marušák, 165s; 199 sk*

Časem s vědou - srpen

● velkých činech vědy a techniky

Od nepaměti lidé hledali způsoby, jak zabránit nežádoucímu otěhotnění. Jako první vymysleli prostředky typu mechanické zábrany, třeba kondomy a pesary. Před necelými sto lety však rakouský fyziolog Ludwig Haberlandt přišel na možnost hormonální blokády ovulace. Trvalo ale přes dvacet let, než americký biolog Gregory Goodwin Pincus (zvaný „otec pilulky“) spolu s Chang Min-Chuehem demonstrovali skutečnost této antikoncepce podáním hormonu progesteronu králičím samičkám.

V polovině 50. let byl syntetizován hormon norethynodrel a hned poté začaly i první zkoušky na lidech. A poněvadž americké úřady odmítly dát souhlas k pokusům na domácí půdě, proběhly v Portoriku. Zúčastnilo se jich 60 000 žen. Už napřesrok vyšly výsledky, na jejichž základě americká Food and Drug Administration (FDA) schválila roku 1957 hormonální pilulku s obchodním názvem Enovid – avšak nikoli proti početí, nýbrž jako přípravek k léčbě nepravidelného menstruačního cyklu. Teprve když jako zázrakem přibýlo žen, které pocítily potřebu léčit si nepravidelnou menstruaci, FDA v červnu 1960 definitivně povolila Enovid i jako antikoncepční prostředek. Do necelých dvou měsíců, konkrétně 18. srpna 1960, ho mateřská firma Searle uvedla na americký trh.

První orální kontraceptivum obsahovalo v jedné tabletě kombinaci 10 miligramů syntetického hormonu norethynodrelu ze skupiny gestagenů a 150 mikrogramů rovněž syntetického mestranolu ze skupiny estrogenů. Zpočátku bylo dostupné pouze vdáným ženám, později je mohly užívat i svobodné.

Roku 1961 přišel na trh první přípravek evropský, Anovlar německé firmy Schering, a jako první ho povolila Velká Británie. Historie se opakovala. Původně byl Anovlar ordinován na bolestivou menstruaci; zde zase manželé museli podpisem vzít na vědomí, že vedlejším účinkem této léčby je nemožnost otěhotnění.

V téměř roce 1961 tehdejší náměstek ministra zdravotnictví Československa Josef Lukáš, zároveň přednosta II. gynecologicko-porodnické kliniky UK v Praze, svolal schůzku, na které se měl projednat stav a vývoj hormonální antikoncepce ve světě. Potom padlo rozhodnutí, že i u nás bude zahájen její vývoj. První československý hormonální přípravek proti početí, Antigest, se v našich lékárnách objevil v roce 1965.

Ovšem každý začátek bývá těžký: Vzhledem k relativně vysokým dávkám obsažených hormonů měly první „pilulky“ i výrazné nežádoucí účinky – především trombózy cév. Když to roku 1970 epidemiologické studie v Británii potvrdily, výrobci dávku hormonů v pilulkách časem značně zredukovali. Dnes jsou antikonceptiva se sníženým obsahem účinných látek považována za statisticky nezávadná.

Asi netřeba rozebírat, jak hluboké společenské dopady tato účinná, pohodlná a dostupná antikoncepce přinesla... Jejím původním záměrem sice bylo „pouze“ umožnit lepší plánování rodičovství (proto byla zprvu dostupná pouze vdáným ženám), nicméně oddělení sexu od plození výrazně postrčilo

také proces emancipace žen a skrze ni posléze přineslo i některé tehdy asi neočekávatelné, přesto dalekosáhlé důsledky jak v oblasti takřikající mikrospolečenské (turbulence kolem sexismu, genderu, podoby moderní rodiny, způsobu pořízení, výchovy, vzdělávání dětí), tak v makrospolečenské (v důsledku nízké porodnosti takzvané vyspělé státy dosáhly *body neživotoschopnosti* a chybějící pracovní síly musí nasávat z kulturně odlišných zemí). Obojí vytváří nemalé občanské napětí a – ano – zgruntu mění svět.

(Občas mívám pocit, že linka zrovnoprávnění žen se zvláštním způsobem rozpadá. Na jedné straně úsilí o nápravu vztahů expanduje nazpátek v čase, snaží se exhumovat a rektifikovat minulost, na straně druhé směrem do budoucnosti se k moci nezřídka dostávají populistická individua se vztahem k ženám jako vystříženým z předminulého století. Přitom tyto zjevné vítěze ve svobodných volbách, víceméně tedy odrážejí názory velké části obyvatelstva. Že by jeho reakce na přesměru vynucovaný společenský pokrok?)

Teď obecněji. Při pohledu z křídel kosmického motýla, z velkého odstupu v čase i prostoru, plyne asi pozemské hemžení víceméně hladce, případně malé či přechodné zlomy, zuby, inflexní body na křivce vývoje naší civilizace se vyhladí. I ty velké pak bývají často skryty v šumu dění – což ovšem neznamená, že při patřičném zaostření nevyvstanou. Řekl bych, že důležité milníky dějin lze zhruba rozlišovat na *body počátku* a *body zlomu/zvratu*. Dva příklady prvního druhu už jsme tu měli: zavedením hormonální antikoncepce se začal poznenáhlu klubat *věk žen*, objev elektromagnetismu zase nenápadně otevřel *věk elektřiny* (IK 2019/12).

Rozdíl mezi oběma druhy změny ilustruje vývoj obsahu oxidu uhličitého v zemské atmosféře za časů lidí. Po roce 1800 nastal *počátek* trvalého nárůstu koncentrace z původních 280 ppm (0,028 procenta). Kolem roku 1950, při hodnotě zhruba 310 ppm, pak přišel *zlom* vzhůru a dnes už se uvádí hodnota kolem 410 ppm CO₂...

Příklady druhého typu milníků přináší následující *Třeštěňi*.

František Houdek

Odposlechnuto

Dr. phil. Klára Hübnerová se po své přednášce o Kingdom Come stala tak populární, že o ní vznikají vtipy:

Přijde paní doktorka první den do práce a šéf jí říká: „Tamhle v rohu je koště a jděte zametat.“

Ona překvapeně: „Ale já mám Ph.D.“

Vedoucí: „Aha, tak pojdte, já vám to ukážu.“

Jednou z největších civilizačních pohrom je učený hlupák.

Karel Čapek

O nadužívání některých slov

U nás jsou i fašisti sociální demokraté.

nejmenovaný dánský politolog v diskusi o sociálním státu

Nemilované milníky

Třeštění letitého popularizátora 99

Zde jsou některé další varovné mezníky lidského vývoje:

Bod dluhu. Zatímco naši předkové spořili, my si půjčujeme. Nevím, kdy součet dluhů ve světě přesáhl součet úspor, ale dnes stojí na úvěrech takřka všechno. Každý obyvatel Země se rodí s *dědičným dluhem* (v Česku donedávna činil průměrný státní dluh přes 160 000 korun na osobu, vinou koronaviru ale výrazně vzroste). Přitom ten dluh nejenže nikdy nesplatíme, my ho ani splácet nehodláme.

Při *bodů přebytku* nabídka zboží přesáhne poptávku po nich, tudíž je třeba ty věci lidem nějak vnutit a zároveň zkrátit jejich výdrž, aby se častěji musely kupovat nové. Psychologický dopad tohoto naoko snadno dostupného dostatku je potom ten, že lidé zahlcení pokušením se až příliš soustředí na vydělávání peněz a jiné důležité životní hodnoty nechávají plovat.

A tím se dostáváme k *bodu záporného pokroku*. Pokrok s velkým „P“ by měl být něco jako všeobecně dostupné všestranné zlepšení života, tedy nejen materiální, ale i psychosociální (pocit bezpečí a spravedlnosti, potřebné sociální vazby, vědomí perspektivy) a duchovní (možnost seberealizace, vnitřního růstu, kultivace smyslu života), a to nejen dnes, ale i s vyhlídkou do budoucnosti, to vše v plně funkční, co možná neporušené přírodě.

K pojmu *záporného pokroku* mě přivedla švédská spisovatelka Astrid Lindgrenová. Té někdy v polovině 70. let přišel výměr daní a odvodů ve výši 102 % jejího příjmu. A mě napadla obdoba v podobě „daně z pokroku“. Představme si situaci, kdy i jediná další položka z nové nabídky zboží, služeb, zábavy se stane onou pověstnou poslední kapkou. Pokud zohledníme veškeré negativní průvodní jevy masivního technického pokroku, pak jím způsobené celkové škody (na přírodě, na duších i tělech lidí) v určitém stadiu převálcují jeho užitek. Pokrok se přestane vyplácet.

Bod zapomnění je okamžik, od kterého podíl informací nutných k životu a uchovaných v neživých nosičích (knihy, disky atd.) přesáhne objem informací obsažených v lidské paměti.

V *bodě ztracených rukou* počet lidí pracujících spíše hlavou překročí počet lidí žijících se rukama. Podle futurologa Alvin Tofflera v Americe tento stav nastal roku 1955, v jiných vyspělých zemích to asi bude podobné.

Od bodů bez rukou a bez paměti je krůček k *bodu nenávratu*. Všudypřítomnost „chytrých“ udělatek (spolu s nedostatkem lidí pro fyzickou práci) způsobí, že v případě výpadku techniky nedokážeme její činnost nahradit vlastníma rukama a hlavou. Lidé tak budou sice umět dokonale plýtvat, ale už nedokážou sami zhotovovat, pěstovat, chovat. Vždyť dneska už pořádně neumíme ručně počítat...

Bod nezdravosti. To je milník, od kterého počet jedinců s diagnózou nějaké nemoci přesáhne počet jedinců bez diagnózy. A pokud do zdraví započteme i brýle a umělé zuby či klouby, začíná převládat i počet kuryrovaných nad neléčenými. Příčinou (vedle asi objektivně se zhoršujícího zdravotního stavu moderního člověka) je lepší dostupnost péče, dokonalejší diagnostika a rostoucí počet nově objevovaných nemocí a

poruch, jakož i tlak farmaceutických firem udát na tyto neduhy co nejvíc svých produktů.

Bod hloupnutí. Zatímco donedávna průměrný inteligenční kvocient lidí rostl, předloni v Norsku zveřejnili výsledky rozsáhlého měření IQ v posledních dvaceti letech. Podle nich muži narození v roce 1991 mají v průměru o pět bodů nižší IQ než jejich o 16 let starší krajané, přičemž zlomem má být právě rok 1975. S podobnými výsledky předtím přišly dvě menší britské studie, podle kterých od přelomu tisíciletí IQ klesá v rozmezí 2,5 – 4,3 bodu každou dekádu. Jako příčiny se nabízejí digitální demence, ukolébávající pocit dostatku nebo vliv znečištění na zrání mozku.

Bod stárnutí. Umíráme stále později, rodí se stále méně dětí. Okamžik vrcholného mládí, tedy nejnižší průměrný věk, na novověké Zemi nastal na přelomu let 1971/72 a činil asi 21 let. Od té doby se poprvé v dějinách neustále zvyšuje, se všemi důsledky na společnost. Průměrnému Pozemšťanovi je dnes asi 30, Čechovi 42 let.

Bod umírání. Vinou chronické latentní otravy organismu z všudypřítomného znečištění prostředí (vzduch, voda, půda) a opouštění životního stylu, na který jsme byli evolučně navyklí (místo pohybu lenost, místo hladu přejídání), se za nějaký čas začne průměrná doba dožití krátit. Navzdory vyspělejší medicíně, která pro svoji nákladnost přestane být široce dostupná.

Bod nezodpovědnosti. S rostoucí nedůvěrou v budoucnost (klimatická změna, devastace přírody, migrace, terorismus) a také s rozvojem konzumerismu, hédonismu a sebestřednosti přibude lidí, kteří se víc než na rodinu zaměří na kariéru, majetek, požitky. Budou vydělávat, utrácet, vytvářet odpady, létat tryskáči, vozit se obřími esúvečky, cpát se masem. A až se vyžijí, podstoupí eutanazii. Takovým věru nebude příliš záležet na příštích generacích...

Některé z uvedených bodů zvratu už máme za sebou, další nás nejspíš čekají. Všechny však skýtají důvod k zamyšlení, neboť zvýrazňují, jakou cestu jsme ve svém vývoji urazili a kam směřujeme.

František Houdek

Odposlechnuto

Vždycky, když se v Evropě začíná něco reportovat, počítá se s tím, že ve druhém kroku se to bude regulovat.

Ministr životního prostředí Richard Brabec (ANO)

Jsou dva druhy zákonů: zbytečné a škodlivé.

Urza

Čistý německý humor: Policie rozpustila demonstraci proti rouškám a rozestupům, protože účastníci nemají roušky a nedodržují rozestupy.

Jindřich Šídlo

Amatéri staví archu, profesionálové Titanic.

Z článku o budoucnosti EU

Řekl jsem jim rázné lidovecké možná.

Jaroslav Veis

Časem s vědou - září

● velkých činech vědy a techniky

Robert Fulton, rodák z Pennsylvánie s irskou krví, chtěl být původně malířem. Roku 1786, jednadvacetiletý, odplul studovat umění do Anglie, kde se seznámil s parními stroji. Přitom projevil značný technický talent, navrhl několik mostů a plavebních kanálů, získal několik patentů. Nejvíc mu ale učarovaly parolodi. Zároveň si tento důvtipný i ambiciózní chlapík uvědomil, že doba si žádá poněkud jiný druh plavidel... Roku 1797 přesídlil do Francie, kterou dlouhodobě sužovala anglická námořní blokáda. Tam namaloval několik úspěšných panoramatických obrazů (včetně vizionářského *Požáru Moskvy*) a za stržené peníze mu podle jeho plánů loděnice v Rouenu na Seině postavila ponorku. Byl to krytý člun doutníkového tvaru 6,5 metru dlouhý a 2 metry široký, s trupem z měděných plechů naplátovaných na ocelové kostře. Pojmul tři muže, kteří v něm při světle svíčky mohli vydržet až tři hodiny (později měl k dispozici šnorchl a tlakovou nádobu se vzduchem). Pod vodou ho poháněla vrtule ručně otáčená oboustrannou ruční klikou, na hladině pak vyklápěcí stožár a svinovací plachty. Dutý železný kýl se dal naplnit vodou, což umožňovalo potápění a vynořování. Výhled zajišťovala prosklená věžička v přední třetině trupu.

Fultonova ponorka se poprvé ponořila v létě 1800 na Seině, zkoušky podstoupila v Le Havru a v Brestu; při nich mj. hodinu manévrovala pod vodou a – potopená – překonala v rychlosti člun se dvěma statnými veslaři. Fulton si představoval, že ponorka bude pod vodou potápět nepřátelské lodě. Měla to dělat tak, že na dřevěný trup lodi přichytila očko s provlečeným lanem na jedné straně taženým ponorkou a na druhé táhnoucím uvolněnou minu s nárazovou roznětkou. Aby to předvedl, přepravil ponorku do Cherbourgu, blokovaného Angličany. Tam 12. září 1800 (někdy se uvádí i rok 1801) poprvé vyrazil proti flotile nepřátelských fregat. Moře se však příliš rozbouřilo... Ani další pokusy nevyšly, ale Fulton si natolik věřil, že po Francouzích žádal pouze odměny za potopené lodě...

Napoleonovi poradci se však do ponorky nehrnuli, báli se pomsty britského loďstva, navíc 1. října 1801 byl uzavřen krátkodobý mír. Zato znepokojení Angličané ji chtěli mít pod kontrolou, a tak jejího vynálezce přetáhli na Ostrovy. Dne 15. října 1805 Fulton ze své nové ponorky pomocí torpéda (prvního na světě) rozmetá vyřazenou brigu. Osobně přítomný premiér William Pitt je nadšen, Fulton dostává 15 000 liber. Pouhých šest dní nato však Nelson u Trafalgaru likviduje francouzsko-španělské loďstvo – a ponorky náhle netřeba. Zhrzený novátor se vrací do Států a tam posléze splní svůj historický úkol: Prosadí do lodní dopravy páru. I potom ale tvrdil, že svých ponorkových počínů si považuje víc.

Fultonova ponorka, dle mnohých první hodná toho označení, byla dle zachovalých obrázků skutečně hezké i šikovné udělátko. A což teprve její název, v tom měl konstruktér neobvykle šťastnou ruku – pojmenoval ji *Nautilus*, což je polatinštělý tvar starořeckého *nautilus*, námořník. Krásné, znělé slovo vonící exotickými dálkami... Není divu, že po desetiletích zaujalo jednoho spisovatelského génia!

Román *Dvacet tisíc mil pod mořem* Jules Verne vydával napřed patnáct měsíců na pokračování v časopise, každé dva týdny kousek, přičemž poslední díl vyšel takřka přesně před 150 lety, 20. června 1870. Napřesrok na podzim pak následovalo bohatě ilustrované vydání knižní. Verneův *Nautilus* představoval ponorku snů, rychlou, odolnou, pohodlnou, takřka nevyčerpatelnou a nezničitelnou. (Vzpomínám, že jako kluk jsem byl z té knížky naprosto paf, několik let jsem ji četl každý rok znova. Spolu s *Tajuplným ostrovem* dodnes moje nejmilejší verneovka.)

Pokud Vernea podnítil Fulton, pak Britý Andrewa Campbela a Jamese Ashe zjevně inspiroval Verne. Jejich osmnáctimetrový *Nautilus* plul rychlostí až 6 uzlů na elektřinu ze složené akumulátorové baterie, která napájela dva elektromotory. Spuštěn byl na jaře 1886 v Londýně. Žel, jeho baterie vystačily maximálně na 130 km a brzy se opotřebovaly, což ho zcela diskvalifikovalo pro praktické využití na moři.

Další zajímavý *Nautilus* se mihl dějinami mezi válkami. Australský polárník Hubert Wilkins, objevitel antarktického pólu nedostupnosti, ve výprodeji amerického námořnictva zakoupil vysloužilý podmořský člun (s klasickým pohonem diesel-aku), přejmenoval ho na *Nautilus* a na jeho horní plochu nechal přimontovat lyže skluznicí vzhůru v touze doklouzat zesponu po ledě k severnímu pólu. Provázen pozdravy Verneova vnuka, vyrazil na jaře 1931. Před rozhodujícím ponořením u Špicberk však z cesty sešlo kvůli sabotáži některého z rozumnějších členů posádky...

A konečně v dnešním letmém přehledu nemůže chybět stometrová americká ponorka *Nautilus*, už s jaderným pohonem, která během pětidenní plavby pod ledem dosáhla 3. srpna 1958 severního pólu. Wilkins se toho dožil. Zemřel koncem listopadu 1958 a hned napřesrok další americká jaderná ponorka *Skate* proráží ostruhou led na točné a rozptyluje tam Wilkinsův popel.

František Houdek

Odposlechnuto

„Kam jsi dal těch 100 korun, co jsem ti dala na nákup?“

„Jednomu staršímu muži.“

„Odkdy jsi takový lidumil? Co vlastně ten chlap dělal?“

„Čepoval pivo...“

Co je pro ženu nejhorší?

Když se vdá z lásky a pak zjistí, že ten hajzl nemá ani korunu...

Když nemůžeš, přidej.

Jana Maláčová

Nedávná studie prokázala, že ženy preferují různé typy mužů v různých fázích svého menstruačního cyklu.

Například během ovulace preferují drsnější mužné typy, zatímco během menstruace zase muže polité benzínem a zapálené, s nůžkami trčícími z oka či golfovou holí nacpanou do řiti.

Můžeme jednou vědět všechno? Třeštění letitého popularizátora 100

Německý přírodovědec Lorenz Oken založil roku 1822 *Společnost německých přírodovědců a lékařů*. Ještě téhož roku uspořádal v Lipsku její první sjezd; za české země se ho zúčastnili Jan Evangelista Purkyně, Karel Bořivoj Presl a zřejmě i Kašpar Šternberk. Poslední z nich coby vlivný aristokrat potom velmi přispěl k rozptýlení nedůvěry, kterou rakouské úřady k podobným akcím chovaly; sjezd 1832 se už konal ve Vídni a za podpory císařského dvora, na sjezdu 1837 v Praze pak Purkyně snad první na světě přednášel o existenci buněk. Z každoročních setkání, konaných zpravidla ke konci vysokoškolských prázdnin střídavě po celé německy mluvící Evropě, se vyvinuly dnešní vědecké kongresy.

Oken, na své poslední štaci rektor univerzity v Curychu, byl čelným představitelem tzv. *naturfilosofie*, která se snažila vědecky poznávat hmotný svět i prostřednictvím umění (tedy objektivní pravdu hledat i za pomoci citů a krásy/lásky/dobry) a která život jako jev považovala za dílo jakési nedostižné vyšší síly (*vis vitalis*).

Jenže – v listopadu 1859 Charles Darwin vydal svůj *Původ druhů* s „přiznání“ ideou postupného vývoje živáček skrze individuální odchylky a boj o přežití. Tím u některých biologů podnítil představu takřkajíc až příliš materialistickou, totiž že úplně všechno, od existence buňky přes člověka až po lidské dějiny lze (v principu) zcela vysvětlit z atomů a z přírodního výběru. („Poslední metou veškeré přírodovědy je rozplynout se v mechanice,“ hlásal lékař a fyzik Hermann Helmholtz.)

Nu a právě nejvýznamnější němečtí badatelé se k tomuto střetu obou základních pohledů na vědu, pozitivistického/optimistického a agnostického/pesimistického, na sjezdech německých přírodovědců a lékařů několikrát výrazně vyjádřili.

Začalo to na 45. sjezdu v Lipsku, kde 14. července 1872 (to už byl Oken jednadvacet let po smrti) fyziolog Emil DuBois Reymond, toho času čtyřiapadesátiletý profesor univerzity v Berlíně, pronesl přednášku *O hranicích poznání přírody*, kde varuje před bezbřehou aplikací materialismu a darwinismu ve vědách. Podle něj lidské možnosti poznávání přírody jsou omezené, což shrnul v latinském sloganu „*Ignoramus et semper ignorabimus* – Neznáme a nikdy nepoznáme“.

Přednáška vyšla vzápětí tiskem. Vyrožít se dá nejméně třemi způsoby: Za prvé jako přijetí nad-lidského, „božského“ principu při vzniku a fungování živé přírody. Za druhé jako přiznání vrozené ohraničenosti lidské inteligence. A za třetí jako vědomí nekonečnosti světa v čase a prostoru, tedy i nedosažitelnosti informací, které se dají poznávat. U EDBR jsem pro možnosti dvě a tři, protože on věřil, že „v organismu nepůsobí žádné jiné síly než fyzikálně chemické; že tam, kde tyto síly dosud k vysvětlení nestačí, musí být pátráno po způsobu jejich působení v konkrétním případě pomocí fyzikálně matematické metody, nebo musí být přijaty nové síly stejného řádu jako fyzikálně chemické, síly schopné redukce vždy jen na přitažlivé a odpudivé složky“. Ostatně v témže projevu prohlásil, že „poz-

nat přírodu znamená tolik, co převést změny v přírodě na pohyby atomů...“

Dne 22. září 1877 na 50. sjezdu v Mnichově zase zakladatel buněčné patologie Rudolf Virchow, rovněž profesor berlínské univerzity, tehdy šestapadesátiletý, v přednášce *Svoboda vědy v moderním státě* mj. nabádal, aby věda nepřeceňovala svoje ambice. Jeho řeč se zkracuje jako „*Ignorabimus et restringamur*, což snad lze opsat jako „Nepoznáme, proto omezme svá očekávání“. To zase odpovídá jeho dřívějšímu prohlášení: „*Ignorabimus, ergo credemus* – Nepoznáme, tedy bude me věřit“.

K tématu se EDBR vrátil 8. července 1880 v berlínské Akademii věd přednáškou *Sedm světových záhad*, z nichž čtyři podle něj spadají do kategorie *ignorabimus* (ty jsou zde vytučnĚny):

podstata hmoty a síly,

počátky pohybu,

vznik života,

zdánlivě úmyslná účelnost přírody,

původ jednoduchých pocitů a vědomí,

původ inteligence a řeči,

svobodná vůle.

Tím nadzdvihl jednoho z největších matematiků doby Davida Hilberta. Ten 8. srpna 1900 jako osmatřicetiletý profesor univerzity v Göttingenu na Druhém mezinárodním matematickém kongresu v Paříži drží přednášku nazvanou *Problémy matematiky*. V ní představuje třiadvacet nejvýznamnějších nevyřešených matematických problémů, které, jak věřil, budou časem vyřešeny, neboť „v matematice není žádné *ignorabimus*“. V té době už byl EDBR čtyři roky na věčnosti. (Do dneška byly Hilbertovy problémy vyřešeny všechny až na čtyři.)

Hilbert pak ještě po dvou desetiletích, 8. září 1930, rozvedl svoji negaci *ignorabimu* před Společností německých přírodovědců a lékařů v Königsbergu. Proslav ukončil slovy: „*Wir müssen wissen – wir werden wissen*. – Musíme vědět – bude me vědět.“ Stejný slogan si nechal umístit na hrob.

Inu, matematika nestuduje reálný svět v celé jeho hloubce i šíři a není to věda o životě. Já osobně Hilbertovu hlášku беру spíš jako povzbuzení, Reymondovu nepoznatelnost pak jako zcela přirozený fakt. Naštěstí žít i bádát se klidně dá i bez ohledu na hranice poznání kdesi v nedohlednu...

František Houdek

Odposlechnuto

Slušně oblečený a střízlivý muž jde v Minsku z práce.

Vedle chodníku zastaví neoznačený vůz, z něj vyletí policajti a začnou ho mlátit buchy. Chlapík křičí: Nechte mě, nic jsem neudělal a hlasoval jsem pro Lukašenka!

Policajti suše oduští: Nikdo nehlasoval pro Lukašenka!

Pozn. redakce: Z potřeby zdůraznit střízlivost soudíme, že jde o původní bělo/ruský vtíp.

Kauza Kolumbus

Když jsem v roce 2015 čekal tři týdny na posádku v Bostonu, chodil jsem do downtownu přes park Kryštofa Kolumba, a tudíž kolem sochy tohoto mořeplavce. Před pár dny prošla světovými médii zpráva, že místní progresivisté soše setnuli hlavu, neboť Kolumbus způsobil genocidu středoamerických indiánů, druhotně pak genocidu všech původních obyvatel obou Amerik a vůbec je symbolem bílé nadvlády.

Nikterak nepochybují, že kdyby tito progresivisté měli k dispozici stroj času, vypravili by se do roku 1492 na dvůr královny Izabely Kastilské, aby Kolumba udali, že je podvodník, a jeho plavbu zmařili. Dejme tomu, že by uspěli a že středověká Evropa by se opravdu svých zámořských výbojů vzdala. Pak by skutečně k bílé nadvládě nedošlo, ale dopady na další generace Evropanů, včetně předků oněch bostonských progresivistů, by byly katastrofální.

Evropa koncem 15. století byla totiž zaostalý, v bídě se topící a geopoliticky zcela bezvýznamný kontinent, kde jako jediná světélka vzdělanosti blikaly katolické kláštery. Evropa trpěla zoufalým nedostatkem drahých kovů, dnešním slovníkem bychom řekli nedostatkem likvidity, čili byla silně podkapitalizována a neschopná jakýchkoli investic. Úroveň vědy žalostně pokulhávala za Araby a tehdejší Evropa byla vůbec jeden velký zapadákov světa bez naděje na lepší budoucnost.

To vše změnilo zámořské objevy, nebo, chcete-li, globální expanze. Příliv drahých kovů ze španělské Jižní Ameriky rozhýbal evropskou ekonomiku a v 19. století vyústil v průmyslovou revoluci. Nutnost vypracovat funkční navigační metody vedla k naprosto jedinečnému rozvoji matematiky, astronomie, fyziky a zprostředkovaně všech přírodních věd. Všichni velcí vědci 17. a 18. století byli placeni z peněz válečného loďstva nebo rejdářů, kupříkladu Isaac Newton byl na greenwichské observatoři zaměstnancem Royal Navy, astronom Halley též pracoval pro Královské námořnictvo (a objevil nejen kometu, jež nese jeho jméno, ale také magnetickou deklinaci, co mělo zásadní význam pro bezpečnost plavby) a francouzští encyklopedisté si vydělávali na živobytí prací pro francouzské námořnictvo – například normalizovali lodní součástky, aby byly záměnné, takže vytvořili vůbec první průmyslové normy západního světa. Byla to tedy ta progresivisty nenáviděná a pomlouvaná zámořská expanze, která podnítila vědecké bádání a způsobila, že se Evropa stala kolébkou přírodních věd, zatímco všechny civilizace, které se zámořské expanzi nevěnovaly nebo se jí vzdaly, beznadějně ve vědě zaostaly, jako třeba arabská.

Kdyby k oné hypotetické cestě bostonských progresivistů strojem času do Kastilie v roce 1492 došlo, nic z toho by se nestalo. Zbídačelá Evropa by nebyla schopná odolat náporu Turků, kteří dobytím Konstantinopole přerušili obchodní trasu na Východ a následně z východního obchodu těžili, neexistoval by žádný Jan Sobieski, respektive by neměl vojsko, které roku 1683 porazilo Turky u Vídně a zabránilo další pronikání Osmanů do Evropy. Ona by ani neexistovala Vídeň v tom slova smyslu, jak ji vnímáme dnes, bylo by to jen ubohé středověké město.

Zřejmě by v celé Evropě stály mešity a k nebi by se tyčily minarety o 400 let dřív. Úsilí renesance by bylo zapomenuto, stejně jako génius Michelangela a Leonarda da Vinci, neexistovalo by žádné kulturní dědictví, které jezdí obdivovat celý svět.

A naši progresivisté z Bostonu? Až by se ze své výpravy proti proudu času vrátili, nenašli by žádnou útulnou univerzitu s ochranným prostředím, kde se nesmí vyskytnout žádný profesor ani student s jiným názorem, než zastávají oni, protože jinak by ti chudáci utrpěli duševní újmu a mohli by dostat hysterický záchvat, zřejmě by na svých chytrých telefonech marně hledali nějaké sociální sítě, aby se pochlubili svým úspěšným zásahem do dějin, a zřejmě by se ani nedomluvili anglicky, neboť na Bunker Hillu by se netyčil žádný obelisk jako připomínka bitvy za nezávislost proti červenokabátníkům v roce 1776, ale pyramida Slunce, neboť Severní Amerika by podlehlá rozpi navosti aztécké říše, protože by nebyl ani žádný Hernán Cortés, aby tento totalitní a otrokářský stát vyvrátil. V lepším případě by se naši progresivisté stali otroky Aztéků, spolu se zotročenými příslušníky místních indiánských kmenů, které chtěli právě tohoto osudu uchránit, v horším případě by jim bylo na vrcholu té pyramidy jako záhadným cizincům a zajatcům zaživa vytrženo srdce k větší slávě boha Quetzacoatla. Přiznávám, že ten nápad s Aztéky není můj, je vypůjčen z knihy *Aztécké století* Christophera Evanse, který jen dovedl do konce dobovačné plány Aztéků, stejně kruté jako ty Hitlerovy.

Nepochybují, že z kohorty oněch všeználků, kteří nedokážou ovládnout psychopatologické nutkání vyjádřit se ke všemu, co na Neviditelném psu vyjde, se ozve okamžitě pokřik, že výše uvedené je pouze autorův blábol. Na jejich adresu bych chtěl uvést, že dějiny znají precedens, v němž nejmocnější říše tehdejšího světa, země s více než tisíciletou civilizací, s nejvyšším DPH na hlavu, země, kde byl vynalezen papír, knihtisk, střelný prach, bankovní systém a papírové peníze, se dobrovolně vzdala expanze s naprosto fatálními následky pro sebe, aniž by přinesla světu větší míru svobody či štěstí. Samozřejmě mám na mysli Čínu a případ admirála Čeng Cheho, který z pověření císaře Jun-leho uskutečnil v letech 1403–1433 sedm námořních expedic a doplnil s loďstvem obřích džunek do Perského zálivu, Rudého moře a na východoafrické pobřeží, přičemž někteří historikové soudí, že oboplul mys Dobré naděje a měl našlápnuto k objevení Evropy.

Odposlechnuto

„Revoluce“ typu BLM, MeToo, GreenPower, CancelCulture, GenderPride, ExtinctionRebellion, ACAB atd., tj. aktivita podporovaná, medializovaná a organizovaná největšími nadnárodními megamonopoly, je totéž jako útěk z vězení, řízený vězeňskou správou.

Forte Ristretto

Koho by napadlo tenkrát, když se komunistická ideologie historicky znemožnila, socialismus se v Evropě sesypal jako domeček z karet a my jsme se smáli, že po roce 2000 budou komunisti přežívat v rezervacích, že za třicet let bude svět terorizovat ještě horší ultralevicová lůza.

Forte Ristretto

Kdyby pokračoval, náš kontinent by se stal čínskou provincií již na konci 15. století a nikoli až v druhé polovině 21. století, jak věští současná globální situace. Avšak výpravy Čeng Cheho byly od samého počátku silně kritizovány ze strany konfuciánských vzdělanců a úředníků jako nepotřebné a nehodné důstojnosti Syna nebes, a po smrti admirála a císaře Süan-Teho (vnuka Jun-leho) zcela zastaveny. Čína se dobrovolně uzavřela do izolace a následoval nepředstavitelný civilizační a technologický úpadek, který koncem 19. století vyústil do naprosté závislosti na evropských mocnostech, jež si Čínu rozebraly mezi sebe. Pravda, středověká Evropa, kdyby se vzdala námořní expanze, by nespadla z takové výše, ale jako zaostalý kontinent by se stala snadnou kořistí mocnějších globálních sousedů – jak se to stalo Číně. Proto její dnešní vedení pokládá dobu 1850–1950 za „století hanby“ a dělá vše pro to, aby se již nic takového neopakovalo, aby se Čína stala novým globálním hegemonem, aby zaujala pozici, k níž mířila již v první polovině 15. století plavbami admirála Čeng Cheho.

Nu a bostonští progresivisté, a vůbec progresivisté celého západního světa, dělají vše pro to, aby k čínské nadvládě došlo co nejdříve. Užiteční idioti, řekl by Lenin.

František „Mrož“ Novotný / 4.7.2020

Ahoj, Zdeňku,

k Tvému poslednímu IK, kde Marian Kechlibar píše:

Za prvé, mnoho mých přátel na pravici soudí, že zavedení školného by vedlo k samoregulaci, protože si přeci každý rozmyslí, než zaplatí za studium nedobře placeného oboru.

Za technické školy mohu říct, že byly vždy proti zavedení školného, aspoň tak jsem to slyšel od několika děkanů. Důvod je jednoduchý. Studium techniky je dost drahé kvůli nutnosti nákladného vybavení. Neznám poslední údaje. V minulém tisíciletí to bývalo kolem 150 tisíc na studenta (nezaručené číslo). Dnes to asi narostlo. Jsme jen o málo levnější než medicína :-). A opravdu talentované studenty lovíš jak jehly v kupce sena. Ve stovce najdeš sotva tři. Školné na technikách by se nemohlo zavést v plné výši. Kdyby se zavedlo, chudší by museli jít, což by omezilo hledání talentů. A jeden nadaný technik údajně svou prací pak uživí tisíc lidí (opět informace z doslechu). Z povinného školného by těžili akorát pseudo obory jako management apod., kde jim k výuce stačí tabule a křída. Přesunul by se tam větší zájem.

Pro zajímavost – naše katedra dostává od státu jen necelých 20 % svých nákladů na výuku, kterou zajišťuje, zbytek dotuje ze své vědecké výzkumné činnosti. Ta dnes platí výuku.

Zdraví Richard Šusta

Film, který se neuváděl

Posledně jsem se tu zmiňoval o polské režisérce Agnieszce Hollandové v souvislosti s jejím filmem Šarlatán. Z dětství se pamatuji, jak se mluvilo o pánovi, k němuž se chodí léčit i Zápotocký. Víc mě ale zaujal jiný film téže režisérky nazvaný Pan Jones. Musí se načerno stáhnout z internetu, tam je k máni s vloženými českými titulky.

Upozornil mě na něj komentář politologa Josefa Mlejnkna na stanici ČRo Plus. Jde o film historický, titulní postava Gareth Jones skutečně žil. Jako novinář přivezl z Ruska do Evropy informace o hladomoru z let 1932/1933. Svět ale nechtěl tyto zprávy vnímat. Připomeňme třeba tu známou předscénu z Osvozeného divadla, ve které Voskovec s Werichem duchaplně ironizovali nafouklá bříška dětí umírajících hladem. Kolik jich tenkrát umřelo, není spočítáno, odhady jdou od tří milionů nahoru. Svět, zvláště pak ten intelektuální, víc než Jonesovi věřil moskevskému zpravodaji New York Times Walteru Durantymu, který nadšeně referoval o úspěších Sovětského svazu. Ukrajina se dnes snaží, aby svět uznal tehdejší hladomor jako komunistickou genocidu. Světu se do toho zjevně nechce. To bychom byli o krůček dál k uznání, že nacismus a komunismus jsou dva čerti z jednoho pytle. Do toho není velká chuť. S komunismem se zapletlo příliš mnoho veličin, než aby takhle teze došla obecného uznání.

Přijde mi nepochopitelné, proč se ten film nedostal ani do České televize. Když už Josef Mlejnek připomněl neuváděný film polské režisérky, dovoluji si připomenout jiné jméno s hladomorem spojené – Viktor Kravčenko. Taky na něj mám dětskou vzpomínku. Komunistická propaganda ho v padesátých letech přibíjela na pranýř těmi nejhrubšími hřeby, až ho zatloukla. Dnes ho nikdo nezná. Tento sovětský inženýr a diplo-

mat požádal v roce 1944 o azyl v USA. V roce 1946 vydal v Americe knihu *Zvolil jsem svobodu*. Popisuje v ní ukrajinský hladomor a poměry v gulagu, zažil to na vlastní kůži. Soukolím Stalinovy mašinérie prošel natolik úspěšně, že ho za války poslali do USA, kde přebíral dodávky do SSSR, a tam se rozhodl svědčit.

Celý pokrokový svět se proti němu postavil a francouzský časopis *Les Lettres françaises* ho dostal až k soudu. Proti němu se u soudu postavily intelektuální špičky jako Frédéric Joliot-Curie, Roger Garaudy nebo spisovatel Vercors. Evropa ale byla tehdy plná uprchlíků a Kravčenkovi obhájci našli konkrétní lidi, kteří vystoupili v jeho prospěch jako svědci jednotlivých pasáží inkriminované knihy. Soubor s intelektuální elitou obhajující masovou vraždu je obsah druhé Kravčenkovy knihy. Ta se jmenuje *Zvolil jsem spravedlnost*. Kravčenko soud vyhrál. Jak to se spravedlností dopadlo? Že by happy end? Ne. NKVD ho dopadla a zabila střelou do hlavy. Jeho jméno je zapomenuto. A New York Times? Ten je pořád stejně progresivní. LN, 7.9.2020

Ondřej Neff

Odposlechnuto

Němci zřídili úřad pro muzeální předměty ukořistěné v koloniální éře. V tom úřadu by mohli hned v vchodu vystavit nějakou pěknou fabii.

Bruno Solarik

Dnes už není žádné soukromí. E-rouška vám z něho neukrojí, protože není z čeho ukrajovat. Nainstalujte si ji. **Ondřej Neff**

Pacifista je člověk, který si plnými doušky dopřává luxus být chráněn jinými. **Robert Masarovič**

ČS FANDOM

Tatracon 2020

Po experimente s miestom konania Tatraconu 2019 sme sa v tomto roku vrátili do nasej obľúbenej lokácie. Chata Stefani privítala účastníkov v takmer nezmenenom stave, ako sme posledné roky zvyknúť. Bufet Ihla je stále bufet Ihla. Povestná turistická kuchyňa je stále rovnako kvalitná a dokáže zasýtiť a nikedy aj uspokojiť.

Tento rok sa k jej koloritu na prvé dni conu pridalo vozidlo značky Opel, ktoré bolo zaparkované na lúke pred Ihlou. Každý sa pýtal, ako sa tam dostalo, a kto je ten Švajčiari, ktorému patrilo. Iba zasvätení z Tatracon partie vedeli, že je to jeden z účastníkov, ktorého na miesto dopravila navigácia. Ako to je možné, to je asi celkom sci-fi a my sme na to neprišli.

Počas víkendú náš osviežilo pár letných dáždikov, každopádne potom nasledovalo to správne letné počasie, ktoré je poslednú dobu veľmi príjemné, najmä ak človek sedí na tienenej terase s knihou a čapovaným pivkom. O to sa tradičné staré Dáreček a Pagi a vďaka nim môžeme dokonca obmedziť cesty za zlatistým mokom mimo chatu :)

Keď som už spomenul zostavu návštevníkov. Posledné roky sme krásne stabilizovaní, známe tváre a známe mena sú iba málokedy osviežené nováčikmi. Tuším ich bolo tento rok iba 4 ks :)

V programe Tatraconu sa tiež ťažko hľadajú zmeny. Hubárčenia Mirka Párička, Guláš so statnými kuchármi. Jemná turistika v okolí Čingova. To sú zaručené trademarky tejto akcie.

Ale za spomenutie určite tento rok stojí turistická vychádzka Frey, Lenky a Pitera, ktorí zvládli prechod Širokého a Kopskeho sedla v Belianskych Tatrách a určite naň budú dlho spomínať.

Tatracon je stále krásna tradícia, aj keď nás už nechodí 70 ako kedysi, ale zostalo zdravé jadro, stále je to príjemná letná dovolenka v kruhu priateľov a je mi potešením ju organizovať. Ten budúci bude pre mňa osobne špeciálny, bude to môj 20. ročník v rade. Kto by to bol kedy povedal... **Miloš Lacika**

Coniáš 2020

proběhne 19. 9. 2020. K této příležitosti vyšla zajímavá e-kniha, kterou si můžete stáhnout na search.mlp.cz/cz/vypujcka/4536930

Fronta na tradiční tatraconský GULÁŠ

NON FICTION

Mircea Eliade

Mýtus a skutečnost

Mircea Eliade (1907–1986) rumunský spisovatel, esejista, kritik, profesor a diplomat je u nás známý především jako religionista, historik a filosof náboženství. Tři roky pobýval v Indii, kde se učil sanskrit a jógu, jeho učitelem byl indický filozof Surendranáth Dasgupta, později odešel meditovat do himálajského kláštera. Po návratu vydává své vzpomínky a v roce 1933 román Maitreyi, který ho v Rumunsku okamžitě proslavil. Ve svých autobiografických a fantasy titulech se věnoval především osobní náboženské zkušenosti pravoslavného věřícího.

V knize Mýtus a skutečnost se Eliade systematicky zabývá povahou a klasifikací mýtu. Mýty řadí do dvou kategorií: stvořitelské mýty (jak vznikl svět) a mýty o původu (jak vznikly určité entity v rámci již stvořeného světa). Zdůrazňuje roli cyklického pojetí času (mýty a rity obnovování), ale zajímá ho i eschatologická transpozice mýtu (eschatologie jako kosmogonie budoucnosti). Autor ukazuje, jak mýtus provázel člověka na každém kroku, u všech činností bylo nutné znát jejich mytický původ.

Závěr Eliadeho textu je věnován úpadku mýtů, poukazuje na mytické struktury v příbězích o Supermanovi, jež uspokojují

„skryté touhy moderního člověka“, který ví, že je omezený, sní ale o tom, že se jednoho dne ukáže jako „mimořádná osobnost“, jako „hrdina“. Postavy kreslených seriálů představují moderní verzi mytologických či folklorních hrdinů, což český čtenář dobře zná popsane třeba i u U. Eca.

Mircea Eliade: Mýtus a skutečnost, přeložil Milan Lyčka, v edici Capricorn vydalo Argo / Alpha Book 2020 (2. vydání), 152 str., 248 Kč

